
MINISTERSTVA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR

Čiastka 2/B

2010

Cena 3 EUR/90,- SK

Ročník XVIII

OBSAH

ZOZNAM TABULIEK V TEXTE	3
ZOZNAM OBRÁZKOV V TEXTE.....	4
ZOZNAM VYBRANÝCH POUŽITÝCH SKRATIEK	4
ÚVOD.....	8
1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE	9
1.1 Názov orgánu, ktorý ŠPS EZ vydal.....	9
1.2 Doba platnosti a účel dokumentu	10
1.3 Geografická charakteristika územia SR	10
1.4 Demografické údaje	10
1.5 Územné a správne členenie štátu	11
1.6 Štruktúra a stav hospodárstva	12
1.7 Stav životného prostredia	13
1.8 Chránené územia SR	16
1.8.1 Ochrana prírody a krajiny	16
1.8.2 Chránené oblasti určené pre odber pitnej vody	18
1.8.3 Chránené oblasti určené na rekreáciu a vody vhodné na kúpanie	18
1.8.4 Chránené oblasti citlivé na živiny	19
2 ZÁKLADNÉ POJMY, DEFINÍCIE A PRINCÍPY	20
2.1 Základné pojmy a definície	20
2.1.1 Základné pojmy a definície týkajúce sa environmentálnych zát'azí zavedené v právnom poriadku SR	20
2.1.2 Pojmy a definície navrhnuté pre potreby predkladaného ŠPS EZ	21
2.2 Základné princípy ŠPS EZ	22
2.3 Integrovaný manažment vodných zdrojov	24
3 CHARAKTERISTIKA AKTUÁLNEHO STAVU V OBLASTI ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ	25
3.1 Legislatíva a relevantné dokumenty dotýkajúca sa problematiky environmentálnych zát'azí	25
3.1.1 Legislatívny rámec EÚ	25
3.1.2 Relevantné dokumenty EÚ	26
3.1.3 Národný legislatívny rámec	34
3.1.4 Navrhovaná legislatíva a metodické pokyny pre oblasť environmentálnych zát'azí	38
3.1.5 Strategické a koncepčné dokumenty prijaté v SR súvisiace s problematikou environmentálnych zát'azí	40
3.2 Základné údaje o environmentálnych zát'aziach na území SR	42

3.2.1	Analýza vstupných údajov pre vypracovanie ŠPS EZ	43
3.2.1.1	Výsledky SIEZ SR	43
3.2.1.2	Projekty nadväzujúce na SIEZ SR	51
4	PRIORITY, CIELE A PROGRAMOVÉ OPATRENIA ŠPS EZ	52
4.1	Priority ŠPS EZ z hľadiska rizikovosti environmentálnych záťaží	52
4.2	Ciele a programové opatrenia ŠPS EZ	52
4.2.1	Cieľ 1 Zlepšenie manažmentu environmentálnych záťaží	53
4.2.2	Cieľ 2 Identifikácia a prieskum pravdepodobných environmentálnych záťaží	55
4.2.3	Cieľ 3 Prieskum environmentálnych záťaží	56
4.2.4	Cieľ 4 Sanácia environmentálnych záťaží	58
4.2.5	Cieľ 5 Monitoring environmentálnych záťaží (gestor MŽP SR)	59
5	ČASOVÝ A VECNÝ HARMONOGRAM REALIZÁCIE ŠPS EZ V OBDOBÍ 2010 – 2015	61
5.1	Zoznam environmentálnych záťaží navrhnutých na riešenie	61
5.1.1	Najrizikovejšie lokality z hľadiska potreby realizácie prieskumu pravdepodobných environmentálnych záťaží a potreby vypracovania rizikovej analýzy	61
5.1.2	Najrizikovejšie lokality z hľadiska potreby realizácie prieskumu environmentálnych záťaží, vrátane rizikovej analýzy a sanácie environmentálnych záťaží	64
6	EKONOMIKA	70
6.1	Finančné výdavky a zdroje krytia finančných výdavkov potrebných na realizáciu prieskumu, vypracovanie rizikových analýz, realizovanie sanácií a monitoringu environmentálnych záťaží	70
6.1.1	Identifikácia zdrojov krytia finančných výdavkov potrebných na riešenie problematiky environmentálnych záťaží	82
7	MOŽNOSTI ŠTÁTNEJ POMOCI PRI ODSTRANOVANÍ NAJRIZIKOVEJŠÍCH ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ	84
8	ZÁVER	95

ZOZNAM TABULIEK

Číslo	Názov	Strana
Tabuľka 1:	Vybrané charakteristiky prírastkov obyvateľstva v Slovenskej republike	14
Tabuľka 2:	Charakteristika krajov k 31. 12. 2008	15
Tabuľka 3:	Prehľad zamestnanosti podľa výberového zisťovania pracovných síl v rokoch 2005 – 2008 vo vybraných odvetviach (v tis. osôb)	16
Tabuľka 4:	Základné ukazovatele ekonomického vývoja Slovenskej republiky	16
Tabuľka 5:	Hrubý domáci produkt podľa ekonomických činností (OKEČ) v mil. Sk, mil. Eur stálych cien	17
Tabuľka 6:	Diferenciácia územia podľa environmentálnej kvality životného prostredia	17
Tabuľka 7:	Základné parametre zaťažených oblastí	18
Tabuľka 8:	Prehľad ochranných pásiem vodárenských zdrojov v SR	23
Tabuľka 9:	Prehľad počtu lokalít zaradených do jednotlivých častí REZ	76
Tabuľka 10:	Pravdepodobné environmentálne záťažové odporúčanie MŽP SR na realizáciu prieskumu a rizikovej analýzy	96
Tabuľka 11:	Pravdepodobné environmentálne záťažové odporúčanie MH SR na realizáciu prieskumu a rizikovej analýzy	97
Tabuľka 12:	Pravdepodobné environmentálne záťažové odporúčanie MDPaT SR na realizáciu prieskumu a rizikovej analýzy	97
Tabuľka 13:	Pravdepodobné environmentálne záťažové odporúčanie MO SR na realizáciu prieskumu a rizikovej analýzy	97
Tabuľka 14:	Pravdepodobné environmentálne záťažové odporúčanie MP SR na realizáciu prieskumu a rizikovej analýzy	98
Tabuľka 15:	Environmentálne záťažové odporúčanie MŽP SR na realizáciu podrobného prieskumu, rizikovej analýzy, prípadne sanácie	99
Tabuľka 16:	Environmentálne záťažové odporúčanie MH SR na realizáciu podrobného prieskumu, rizikovej analýzy, prípadne sanácie	99
Tabuľka 17:	Environmentálne záťažové odporúčanie MDPaT SR na realizáciu podrobného prieskumu, rizikovej analýzy, prípadne sanácie	100
Tabuľka 18:	Environmentálne záťažové odporúčanie MO SR na realizáciu podrobného prieskumu, rizikovej analýzy, prípadne sanácie	100
Tabuľka 19:	Environmentálne záťažové odporúčanie MP SR na realizáciu podrobného prieskumu, rizikovej analýzy, prípadne sanácie	101
Tabuľka 20:	Zoznam odporúčaných lokalít na prioritné riešenie rezortmi – MŽP SR, MH SR, MDPaT SR, MO SR a MP SR	101
Tabuľka 21:	Odhadované celkové finančné výdavky na realizáciu prieskumu, rizikových analýz a sanáciu lokalít odporúčaných MŽP SR	103
Tabuľka 22:	Odhadované celkové finančné výdavky na realizáciu prieskumu, rizikových analýz a sanáciu lokalít odporúčaných MH SR	104
Tabuľka 23:	Odhadované celkové finančné výdavky na realizáciu prieskumu, rizikových analýz a sanáciu lokalít odporúčaných MDPaT SR	104
Tabuľka 24:	Odhadované celkové finančné výdavky na realizáciu prieskumu, rizikových analýz a sanáciu lokalít odporúčaných MO SR	104
Tabuľka 25:	Odhadované celkové finančné výdavky na realizáciu prieskumu, rizikových analýz a sanáciu lokalít odporúčaných MP SR	105
Tabuľka 26:	Zoznam lokalít s vysokou a strednou prioritou odporúčaných MŽP SR na monitorovanie (alebo už monitorovaných)	105
Tabuľka 27:	Suma odhadovaných celkových finančných výdavkov potrebných na riešenie problematiky environmentálnych záťaží pre lokality odporúčané jednotlivými rezortmi na obdobie rokov 2010 – 2015	109
Tabuľka 28:	Zdroje krytia finančných výdavkov potrebných na riešenie problematiky environmentálnych záťaží	111
Tabuľka 29:	Indikatívny zoznam pravdepodobných environmentálnych záťaží s vysokou prioritou (REZ – časť A), na ktorých nebola jednoznačne určená zodpovednosť, odporúčané na realizáciu prieskumu a vypracovanie rizikových analýz	113
Tabuľka 30:	Indikatívny zoznam environmentálnych záťaží s vysokou prioritou (REZ – časť B), na ktorých nebola jednoznačne určená zodpovednosť, odporúčané na realizáciu sanácie	119

ZOZNAM OBRÁZKOV

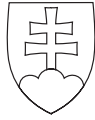
Číslo	Názov	Strana
Obrázok 1:	Kvalita životného prostredia a zaťažené oblasti	18
Obrázok 2:	Hodnotenie chemického stavu kvartérnych a predkvartérnych útvarov podzemných vôd SR	20
Obrázok 3:	Rozmiestnenie potvrdených environmentálnych záťaží vo vzťahu k veľkoplošným chráneným územiám SR	21
Obrázok 4:	Rozmiestnenie environmentálnych záťaží vo vzťahu k vodohospodársky chráneným územiám SR	25
Obrázok 5:	Prehľad stavu environmentálnych záťaží v Európe (podľa EEA)	46
Obrázok 6:	Prehľad ľudských aktivít spôsobujúcich kontamináciu pôdy v Európe (podľa EEA)	47
Obrázok 7:	Podiel jednotlivých ľudských aktivít na kontaminácii pôdy (podľa EEA)	47
Obrázok 8:	Prehľad kontaminantov ohrozujúcich pôdu a podzemnú vodu v Európe (podľa EEA)	48
Obrázok 9:	Prehľad priemyselných aktivít spôsobujúcich kontamináciu pôdy v jednotlivých krajinách (podľa EEA)	48
Obrázok 10:	Pomer verejných a súkromných zdrojov na sanáciu environmentálnych záťaží podľa údajov EEA (2006)	50
Obrázok 11:	Ročné výdavky na manažment kontaminovaných lokalít ako %o HDP (EEA)	51
Obrázok 12:	Mapa pravdepodobných environmentálnych záťaží, REZ – časť A	79
Obrázok 13:	Percentuálny podiel jednotlivých druhov činností na tvorbe pravdepodobných environmentálnych záťaží	79
Obrázok 14:	Mapa environmentálnych záťaží, REZ – časť B	80
Obrázok 15:	Percentuálny podiel jednotlivých druhov činností na tvorbe environmentálnych záťaží	81
Obrázok 16:	Mapa sanovaných a rekultivovaných lokalít	82
Obrázok 17:	Percentuálny podiel jednotlivých druhov činností na zastúpení sanovaných a rekultivovaných lokalít	82

ZOZNAM VYBRANÝCH POUŽITÝCH SKRATIEK

SR	– Slovenská republika
NR SR	– Národná rada Slovenskej republiky
MŽP SR	– Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
MDPaT SR	– Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky
MH SR	– Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MO SR	– Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
MP SR	– Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky
MVRR SR	– Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
SAŽP	– Slovenská agentúra životného prostredia
ÚKSÚP	– Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky
VÚPOP	– Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy
VÚVH	– Výskumný ústav vodného hospodárstva
ŠPS EZ	– Štátny program sanácie environmentálnych záťaží
ŠÚ SR	– Štatistický úrad Slovenskej republiky
OÚŽP	– Obvodný úrad životného prostredia
KÚŽP	– Krajský úrad životného prostredia
SIŽP	– Slovenská inšpekcia životného prostredia
HDP	– Hrubý domáci produkt
ZO	– Zaťažená oblasť
CHÚ	– Chránené územie
CHKO	– Chránená krajinná oblasť
CHA	– Chránený areál
NP	– Národný park
PR	– Prírodná rezervácia
NPR	– Národná prírodná rezervácia
PP	– Prírodná pamiatka

NPP	– Národná prírodná pamiatka
CHVÚ	– Chránené vodohospodárske územie
OP	– Ochranné pásmo
ES	– Európske spoločenstvá
EÚ	– Európska únia
TUR	– Trvalo udržateľný rozvoj
SEAP	– Šiesty environmentálny akčný program
ERA	– Európsky výskumný priestor
ETAP	– Akčný plán pre environmentálne technológie
OECD	– Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
OSN	– Organizácia spojených národov
UNCED	– Konferencia OSN o životnom prostredí a rozvoji (United Nations Conference on Environment and Development)
EEA	– Európska environmentálna agentúra (European environmental agency)
EIS	– Európsky informačný systém
EIONET	– Európska environmentálna informačná a monitorovacia sieť (European Environment Information and Observation Network)
NSRR	– Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky
OP ŽP	– Operačný program životné prostredie
SIEZ SR	– Systematická identifikácia environmentálnych záťaží Slovenskej republiky
IS EZ	– Informačný systém environmentálnych záťaží
REZ	– Register environmentálnych záťaží
ISOH	– Investičná stratégia odpadového hospodárstva v Slovenskej republike
POPs	– Perzistentné organické látky (Persistent Organic Pollutants)
NRP ŠD	– Národný realizačný plán Štokholmského dohovoru o POPs
IPKZ	– Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania
NS TUR	– Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja
POH SR	– Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky
BAT	– Najlepšie dostupné techniky (Best Available Techniques)
VÚC	– Vyšší územný celok
d/pP	– Doplnkový/podrobný prieskum environmentálnej záťaže
RA	– Riziková analýza
aRA	– Aktualizácia rizikovej analýzy
S	– Sanácia environmentálnej záťaže
RD	– Rušňové depo
KO	– Komunálny odpad
PO	– Priemyselný odpad
BA I. – V.	– okresy Bratislava I. – V.
BB	– okres Banská Bystrica
BJ	– okres Bardejov
BN	– okres Bánovce nad Bebravou
BR	– okres Brezno
BS	– okres Banská Štiavnica
BY	– okres Bytča
CA	– okres Čadca
DK	– okres Dolný Kubín
DS	– okres Dunajská Streda
DT	– okres Detva
GA	– okres Galanta
GL	– okres Gelnica
HC	– okres Hlohovec
HE	– okres Humenné
IL	– okres Ilava
KA	– okres Krupina
KE I. – IV.	– okresy Košice I. – IV.
KK	– okres Kežmarok
KM	– okres Kysucké Nové Mesto
KN	– okres Komárno

KS	– okres Košice – okolie
LC	– okres Lučenec
LE	– okres Levoča
LM	– okres Liptovský Mikuláš
LV	– okres Levice
MA	– okres Malacky
MI	– okres Michalovce
ML	– okres Medzilaborce
MT	– okres Martin
MY	– okres Myjava
NR	– okres Nitra
NM	– okres Nové Mesto nad Váhom
NO	– okres Námestovo
NZ	– okres Nové Zámky
PB	– okres Považská Bystrica
PD	– okres Prievidza
PE	– okres Partizánske
PK	– okres Pezinok
PN	– okres Piešťany
PO	– okres Prešov
PP	– okres Poprad
PT	– okres Poltár
PU	– okres Púchov
RA	– okres Revúca
RK	– okres Ružomberok
RS	– okres Rimavská Sobota
RV	– okres Rožňava
SA	– okres Šaľa
SB	– okres Sabinov
SC	– okres Senec
SE	– okres Senica
SI	– okres Skalica
SK	– okres Svidník
SL	– okres Stará Ľubovňa
SN	– okres Spišská Nová Ves
SO	– okres Sobrance
SP	– okres Stropkov
SV	– okres Snina
TT	– okres Trnava
TN	– okres Trenčín
TO	– okres Topoľčany
TR	– okres Turčianske Teplice
TS	– okres Tvrdošín
TV	– okres Trebišov
VK	– okres Veľký Krtíš
VT	– okres Vranov nad Topľou
ZA	– okres Žilina
ZC	– okres Žarnovica
ZH	– okres Žiar nad Hronom
ZM	– okres Zlaté Moravce
ZV	– okres Zvolen

**Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Sekcia geológie a prírodných zdrojov
Slovenská agentúra životného prostredia**

**ŠTÁTNY PROGRAM SANÁCIE ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ
(2010 – 2015)**

(ŠPS EZ)

Február 2010

ÚVOD

Podľa schváleného Programového vyhlásenia vlády SR z augusta 2006 je jednou z priorit vlády SR v oblasti životného prostredia aj odstraňovanie environmentálnych záťaží, ktoré sú považované za environmentálny dlh. Osobitnú pozornosť chce vláda SR venovať dlhodobému závažnému problému Slovenskej republiky (SR), a to nelegálnym skládkam odpadov a iným environmentálnym záťažiam, ktoré zvyšujú kontamináciu pôdy, horninového prostredia a podzemnej vody. Riešenie tohto problému si vyžiada ich monitorovanie a inventarizáciu s vyhodnotením ich nebezpečnosti a s určením priorit postupného odstraňovania ich negatívnych vplyvov. Zároveň je potrebné zamedziť vznik nových environmentálnych záťaží a podporovať ekologizáciu pôdohospodárstva, dopravy, priemyslu a energetiky ako rozhodujúcich znečisťovateľov životného prostredia.

Tak ako v iných vyspelých štátoch sveta je aj na Slovensku uznaný ako jeden z rozhodujúcich princípov rozvoja spoločnosti princíp trvalo udržateľného rozvoja. Je to taký rozvoj, ktorý umožňuje uspokojovanie potrieb súčasných generácií bez toho, aby boli ohrozené nároky budúcich generácií na uspokojovanie ich potrieb. Právo na priaznivé životné prostredie je zakotvené aj v Ústave Slovenskej republiky, ktorá v článku 44 hovorí „každý má právo na priaznivé životné prostredie, každý je povinný chrániť a zveľaďovať životné prostredie a kultúrne dedičstvo, nikto nesmie nad mieru ustanovenú zákonom ohrozovať ani poškodzovať životné prostredie a prírodné zdroje.“

Bohužiaľ tomu nebolo tak v minulosti. Od samého začiatku priemyselnej výroby boli ľudské aktivity sprevádzané haldami odpadu, hustým čiernym dymom, nekontrolovaným znečisťovaním ovzdušia, vody a pôdy, a vo väzbe na to vymieraním lesných porastov, stratou biodiverzity, zlým zdravotným stavom obyvateľstva. Areály podnikov boli často situované vo veľmi zraniteľných prírodných podmienkach, bez akéhokoľvek ohľadu na riziko, ktoré pre toto prostredie predstavovali. Bez ohľadu na to, že spoločnosť vždy bola a aj bude závislá na zdrojoch pitnej vody z týchto oblastí. Pri výrobe sa bežne manipulovalo s nebezpečnými látkami, ktoré sa priamo i nepriamo dostávali do vody, pôdy a podložných hornín. Mnohé z týchto látok sa dlho nepovažovali za škodlivé a len vďaka vedec-kému výskumu z posledných rokov boli zistené ich toxické, karcinogénne alebo mutagénne vlastnosti. Používanie týchto látok je v súčasnosti zakázané, no v prostredí, do ktorého sa dostali, dlhodobo zotrávajú, kontaminujú jeho jednotlivé zložky a predstavujú skutočné „časované bomby“ pre zdravie ľudí a životné prostredie. Takéto kontaminované lokality sú dnes označované ako environmentálne záťaže. Pod pojmom environmentálna záťaž rozumieme také znečistenie územia spôsobené činnosťou človeka, ktoré predstavuje závažné riziko pre ľudské zdravie alebo životné prostredie s ohľadom na súčasné a budúce využitie územia. Okrem areálov priemyselných podnikov sú environmentálne záťaže viazané na veľkokapacitné poľnohospodárske podniky, železničné depá, opustené a pochované skládky odpadov obsahujúce nebezpečný odpad, nezabezpečené sklady pesticídov, sklady a čerpace stanice pohonných hmôt, na areály znečistené ozbrojenými silami, územia poškodené ťažbou nerastov a inými činnosťami, počas ktorých sa dlhoročne a nekontrolované nakladalo s nebezpečnými látkami.

Environmentálnym záťažiam v minulosti nebola venovaná náležitá pozornosť, výnimku tvoria len obmedzené aktivity Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR) a Ministerstva obrany Slovenskej republiky (MO SR). Úlohou environmentálnej politiky pre oblasť environmentálnych záťaží je prevencia, znížovanie a odstraňovanie nežiaducich účinkov ľudských aktivít na zdravie človeka, prírodné zdroje a životné prostredie. Tak ako environmentálne politiky iných oblastí životného prostredia, predstavuje environmentálna politika pre oblasť environmentálnych záťaží proces prebiehajúci v určitých fázach. Environmentálna politika pre oblasť environmentálnych záťaží sa v súčasnosti na Slovensku nachádza stále v počiatočných fázach svojho politického cyklu. Prvá fáza spočívajúca v objavovaní problému začala po roku 1989, keď sa ochrana životného prostredia stala dôležitou súčasťou programov jednotlivých politických strán. Environmentálnym záťažiam však v nasledujúcom desaťročí nebola venovaná náležitá pozornosť a na rozdiel od susedných krajín bolo riešenie problematiky podcenené hlavne v procese privatizácie. V nadväznosti na Programové vyhlásenie vlády MŽP SR v súčasnosti realizuje kroky, ktoré environmentálnu politiku pre oblasť environmentálnych záťaží posúvajú na koniec fázy jednoznačného definovania cieľov a vypracovania stratégií riešenia problematiky environmentálnych záťaží. Významným krokom v tomto procese bude hlavne prijatie zákona o environmentálnych záťažiach a schválenie predkladaného Štátneho programu sanácie environmentálnych záťaží (ŠPS EZ).

ŠPS EZ stanovuje priority riešenia problematiky environmentálnych záťaží, ktoré budú napĺňané prostredníctvom cieľov a jednotlivých aktivít rozdelených do krátkodobých, strednodobých a dlhodobých časových horizontov, definuje ďalší postup prác v oblasti riešenia environmentálnych záťaží vrátane odhadu ich finančnej náročnosti s cieľom postupnej minimalizácie ich negatívnych účinkov na životné prostredie a zdravie človeka a tiež identifikuje finančné zdroje využiteľné na riešenie problematiky environmentálnych záťaží.

Súčasne so ŠPS EZ je nevyhnutné vytvárať a hľadať zdroje pre investície do environmentálnych záťaží, ktoré na rozdiel od iných environmentálnych investícií, majú prevažne charakter tzv. čistých environmentálnych investícií. Čisté environmentálne investície okrem ochrany a zlepšovania stavu životného prostredia neprinášajú investorom žiadne výnosy a sú prakticky nenávratné. Domáce zdroje budú vždy závislé od úspešnosti napredovania slovenskej ekonomiky, preto ciele ŠPS EZ sú v predkladanom dokumente navrhnuté tak, aby bolo reálne ich dosiahnutie. Vďaka členstvu Slovenska v Európskej únii máme možnosť využiť na riešenie problematiky európske fondy. Prostriedky z nich predstavujú významnú pomoc pri odstraňovaní najrizikovejších environmentálnych záťaží a pri naštartovaní procesu systémového riešenia problematiky.

Predkladaný dokument je vypracovaný na roky 2010 – 2015. Jeho aktualizácia sa uskutoční po ukončení projektov riešených v rámci Operačného programu životné prostredie (2007 – 2013) a následne bude vykonávaná každých šesť rokov.

1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

1.1 Názov orgánu, ktorý ŠPS EZ vydal

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR)
Nám. L. Štúra 1
812 35 Bratislava

ŠPS EZ vznikol spoluprácou nasledovných ministerstiev a organizácií:

Ministerstvo pôdohospodárstva SR (MP SR)
Dobrovičova 12
812 66 Bratislava

Ministerstvo hospodárstva SR (MH SR)
Mierova 19
827 15 Bratislava 212

Ministerstvo obrany SR (MO SR)
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja (MVaRR SR)
Prievozská 2/B
825 25 Bratislava 26

Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácii SR (MDPaT SR)
Nám. Slobody 6
810 05 Bratislava 1

Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP)
Tajovského 28
975 90 Banská Bystrica

Železničná spoločnosť Cargo Slovakia, a.s.
Drieňová 24
820 09 Bratislava

Železnice Slovenskej republiky
Klemensova 8
813 61 Bratislava

Železničná spoločnosť Slovensko
Rožňavská 1
832 72 Bratislava 3

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky (ÚKSÚP)
Matúškova 21
833 16 Bratislava

Výskumný ústav pôdoznactva a ochrany pôdy Bratislava (VÚPOP)
Gagarinova 10
827 13 Bratislava

Výskumný ústav vodného hospodárstva (VÚVH)
Nábřežie arm. gen. L. Svobodu 5
812 49 Bratislava

1.2 Doba platnosti a účel dokumentu

ŠPS EZ je strategický plánovací dokument pre systematické odstraňovanie environmentálnych záťaží na Slovensku, ktorý určuje rámcové úlohy na postupné znižovanie negatívnych vplyvov environmentálnych záťaží na zdravie človeka a životné prostredie. ŠPS EZ je v plnom súlade s programom opatrení Vodného plánu Slovenska.

ŠPS EZ sa vydáva na obdobie šiestich rokov, t.j. na roky 2010 – 2015 a jeho účelom je:

- a) znížiť riziko pochádzajúce z kontaminovanej vody, pôdy a horninového prostredia na zdravie ľudí žijúcich v bezprostrednej blízkosti kontaminovaných oblastí,
- b) znížiť riziko pochádzajúce z kontaminovanej vody, pôdy a horninového prostredia na životné prostredie kontaminovaných oblastí,
- c) zabrániť ďalšej degradácii prírodných zdrojov,
- d) realizovať prieskum, monitoring a sanáciu najrizikovejších environmentálnych záťaží,
- e) významne prispieť k plneniu povinností a opatrení vyplývajúcich zo smerníc Európskej únie,
- f) významne prispieť k dosiahnutiu dobrého stavu vôd na Slovensku,
- g) zastaviť šírenie kontaminačných mrakov,
- h) likvidovať nevhodné sklady pesticídov a iných chemických látok a chemických prípravkov, ktoré kontaminujú zložky životného prostredia,
- i) podporiť využívanie najlepších dostupných techník pri sanácii environmentálnych záťaží,
- j) podporiť zavádzanie inovatívnych technológií pri sanácii environmentálnych záťaží,
- k) zlepšiť informovanosť verejnosti o rizikách vyplývajúcich z prítomnosti environmentálnych záťaží,
- l) zlepšiť informovanosť podnikateľských subjektov o rizikách vyplývajúcich z prítomnosti environmentálnych záťaží v areáloch podnikov,
- m) umožniť a rozvinúť spoluprácu verejného a súkromného sektora pri odstraňovaní environmentálnych záťaží,
- n) dosiahnuť lepšie spoločenské a politické uznanie problematiky environmentálnych záťaží,
- o) zaistiť, aby riešenie problematiky nebolo odsúvané na nasledujúce generácie.

1.3 Geografická charakteristika územia SR

SR sa nachádza v geografickom strede Európy medzi zemepisnými súradnicami 47°44" a 49°37" severnej geografickej šírky a 16°50" a 22°34" východnej geografickej dĺžky. Hraničí s piatimi krajinami: Českou republikou, Poľskom, Ukrajinou, Maďarskom a Rakúskom, pričom celková dĺžka hraníc predstavuje 1 672 km. Rozloha SR predstavuje 49 035 km², najvyššie položeným bodom je Gerlachovský štít (2 655 m n. m.) a najnižšie položené miesto predstavuje obec Streda nad Bodrogom (94 m n. m.).

Z celkovej plochy územia tvorí 49,5 % poľnohospodárska pôda, 41 % lesy, 1,9 % tvoria vodné plochy, 4,6 % patrí zastavanej ploche, 3 % ostatným plochám.

1.4 Demografické údaje

Počet obyvateľov k 31.12. 2008 v SR bol 5 412 254, z toho 48,59 % mužov a 51,41 % žien. Priemerná hustota obyvateľstva predstavovala približne 110,4 obyvateľov na km². Rast populácie za roky 1997 – 2007 charakterizujú vybrané ukazovatele uvedené v tabuľke 1.

Tabuľka 1: Vybrané charakteristiky prírastkov obyvateľstva v Slovenskej republike

Ukazovateľ		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Prírodný prírastok	absolútny počet	6987	4426	3821	2427	-844	-691	-517	1895	955	603	568
	na 1 000 obyvateľov	1,3	0,8	0,7	0,4	-0,2	-0,1	-0,1	0,4	0,2	0,1	0,1
Saldo sťahovania	absolútny počet	1731	1306	1454	1463	1012	901	1409	2874	3403	3854	6793
	na 1 000 obyvateľov	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,5	0,6	0,7	1,3
Celkový prírastok	absolútny počet	8718	5732	5275	3890	168	210	892	4769	4358	4457	7361
	na 1 000 obyvateľov	1,6	1,1	1,0	0,7	0,0	0,1	0,2	0,9	0,8	0,8	1,4

Zdroj: ŠÚ SR

1.5 Územné a správne členenie štátu

Územnosprávne členenie SR upravuje zákon NR SR č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, ku ktorému patrí vykonávací predpis – nariadenie vlády č. 258/1996 Z. z., ktorým sa vydáva Zoznam obcí a vojenských obvodov tvoriacich jednotlivé okresy. Zákon č. 221/1996 Z. z. poskytuje základné delenie SR do 8 krajov a 79 okresov, hlavným mestom Slovenskej republiky je Bratislava.

V súčasnosti okresy ako územné a správne jednotky stratili na svojom pôvodnom význame. O územnom a správnom členení hovorí aj zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov, ktorý len naplňa dikciu zákona č. 221/1996 Z. z., t. j. územie vyššieho územného celku je zhodné s územím kraja. Charakteristiky jednotlivých krajov sú uvedené v tabuľke 2.

Tabuľka 2: Charakteristika krajov k 31. 12. 2008

Kraj	Počet obyvateľov	Muži	Ženy	Rozloha (km ²)	Hustota obyvateľstva (obyv. km ⁻²)	Počet okresov	Počet obcí
Bratislavský	616 578	292 757	323 821	2 052	300,5	8	89
Trnavský	559 934	272 988	286 946	4 147	135,0	7	251
Trenčiansky	599 859	293 902	305 957	4 502	133,2	9	276
Nitriansky	706 375	341 889	364 486	6 344	111,3	7	354
Žilinský	696 347	341 446	354 901	6 801	102,4	11	315
Banskobystrický	653 697	315 306	338 391	9 455	69,1	13	516
Prešovský	803 955	395 241	408 714	8 981	89,5	13	666
Košický	775 509	376 275	399 234	6 752	114,9	11	461
Spolu	5 412 254	2 629 804	2 782 450	49 034	Ø 110,4	79	2 928

Zdroj: ŠÚ SR

1.6 Štruktúra a stav hospodárstva

Podľa Štatistického úradu SR slovenská ekonomika štyri roky po sebe nepretržite zrýchľovala svoju výkonnosť. V roku 2008 sa tento trend prerušil. Podľa spresneného odhadu sa dynamika tvorby hrubého domáceho produktu zmiernila oproti roku 2007 na 6,4 %. V bežných cenách objem vytvoreného HDP vzrástol o 9,5 % na 2 028,4 mld. Sk (67,3 mld. Eur). Z hľadiska jednotlivých štvrtrokov sa reálny rast postupne spomaľoval z 9,3 % v 1. štvrtroku na 2,5 % v 4. štvrtroku 2008.

V hospodárstve pracovalo v priemere 2 433,8 tis. osôb. Zamestnancov bolo 2 094,2 tis., podnikateľov bez zamestnancov 254,3 tis., podnikateľov so zamestnancami 77,9 tis. a vypomáhajúcich členov domácností podnikateľom 3 tisíc. V tabuľke 3 je uvedený prehľad zamestnanosti vo výberových odvetviach v rozmedzí rokov 2005 až 2008, v tabuľke 4 sú uvedené základné ukazovatele ekonomického vývoja v období rokov 2005 – 2008. Tabuľka 5 prehľadne vyhodnocuje hrubý domáci produkt podľa ekonomických činností v SR za posledné dva roky (2007 a 2008).

Tabuľka 3: Prehľad zamestnanosti podľa výberového zisťovania pracovných síl v rokoch 2005 – 2008 vo vybraných odvetviach (v tis. osôb)

Pracujúci podľa vybraných ekonomických činností	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Počet pracujúcich v hospodárstve SR spolu	2 216,20	2 301,40	2 357,30	2 433,80
Priemysel	649,10	666,40	690,90	703,90
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a lesníctvo; rybolov a chov rýb	105,10	100,80	99,30	98,00
Doprava, skladovanie, pošty a telekomunikácie	147,20	156,20	165,30	177,70
Veľkoobchod a maloobchod; oprava vozidiel	269,50	290,60	300,00	298,9
Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	154,60	161,80	159,80	167,10
Školstvo	163,70	166,80	163,40	163,80
Hotely a reštaurácie	90,30	101,80	102,00	107,60
Stavebníctvo	209,80	226,10	237,10	256,70
Podiel pracujúcich z ekonomicky aktívneho obyvateľstva (v %)	83,80	86,70	89,00	90,40

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 4: Základné ukazovatele ekonomického vývoja Slovenskej republiky

Ukazovateľ	Merná jednotka	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008
Hrubý domáci produkt	mld. Sk	1 485,70	1 659,40	1 852,80	2 028,40
Hrubý domáci produkt v bežných cenách	mld. Eur	49,30	55,10	61,50	67,30
Index, rovnaké obdobie z predchádzajúceho roku i = 100	%	109,10	111,70	111,70	109,50
Hrubý domáci produkt v stálych cenách	mld. Sk mld. Eur	1 193,20 39,60	1 294,50 43,00	1 429,50 47,40	1 520,80 50,50
Index, rovnaké obdobie predchádzajúceho roku i= 100	%	106,50	108,50	110,40	106,40
Podiel súkromného sektora na HDP	%	90,90	92,10	92,60	93,00

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka 5: Hrubý domáci produkt podľa ekonomických činností (OKEČ) v mil. Sk, mil. Eur stálych cien

Označenie	Katégória ekonomickej činnosti		Rok 2007	Rok 2008
	Hospodárstvo úhrnom	mil. Sk mil. Eur	1 429 471,00 47 449,74	1 520 831,00 50 482,34
A+B	Pôdohospodárstvo a rybolov	mil. Sk mil. Eur	65 846,00 2 185,69	70 172,00 2 329,28
C-E	Priemysel	mil. Sk mil. Eur	533 612,00 17 712,67	514 015,00 17 062,17
C	Ťažba nerastných surovín	mil. Sk mil. Eur	5 946,00 197,37	7 410,00 245,97
D	Priemyselná výroba	mil. Sk mil. Eur	506 280,00 16 805,42	501 340,00 16 641,44
F	Stavebníctvo	mil. Sk mil. Eur	93 344,00 3 098,45	106 375,00 3 531,00
G	Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	mil. Sk mil. Eur	199 019,00 6 606,22	221 126,00 7 340,04
H	Hotely, reštaurácie	mil. Sk mil. Eur	15 202,00 504,61	21 346,00 708,56
I	Doprava, skladovanie	mil. Sk mil. Eur	81 811,00 2 715,63	102 678,00 3 408,29
J	Peňažníctvo a poisťovníctvo	mil. Sk mil. Eur	28 094,00 932,55	28 374,00 28 374,00
K	Nehnutelnosti prenájom obchodná činnosť	mil. Sk mil. Eur	141 656,00 4 702,12	160 323,00 5 321,75
L-P	Verejná správa, školstvo, zdravotníctvo a ostatné služby	mil. Sk mil. Eur	164 771,00 5 469,40	175 732,00 5 833,23

Zdroj: ŠÚ SR

1.7 Stav životného prostredia

Podľa §11 zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí územie nesmie byť zaťažené ľudskou činnosťou nad mieru únosného zaťaženia. Prípustnú mieru znečisťovania životného prostredia určujú medzné hodnoty stanovené osobitnými predpismi; tieto hodnoty sa určujú v súlade s dosiahnutým stavom poznania tak, aby sa neohrozovalo zdravie ľudí a aby sa neohrozili ďalšie živé organizmy a ostatné zložky životného prostredia.

Na základe environmentálnej regionalizácie územia je charakterizovaný stav životného prostredia jednotlivých oblastí SR, podľa ktorej sa rozlišuje 5 stupňov úrovne stavu životného prostredia (tabuľka 6 a 7 – údaje zo Správy o životnom prostredí SR v roku 2007). Zaťažené oblasti predstavujú 10 – 11 % územia SR. Graficky úrovne stavu životného prostredia a rozmiestnenie zaťažených oblastí na území SR ilustruje mapa na obrázku 1.

Tabuľka 6: Diferenciácia územia podľa environmentálnej kvality životného prostredia

Environmentálna kvalita životného prostredia	Rozloha (km ²)	% z plochy SR (49 034 km ²)
1 – prostredie vysokej kvality	19 661	40,0
2 – prostredie vyhovujúce	12 580	25,7
3 – prostredie mierne narušené	9 055	18,5
4 – prostredie narušené	5 296	10,8
5 – prostredie silne narušené	2 442	5,0

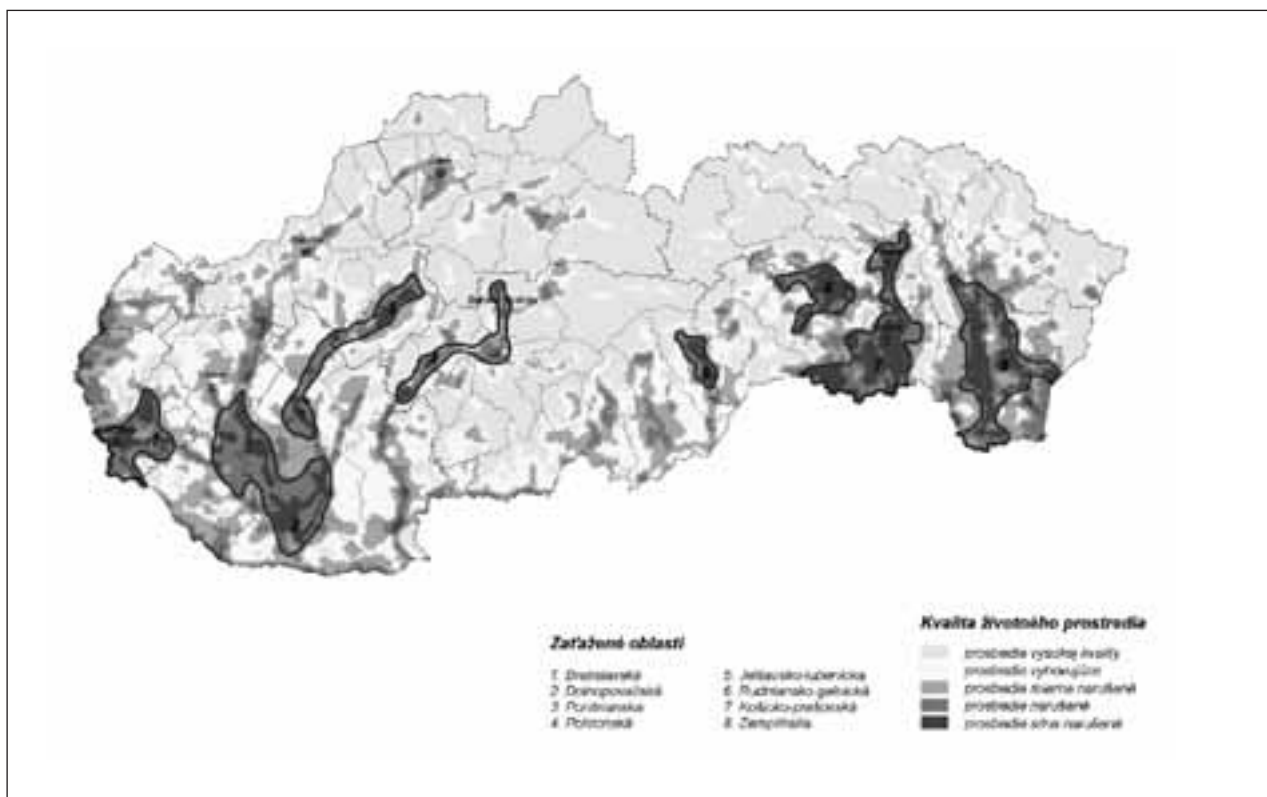
Zdroj: SAŽP, Banská Bystrica

Tabuľka 7: Základné parametre zaťažených oblastí

Zaťažená oblasť (ZO)	Rozloha (km ²) v 4. a 5. stupni kvality životného prostredia	Počet obyvateľov	Umiestnenie zaťažených oblastí v rámci krajov – podiel v %
Bratislavská	488	432 000	Bratislavský 93%, Trnavský 7%
Dolnopovažská	1 261	247 000	Nitriansky 66%, Trnavský 34%
Ponitrianska	450	272 000	Nitriansky 51%, Trenčiansky 49%
Pohronská	203	186 000	Banskobystrický 100%
Jelšavsko-lubenická	137	21 000	Banskobystrický 100%
Rudniansko-gelnická	357	52 000	Košický 95%, Prešovský 5%
Košicko-prešovská	1 044	425 000	Košický 81%, Prešovský 19%
Zemplínska	1 044	173 000	Košický 83%, Prešovský 17%
Spolu	4 980	1 808 000	

Zdroj: SAŽP, Banská Bystrica

Obrázok 1: Kvalita životného prostredia a zaťaženie oblasti

Zdroj: SAŽP, Banská Bystrica

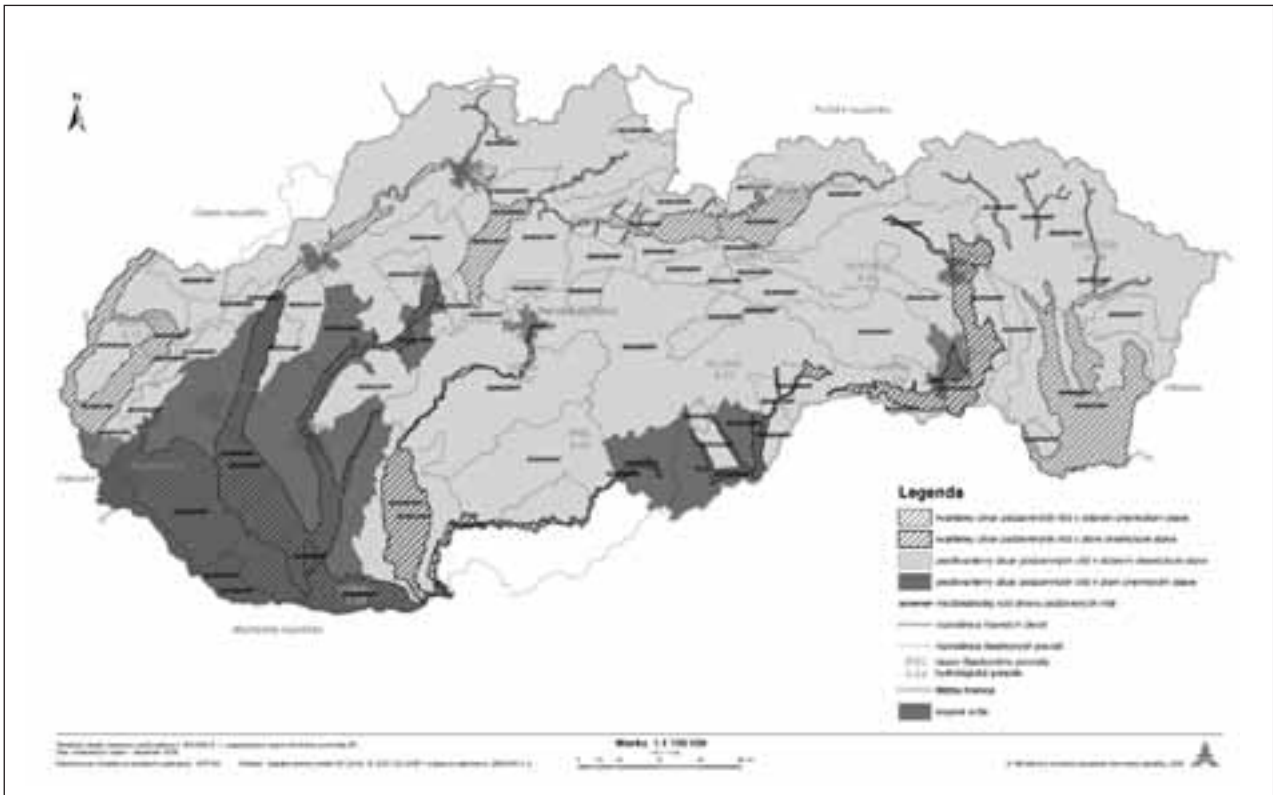
Útvary podzemných vôd v zlom chemickom stave

Rámcová smernica o vode (Smernica 2000/60/EC Európskeho parlamentu a Rady ustanovujúcej rámec pre činnosť Spoločenstva v oblasti vodnej politiky) vytvára právny rámec na ochranu a zlepšenie stavu vodných ekosystémov a trvalo udržateľné, vyvážené a spravodlivé využívanie vôd. Zavádza nový prístup pre vodné hospodárstvo založený na riečnych povodiach, prirodzených geografických a hydrologických jednotkách a ukladá konkrétne termíny členským krajinám EÚ pre vypracovanie plánov manažmentu povodí, súčasťou ktorých sú programy opatrení.

Hlavným environmentálnym cieľom rámcovej smernice o vode je dosiahnutie dobrého stavu všetkých vôd do roku 2015, resp. najneskôr do roku 2027. Dobrý stav predovšetkým pre útvary povrchových vôd predstavuje dosiahnutie dobrého ekologického stavu a dobrého chemického stavu alebo dobrého ekologického potenciálu a dobrého chemického stavu pre umelé a výrazne zmenené útvary povrchových vôd a pre útvary podzemných vôd dosiahnutie dobrého chemického stavu a dobrého kvantitatívneho stavu. Akým spôsobom a kedy sa ciele a ostatné požiadavky RSV dosiahnu, stanovuje plán manažmentu povodia obsahujúci program opatrení. Termín vyhotovenia plánov manažmentu povodí pre prvý plánovací cyklus je 22. december 2009.

Obrázok č. 2 znázorňuje hodnotenie chemického stavu kvartérnych a predkvartérnych útvarov podzemných vôd na Slovensku k 31. januáru 2009.

Obrázok 2: Hodnotenie chemického stavu kvartérnych a predkvartérnych útvarov podzemných vôd SR

Zdroj: VÚVH, Bratislava

1.8 Chránené územia SR

1.8.1 Ochrana prírody a krajiny

Národná sústava chránených území

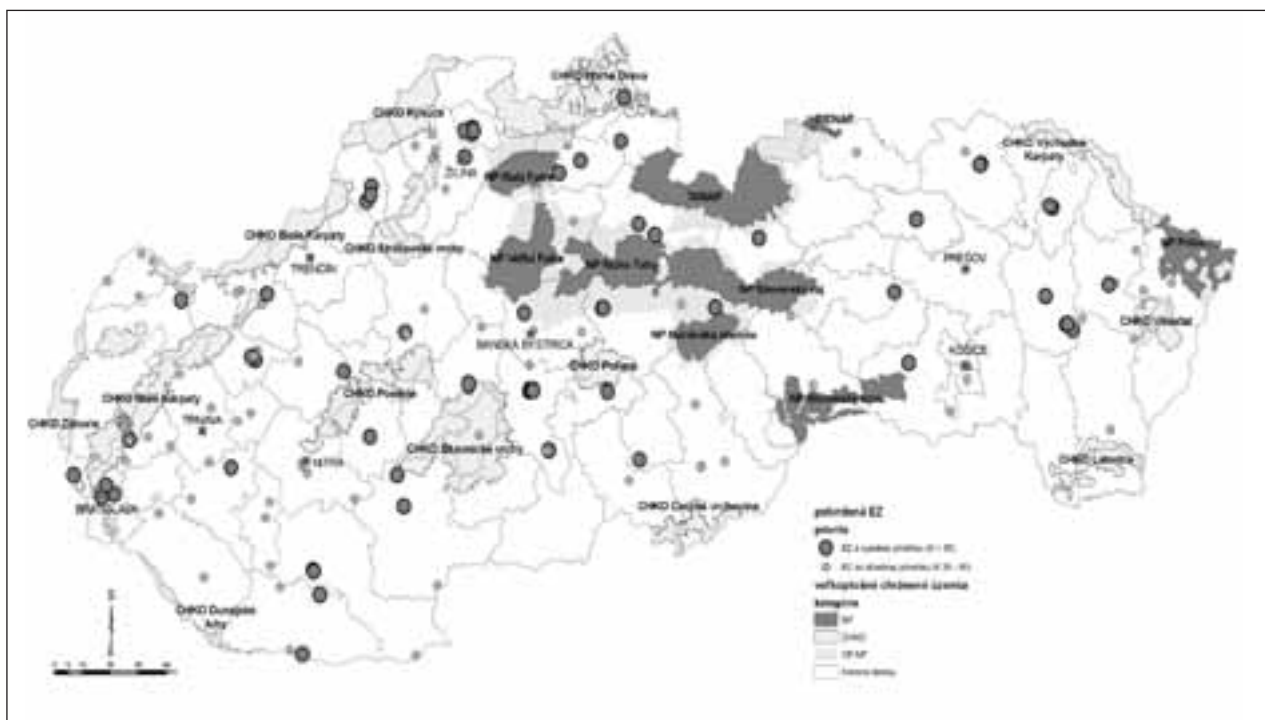
Koncepcia ochrany prírody a krajiny bola schválená dňa 24. 5. 2006 uznesením vlády SR č.471/2006 a je základným programovým dokumentom, ktorý určuje strategické ciele ochrany prírody a krajiny a opatrenia na ich dosiahnutie v súlade s § 54 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, a to na obdobie 10 rokov.

Na území SR sa k 31. 12. 2007 nachádza 9 národných parkov (NP), 14 chránených krajinných oblastí (CHKO), 384 prírodných rezervácií (PR), 1 súkromná PR, 219 národných prírodných rezervácií (NPR), 230 prírodných pamiatok (PP), 60 národných prírodných pamiatok (NPP) a 170 chránených areálov (CHA). K PP patrí aj 4 957 jaskýň a 179 prírodných vodopádov.

Tieto chránené územia (CHÚ) predstavujú tzv. národnú sústavu CHÚ, ktorá bola vytvorená na základe kritérií ustanovených zákonom č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Národná sústava pokrýva 24,92 % územia Slovenska, čo predstavuje 1 135 292,415 ha. Národná sústava CHÚ je lokalizovaná prevažne v horských oblastiach, ktoré zaberajú 72 % výmery Slovenska. Najväčší podiel z rozlohy horských geomorfologických oblastí zaberajú CHÚ v Poloninách (91,62 %), Stredných Beskydách (60,95 %), Fatransko-Tatranskej oblasti (52,37 %). V nížinných oblastiach Slovenska (28 %) je zastúpenie CHÚ nízke (3,49 %), pričom najväčšie je v geomorfologickej oblasti Záhorská nížina (17,95 %).

Rozmiestnenie potvrdených environmentálnych záťaží (vysoko a stredne rizikových), ktoré sú registrované v časti B registra environmentálnych záťaží a veľkoplošných chránených území je uvedené na obrázku 3.

Obrázok 3: Rozmiestnenie potvrdených environmentálnych zát'azi vo vzťahu k veľkoplošným chráneným územia SR

Zdroj: SAŽP, Banská Bystrica

Osobitný druh chránených území – mokrade

Medzinárodná ochrana mokradí vychádza z Dohovoru o mokradiach podpísaný v roku 1971 v Iránskom meste Ramsar, tzv. Ramsarský dohovor, ku ktorému SR pristúpila ešte v rámci bývalej ČSFR v roku 1990. Zmluvné strany sa zaviazali chrániť mokrade na svojom území, vypracovať a realizovať opatrenia vo vzťahu k existujúcim mokradiam. Osobitným záväzkom je prihlásenie vybraných mokradí na zápis do svetového Zoznamu mokradí medzinárodného významu. V prírodných podmienkach strednej Európy sú za mokrade považované všetky biotypy, ktorých existencia je podmienená prítomnosťou vody. Sú to územia s močiarimi, slatinami, rašeliniskami a s vodami zadržanými prírodnými i umelými vplyvmi, teda územia s trvalými, alebo dočasnými stojatými i tečúcimi vodami

V rámci mapovania mokradí, ktoré koordinuje Centrum mapovania mokradí v Prievidzi, je v súčasnosti na území SR evidovaných: 13 medzinárodne významných lokalít, zapísaných do Zoznamu mokradí medzinárodného charakteru – ramsarské lokality, s celkovou plochou 39 337 ha, 72 národne významných mokradí, 179 regionálne významných mokradí, 1 050 lokálne významných mokradí.

Natura 2000

NATURA 2000 je reprezentatívna sústava chránených území členských štátov Európskej únie. Jej hlavným cieľom je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale pre Európsku úniu ako celok. Zabezpečuje ochranu najzväčnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov EÚ.

Sústavu NATURA 2000 tvoria dva typy území:

- osobitne chránené územia (Special Protection Areas, SPA) – vyhlasované na základe smernice Rady EÚ o ochrane voľne žijúcich vtákov č. 79/409/EHS – v národnej legislatíve SR sú to chránené vtáčie územia,
- osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, SAC) – vyhlasované na základe smernice Rady EÚ o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín č. 92/43 – v národnej legislatíve SR sú to územia európskeho významu, ktoré po vyhlásení budú zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území.
- Uznesením vlády SR č. 636/2003 bol schválený Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území. V Národnom zozname navrhovaných chránených vtáčích území sa nachádza 38 lokalít, z ktorých viaceré boli navrhnuté vyslovene na ochranu vodného vtáctva. Ide o nasledovné územia – 1. Bohelovské rybníky, 6. Dubnické štrkovisko, 7. Dunajské luh, 8. Horná Orava, 10. Kráľová, 15. Medzibodrožie, 16. Morava, 20. Parížske močiare, 21. Poiplie, 23. Pusté Úľany – Zeleneč, 24. Senné, 26. Sĺňava, 32. Trnavské rybníky, 34. Veľkoblahovské rybníky a 38. Žitavský luh.

1.8.2 Chránené oblasti určené pre odber pitnej vody

V SR sú určené 3 druhy chránených oblastí určených pre odber pitnej vody, a to:

- ochranné pásma vodárenských zdrojov – podľa § 32 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov sú určené rozhodnutím orgánu štátnej vodnej správy na základe záväzného posudku orgánu na ochranu zdravia, s cieľom zabezpečiť ochranu výdatnosti, kvality a zdravotnej bezchybnosti vody vo vodárenskom zdroji,
- povodia vodárenských tokov – v SR je vyhlásených 102 vodárenských tokov, ktoré sú využívané alebo využiteľné ako vodárenské zdroje na odber pitnej vody, ich zoznam je uvedený vo vyhláske MŽP SR č. 211/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov,
- chránené vodohospodárske oblasti (CHVO) – v SR je vyhlásených 10 CHVO, ktoré sú vymedzené podľa § 31 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov. Ich zoznam je uvedený v Nariadení vlády SR č. 46/1978 Zb. o chránenej oblasti prirodzenej akumulácie vôd na Žitnom ostrove v znení neskorších predpisov a v Nariadení vlády SR č. 13/1987 o niektorých chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd.

Prehľad počtu ochranných pásiem vodárenských zdrojov v SR uvádza tabuľka 8.

Tabuľka 8 Prehľad ochranných pásiem vodárenských zdrojov v SR

Čiastkové povodie	Počet OP vodárenských zdrojov		Výmera OP vodárenských zdrojov (ha)	
	podzemných vôd	povrchových vôd	podzemných vôd	povrchových vôd
Morava	31	0	13 865	0
Dunaj	29	0	6 030	0
Váh	447	14	211 671	19 436
Hron	173	7	56 917	9 542
Ipeľ	70	1	15 648	8 400
Slaná	76	6	13 789	13 762
Bodva	30	7	12 146	10 416
Hornád	124	18	19 324	72 693
Bodrog	230	17	7 082	339 459
SÚPD	1 210	70	356 472	473 708
SÚPV	59	11	15 580	15 925
Spolu SR	1 269	81	372 052	489 633

Vysvetlivka: OP – ochranné pásmo

Zdroj: Vodný plán Slovenska, 2009

1.8.3 Chránené oblasti určené na rekreáciu a vody vhodné na kúpanie

Na území Slovenska oblasti určené na rekreáciu nie sú osobitne definované a vymedzené. V § 8 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov sú definované vody vhodné na kúpanie. Kvalita vody na prírodných kúpaliskách musí vyhovovať požiadavkám stanoveným nariadením vlády č. 87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská. Predpis zodpovedá aj novej európskej smernici č. 2006/7/ES o riadení kvality vody určenej na kúpanie, ktorá určuje základné požiadavky na prírodné kúpacie vody v Európskej únii.

V roku 2009 bolo do zoznamu vôd vhodných na kúpanie zaradených 36 prírodných lokalít. Monitoring kvality vody bol vykonávaný v pravidelných dvojtýždňových intervaloch. Pre vyhodnotenie kvality vôd na prírodných lokalitách v celoeurópskom porovnávacom hodnotení Slovenská republika každoročne vypracováva a predkladá Európskej komisii Správu o kvalite vyhlásenej vody vhodnej na kúpanie.

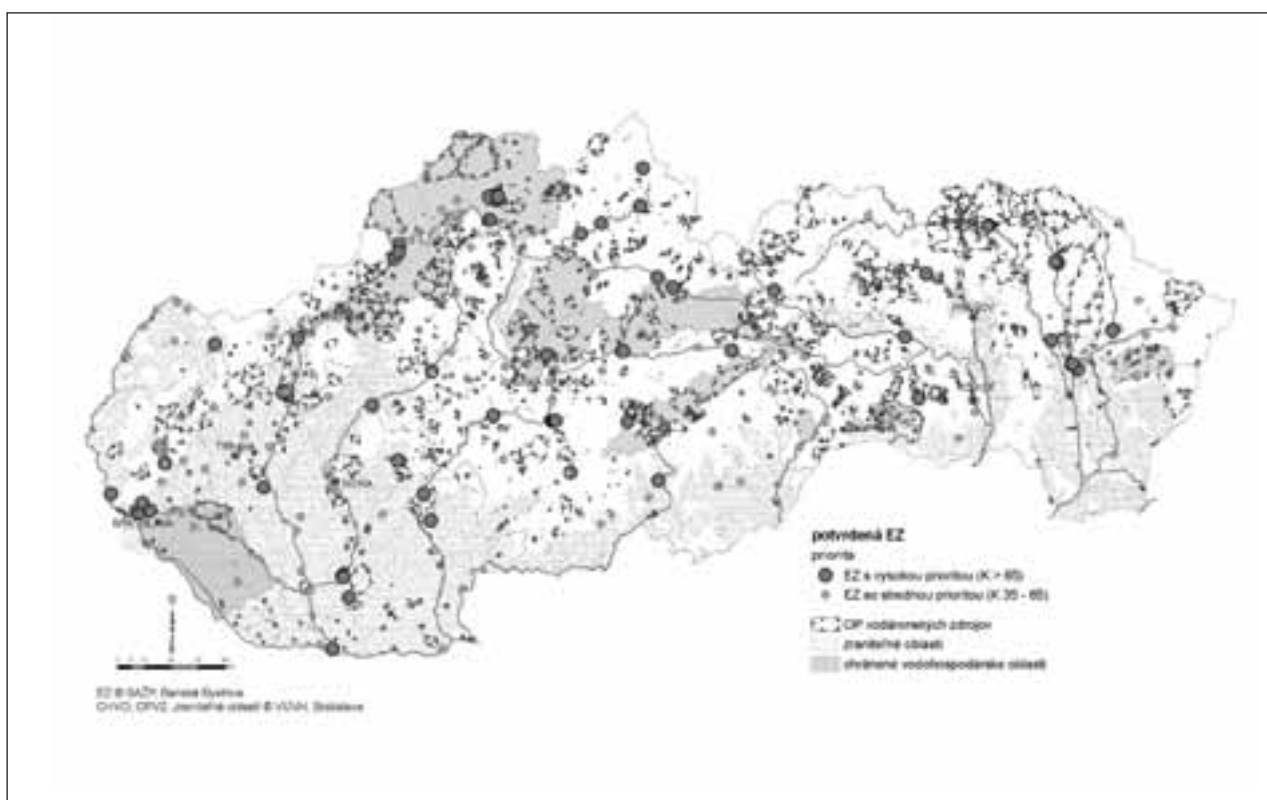
1.8.4 Chránené oblasti citlivé na živiny

V SR sú určené dva druhy oblastí citlivých na živiny – sú to zraniteľné oblasti a citlivé oblasti:

- **citlivé oblasti** – citlivou oblasťou sú vodné útvary povrchových vôd na celom území SR.
- **zraniteľné oblasti** – sú poľnohospodársky využívané pozemky v katastrálnych územiach obcí, ktoré sú uvedené v prílohe č. 1 Nariadenia vlády SR č. 617/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti.

Rozmiestnenie potvrdených environmentálnych záťaží (vysoko a stredne rizikové) vo vzťahu k vodohospodársky chráneným územiám SR je uvedené na obrázku 4.

Obrázok 4: Rozmiestnenie environmentálnych záťaží vo vzťahu k vodohospodársky chráneným územiám SR

Zdroj: SAŽP, Banská Bystrica

2 ZÁKLADNÉ POJMY, DEFINÍCIE A PRINCÍPY

2.1 Základné pojmy a definície

2.1.1 Základné pojmy a definície týkajúce sa environmentálnych zát'azí zavedené v právnom poriadku SR

- (1) Podzemné vody sú všetky vody nachádzajúce sa pod povrchom zeme v pásme nasýtenia a v bezprostrednom kontakte s pôdou alebo s pôdnym podložíom vrátane podzemných vôd slúžiacich ako médium na akumuláciu, transport a exploataciu zemského tepla z horninového prostredia (geotermálna voda). Podzemnými vodami zostávajú podzemné vody aj po ich odkrytí prirodzeným prepadom ich nadložia, banskou činnosťou, činnosťou vykonávanou banským spôsobom alebo vykonaním inej činnosti (zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách).
- (2) Pôda je prírodný útvar, ktorý vzniká bezprostredne na zemskom povrchu ako produkt vzájomného pôsobenia klimatických podmienok, organizmov, človeka, reliéfu a materských hornín (zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane pôdy).
- (3) Geologickým prieskumom životného prostredia sa zisťujú a overujú:
 1. geologické činitele ovplyvňujúce toto prostredie vrátane zisťovania znečistenia spôsobeného činnosťou človeka v horninovom prostredí, podzemnej vode a pôde a navrhujú sa sanačné opatrenia, alebo
 2. pravdepodobné environmentálne zát'aze alebo environmentálne zát'aze, vyhodnocujú sa súčasné a potenciálne riziká environmentálnej zát'aze s ohľadom na súčasné a budúce využitie územia a navrhujú sa sanačné opatrenia, alebo
 3. geologické podmienky na zriaďovanie a prevádzku úložísk rádioaktívnych odpadov a iných odpadov v podzemných priestoroch (§ 3 písm. d) zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon).
- (4) Sanácia geologického prostredia sú práce vykonávané v horninovom prostredí, podzemnej vode a pôde, ktoré zahŕňajú špeciálne technologické postupy zamerané na odstránenie, zníženie alebo izoláciu vplyvov ľudskej činnosti a geodynamických javov na životné prostredie (§ 3 písm. m) zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon)
- (5) Sanácia environmentálnej zát'aze¹⁾ sú práce vykonávané v horninovom prostredí, podzemnej vode a pôde, ktorých cieľom je odstrániť, znížiť alebo obmedziť kontamináciu na úroveň akceptovateľného rizika s ohľadom na súčasné a budúce využitie územia (§ 3 písm. r) zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon).
- (6) Environmentálna zát'az'²⁾ je znečistenie územia spôsobené činnosťou človeka, ktoré predstavuje závažné riziko pre ľudské zdravie alebo horninové prostredie, podzemnú vodu a pôdu s výnimkou environmentálnej škody (§ 3 písm. s) zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon).
- (7) Pravdepodobná environmentálna zát'az' je stav územia, kde sa dôvodne predpokladá prítomnosť environmentálnej zát'aze (§ 3 písm. t) zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon).
- (8) Monitoring životného prostredia³⁾
 - a) Monitorovanie geologických faktorov životného prostredia je priebežné systematické pozorovanie a vyhodnocovanie javov a parametrov v presne definovaných priestorových podmienkach a časových intervaloch; slúži na objektívne poznanie charakteristík geologického prostredia a hodnotenia jeho zmien v sledovanom priestore a sleduje sa ním vplyv činností a stavieb na geologické prostredie alebo vplyv geologického prostredia na životné prostredie, stavby a činnosti (§ 3 písm. i) zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon).
 - b) Hodnotenie stavu podzemných vôd – hodnotenie chemického stavu podzemných vôd je vyjadrením miery ovplyvnenia kvality vôd znečisťujúcimi látkami (§ 4c ods. 8) zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov. Potreba zhodnotiť vplyv existujúcich kontaminačných mrakov útvarov podzemných vôd, ktoré môžu ohrozovať dosiahnutie environmentálnych cieľov, najmä mrakov, ktoré sú spôsobené bodovými zdrojmi znečistenia a kontaminovanou zeminou,

¹⁾ Sanácia environmentálnej zát'aze (podľa zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach v znení neskorších predpisov) je jedným z opatrení podľa § 4 ods. 3 písm. c) zákona č. 364/2004 Z. z. definovaných vo Vodnom pláne Slovenska ako doplnkové opatrenie na redukovanie znečistenia podzemných vôd pesticídovými a ostatnými chemickými látkami.

²⁾ Environmentálna zát'az' podľa zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach v znení neskorších predpisov = znečistená plocha zadaná v Usmerení EÚ 2008/C 82/01= kontaminovaná zemina + kontaminačný mrak podľa zákona č. 364/2004 Z. z.

³⁾ Monitoring životného prostredia je sledovanie vývoja a zmien znečisťujúcich látok v čase vo všetkých troch zložkách životného prostredia – geologické prostredie, voda a ovzdušie.

je potrebné dodatočne vykonať hodnotenie trendov na identifikované znečisťujúce látky s cieľom overiť, či sa mraky znečistenia z kontaminovaných miest nešíria, nezhoršujú chemický stav útvarov podzemných vôd alebo skupiny útvarov podzemných vôd a či nespôsobujú riziko pre ľudské zdravie a pre životné prostredie. Výsledky týchto hodnotení zahrnúť do plánov manažmentu povodí (§ 4c ods.23) zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov.

- c) Hodnotenie kvality ovzdušia – hodnotenie kvality ovzdušia a požiadavky na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom definujú § 3 (najvyššie možné expozičné limity a biologické medzné hodnoty), § 4 (posudzovanie rizika), § 5 (všeobecné zásady prevencie rizika), § 6 (špecifické ochranné a preventívne opatrenia) a § 7 (opatrenia pri haváriách a mimoriadnych situáciách) Nariadenie vlády SR č. 355/2006 o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci. V prílohe č.1 nariadenia sú uvedené najvyššie prípustné expozičné limity chemických faktorov v pracovnom ovzduší.
- (9) Informačný systém environmentálnych záťaží zabezpečuje zhromažďovanie údajov a poskytovanie informácií o environmentálnych záťažiach. Informačný systém je súčasťou informačného systému verejnej správy (§ 20a ods.1) zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon).
- (10) Pôvodca poškodenia⁴⁾ je ten, kto spôsobí poškodenie povrchových vôd alebo podzemných vôd, alebo prostredia s nimi súvisiaceho (§ 42 ods.1 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách (vodný zákon) v znení neskorších predpisov.

2.1.2 Pojmy a definície navrhnuté pre potreby predkladaného ŠPS EZ

- (1) Register environmentálnych záťaží je register, ktorý je súčasťou Informačného systému environmentálnych záťaží. Register obsahuje evidenciu pravdepodobných environmentálnych záťaží (časť A), environmentálnych záťaží (časť B), sanovaných a rekultivovaných lokalít (časť C).
- (2) Klasifikácia environmentálnej záťaže je hodnotenie rizikovosti environmentálnej záťaže na základe stanovených kritérií a určovanie poradia environmentálnych záťaží z hľadiska ich predpokladaného rizika a z neho vyplývajúcej naliehavosti realizácie prieskumných, sanačných alebo monitorovacích prác.
- (3) Horninové prostredie je súbor všetkých hornín predmetnej časti zemskej kôry vrátane antropogénnych sedimentov s výnimkou ložísk nerastov prirodzeného pôvodu.
- (4) Sanačný monitoring je priebežné sledovanie znečistenia v sanovanej zložke životného prostredia, sledovanie účinnosti a efektívnosti sanačných prác a posúdenie sanačnej technológie z hľadiska jej vhodnosti, funkčnosti a účinnosti.
- (5) Posanačný monitoring je monitoring dosiahnutia cieľových parametrov sanácie a monitoring vývoja zbytkového znečistenia v sanovanom území.
- (6) Znečistená plocha¹⁾ znamená plochu, kde je potvrdená prítomnosť nebezpečných látok v dôsledku ľudského zásahu na takej úrovni, že predstavuje výrazné riziko pre ľudské zdravie alebo životné prostredie vzhľadom na súčasné a schválené budúce využitie pozemku.
- (7) Znečisťovateľ²⁾ znamená osobu (právnická alebo fyzická osoba) ktorá priamo alebo nepriamo poškodzuje životné prostredie, alebo ktorá vytvára podmienky vedúce k takémuto poškodzovaniu.
- (8) Audit environmentálnej záťaže je nezávislé posúdenie environmentálnych pomerov územia za účelom vyčíslenia predpokladaných nákladov na sanáciu environmentálnej záťaže.
- (9) Štúdia uskutočniteľnosti sanácie je predprojektová štúdia, ktorá sa vyhotovuje v prípade náročnejších a rozsiahlejších sanácií, a cieľom ktorej je environmentálne a ekonomické posúdenie sanácie, porovnanie alternatívnych metód sanácie a výber optimálnej sanačnej metódy alebo výber kombinácie sanačných metód.
- (10) Riziková analýza kontaminovaných lokalít je proces zahrňujúci popis a zhodnotenie východiskových podmienok na kontaminovanom území, vyhodnotenie súčasných a potenciálnych rizík s ohľadom na súčasné a budúce využitie územia; je súčasťou prieskumu kontaminovaných lokalít.

⁴⁾ Pôvodca poškodenia podľa zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov = znečisťovateľ zadaný v Usmernení EÚ 2008/C 82/01

2.2 Základné princípy ŠPS EZ

Základné princípy, o ktoré sa opiera ŠPS EZ, vychádzajú z Programového vyhlásenia Vlády SR, schválenom uznesením Vlády SR č. 660 zo dňa 31. júla 2006, podľa ktorého: „Základnou úlohou spoločnosti z hľadiska zabezpečenia trvalej prosperity je doceliť vysokú kvalitu základných zložiek životného prostredia – ovzdušia, vody, pôdy, horninového prostredia a organizmov, čoho predpokladom je minimalizácia negatívnych vplyvov a garancia funkčných a efektívnych systémov na ich ochranu a využívanie, riadených štátnym i podnikateľským sektorom. Dlhodobým závažným problémom Slovenska ostávajú nelegálne skládky odpadov a staré environmentálne záťaž, ktoré zvyšujú kontamináciu pôdy a horninového prostredia, najmä podzemných vôd. Riešenie tohto problému si vyžiada ich monitorovanie a inventarizáciu s vyhodnocovaním ich nebezpečnosti a s určením priorít postupného odstraňovania ich negatívnych vplyvov. Zároveň bude potrebné zamedziť vzniku nových environmentálnych záťaží a podporovať ekologizáciu pôdohospodárstva, dopravy, priemyslu a energetiky ako rozhodujúcich znečisťovateľov životného prostredia.

Osobitnú pozornosť bude vláda venovať racionálnemu využívaniu nerastných surovín a vplyvu ich ťažby na životné prostredie, spresneniu geologického obrazu zdrojov fosílnych palív, rozvoju environmentálnej geológie, protieróznym a protizosuvovým opatreniam, jadrovej a biologickej bezpečnosti. Základným východiskom pre elimináciu environmentálnych rizík bude kontrola environmentálnej bezpečnosti a vhodnosti stavieb, zariadení a výrobkov, ako aj znižovania negatívnych vplyvov chemických, fyzikálnych a biologických faktorov na zdravie ľudí, hospodárstvo, prírodné a kultúrne dedičstvo”.

Základnými princípmi ŠPS EZ sú:

1. „znečisťovateľ platí”,
2. trvalo udržateľný rozvoj,
3. právo na priaznivé životné prostredie,
4. subsidiarita a proporcionalita,
5. suverenita,
6. súlad so Smernicou 2006/118/ES EÚ parlamentu a Rady o ochrane vôd pred znečistením a zhoršením kvality,
7. súlad s Vodným plánom Slovenska,
8. princíp znižovania znečistenia priamo pri zdroji.

Princíp „znečisťovateľ platí” je zavedený už vo vyššie spomínanom programovom vyhlásení vlády, v § 42 ods.1 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách (vodný zákon) v znení neskorších predpisov, pričom striktné uplatňovanie tohto princípu je v plnom súlade s environmentálnou politikou Európskej únie. V Usmernení Spoločenstva o štátnej pomoci na ochranu životného prostredia 2008/C 82/01, ktoré vydala Komisia sa uvádza:

Princíp „znečisťovateľ platí” podľa uvedeného usmernenia z Komisie znamená, že náklady na opatrenia, ktoré riešia znečistenie, by mal znášať znečisťovateľ, ktorý spôsobuje znečistenie, s výnimkou prípadov, keď osobu zodpovednú za znečisťovanie nie je možné identifikovať alebo volať na zodpovednosť podľa právnych predpisov Spoločenstva alebo štátu, alebo ak nemôže znášať náklady na nápravu. Znečisťovanie v tomto kontexte je škoda, ktorú spôsobí znečisťovateľ priamym alebo nepriamym poškodením životného prostredia alebo vytvorením podmienok vedúcich k takémuto poškodeniu fyzického okolia alebo prírodných zdrojov.

V národnej legislatíve sa princíp „znečisťovateľ platí” definuje v § 42 ods. 1 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách, ktorý uvádza, že pôvodca poškodenia je povinný vykonať opatrenia na nápravu alebo uhradiť s tým spojené náklady. Táto povinnosť sa vzťahuje aj na nadobúdateľa majetku, s ktorého existenciou alebo používaním je uvedené poškodenie v príčinnej súvislosti. Pôvodca poškodenia v uvedenom zákone je ten, kto spôsobí poškodenie povrchových vôd alebo podzemných vôd, alebo prostredia s nimi súvisiaceho.. Podľa ods.3 a ods. 4 uvedeného paragrafu sa ďalej uvádza, že ak pôvodca poškodenia nie je známy alebo nemá vlastné sily a prostriedky na vykonanie opatrení na nápravu a hrozí nebezpečenstvo zhoršenia stavu vôd alebo s nimi súvisiaceho prostredia, zabezpečí vykonanie opatrení orgán štátnej vodnej správy. Náklady na vykonanie opatrení sa uhrádzajú z prostriedkov štátneho rozpočtu. Pôvodca poškodenia je povinný vynaložené finančné prostriedky uhradiť; na vymáhanie týchto prostriedkov je oprávnené ministerstvo ŽP.

Zákon č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov uvádza rozsah zodpovednosti nadobúdateľa majetku za záväzky podniku z hľadiska ochrany životného prostredia.

Trvalo udržateľný rozvoj je zakotvený v právnom systéme Slovenskej republiky ako „taký rozvoj, ktorý súčasným i budúcim generáciám zachováva možnosť uspokojovať ich základné životné potreby a pritom neznižuje rozmanitosť prírody a zachováva prirodzené funkcie ekosystémov” (§ 6 zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov). Koncepcia trvalo udržateľného rozvoja bola spočiatku chápaná najmä v zmysle zachovania kvalitného životného prostredia. V súčasnosti je však spomínaná oveľa komplexnejšie, ako prienik sociálneho, ekonomického, environmentálneho a inštitucionálneho hľadiska rozvoja spoločnosti.

Vláda SR v súlade s environmentálnym právom Európskej únie a medzinárodnými dohovormi považuje starostlivosť o životné prostredie za rozhodujúci nástroj zabezpečovania trvalo udržateľného rozvoja založeného na integrácii troch na sebe závislých a vzájomne sa podporujúcich rovnocenných pilierov – ekonomického, sociálneho a environmentálneho. Národná rada Slovenskej republiky svojím uznesením č. 1989 z 3. apríla 2002 schválila Národnú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky, kde ako jedna z priorít je definovaná – **vysoká kvalita životného prostredia, ochrana a racionálne využívanie prírodných zdrojov** – odstránenie environmentálnych záťaží a poškodenia prostredia, dosiahnutie a udržanie kvalitného životného prostredia s dôrazom na ohrozené oblasti.

Princíp „právo na priaznivé životné prostredie“ sa opiera o čl. 44 Ústavy SR, podľa ktorého je každý povinný chrániť a zveľaďovať životné prostredie a kultúrne dedičstvo, nikto nesmie nad mieru ustanovenú zákonom ohrozovať ani poškodzovať životné prostredie, prírodné zdroje a kultúrne pamiatky, a podľa ktorého štát dbá o šetrné využívanie prírodných zdrojov, o ekologickú rovnováhu a účinnú starostlivosť o životné prostredie.

Článok 20 ods. 3 a 4 Ústavy SR hovorí, že výkon vlastníckeho práva nesmie poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom (ods. 3) a nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu (ods. 4).

Princíp subsidiarity je vymedzený v druhom a princíp proporcionality v treťom odseku čl. 5 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (ES). Ich aplikácia je bližšie rozvedená v Protokole o aplikácii princípov subsidiarity a proporcionality (tzv. Amsterdamský protokol), ktorý tvorí prílohu Zmluvy o založení ES.

Subsidiarita (z lat.: subsidium = pomoc, podpora, posila, záloha) je politický princíp, podľa ktorého sa politické rozhodnutie má prijímať čo najbližšie pri občanovi. Politické rozhodovanie sa tak posúva z nižšej na vyššiu úroveň len v prípade, ak ciele navrhovanej činnosti nemôžu byť uspokojivo dosiahnuté členskými štátmi (kritérium nevyhnutnosti) a môžu byť z dôvodu rozsahu či účinku navrhovanej činnosti lepšie dosiahnuté ES (kritérium efektívnosti).

Princíp proporcionality sa vzťahuje na rozsah konania ES, t.j. aj v prípadoch kedy je konanie ES v zmysle princípu subsidiarity oprávnené, nesmie toto konanie presiahnuť to, čo je nevyhnutné pre dosiahnutie cieľov Zmluvy o založení ES. Čiže princíp subsidiarity je kvalitatívnym, zatiaľ čo princíp proporcionality kvantitatívnym princípom.

Princípom suverenity sa rozumie výlučné právo štátu vykonávať na svojom štátnom území verejnú moc voči obyvateľstvu, občanom štátu, ako aj všetkým záležitostiam či veciam, ktoré sa na jeho štátnom území nachádzajú a rozhodovať o nich samostatne a nezávisle od kohokolvek iného. Štátna suverenita vyplýva zo všeobecne uznávaných zásad medzinárodného práva a je chránená medzinárodným právom.

Súladi ŠPS EZ so Smernicou 2006/118/ES a Vodným plánom Slovenska

Smernica uvádza, že podzemné vody sú cenný prírodný zdroj a ako taký by mal byť chránený pred zhoršením kvality a chemickým znečistením.

Cieľom smernice je zabezpečiť jednotnú ochranu podzemných vôd v Európskej únii.

V článku 5 v bode 5 tejto smernice je zdôraznená potreba zhodnotiť vplyv existujúcich kontaminačných mrakov útvaroch podzemných vôd, ktoré sú spôsobené bodovými zdrojmi a kontaminovanou zeminou. Je dôležité identifikovať znečisťujúce látky s cieľom overiť, či sa mraky z kontaminovaných miest nešíria, nezhoršujú chemický stav útvaru alebo skupiny útvarov podzemných vôd a či nepredstavujú riziko pre ľudské zdravie a životné prostredie.

Podľa článku 6 sú členské štáty povinné vytvoriť program opatrení na zabránenie alebo obmedzenie vstupu znečisťujúcich látok do podzemných vôd. Uvedená smernica bola transponovaná do zákona č.364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov. Požiadavky na opatrenia zabezpečujúce dosiahnutie dobrého stavu vôd do roku 2015 sú premietnuté do pripravovaného Vodného plánu Slovenska.

Vodný plán Slovenska je podľa vodného zákona strategický dokument vodného plánovania, ktorý určuje rámcové úlohy na ochranu a zlepšenie stavu povrchových vôd a podzemných vôd a vodných ekosystémov, na trvalo udržateľné a hospodárne využívanie vôd, na zlepšenie vodných pomerov, na zabezpečenie územného systému ekologickej stability a na ochranu pred škodlivými účinkami vôd.

Program opatrení vychádza z analýz vykonaných v rámci vodného plánovania a obsahuje opatrenia na zabezpečenie dosiahnutia environmentálnych cieľov. Pre jednotlivé úlohy sa určuje časový plán ich uskutočnenia, zdroje a spôsoby úhrady nákladov na ich uskutočnenie. Pri každom opatrení sa musí vyhodnotiť predpokladaný výsledok z hľadiska zlepšenia vodných pomerov v danom vodnom útvere.

Podľa zákona o vodách program opatrení musí obsahovať základné opatrenia a tam, kde je to potrebné aj doplnkové opatrenia. Základné opatrenia sú minimálne požiadavky, ktoré sa musia splniť. Doplnkové opatrenia sú opatrenia navrhnuté dodatočne k základným opatreniam na účely dosiahnutia environmentálnych cieľov.

Základné opatrenia sú zamerané najmä na:

- a) ochranu vodárenských zdrojov,
- b) reguláciu odberov povrchových vôd a podzemných vôd, ktoré môžu významne ovplyvniť iné nakladanie s vodami a vodné ekosystémy,
- c) využívanie hydroenergetického potenciálu,
- d) vypúšťanie komunálnych odpadových vôd do povrchových vôd a do podzemných vôd,
- e) zabránenie vypúšťaniu priemyselných odpadových vôd s obsahom obzvlášť škodlivých látok,
- f) ochranu vôd pred znečistením vôd z poľnohospodárskych činností,
- g) zabránenie únikom nebezpečných látok do povrchových vôd a do podzemných vôd,
- h) vytvorenie vyhovujúcich hydromorfologických podmienok útvarov povrchovej vody, ktorými sa dosiahne dobrý ekologický stav alebo dobrý ekologický potenciál,
- i) prevenciu mimoriadneho zhoršenia vôd,
- j) znižovanie nepriaznivých účinkov povodní a sucha.

Výkon základných opatrení nesmie viesť priamo alebo nepriamo k zvýšeniu znečistenia povrchových a podzemných vôd.

Doplnkové opatrenia sú administratívne a ekonomické nástroje, rozhodnutia orgánov štátnej správy, kódexy správnych postupov smerujúce k zabezpečeniu ochrany vôd, obnovy mokradí, stavebné projekty, revitalizačné projekty, výskumné, vývojové a vzdelávacie projekty a dohody na vykonanie vodohospodárskych služieb a iné potrebné opatrenia.

Opatrenia na dosiahnutie environmentálnych cieľov prijaté v programe opatrení sa musia realizovať do troch rokov od schválenia Vodného plánu Slovenska a schválenia plánu manažmentu povodia.

Environmentálne ciele určené na dosiahnutie dobrého stavu povrchových vôd a dobrého stavu podzemných vôd sa musia zabezpečiť plnením programu opatrení, ktoré sú ustanovené v pláne manažmentu povodí do 31. decembra 2015.

Menej prísne environmentálne ciele možno určiť pre útvary povrchových vôd a útvary podzemných vôd, ktorých prirodzený stav alebo stav zmenený ľudskou činnosťou je taký, že dosiahnutie environmentálnych cieľov je technicky neuskutočniteľné, alebo predstavuje neprimerané náklady. Podľa zákona o vodách sa to nevzťahuje na environmentálne ciele, ktoré majú zabrániť zhoršovaniu stavu útvarov povrchových vôd, a na postupné znižovanie znečistenia povrchových vôd a podzemných vôd škodlivými látkami a zastavenie a postupné ukončenie emisií, vypúšťania a únikov obzvlášť škodlivých látok.

Ak sa monitorovaním stavu povrchových vôd a podzemných vôd zistí, že environmentálne ciele určené pre vodný útvar nebude možné dosiahnuť, je potrebné:

- a) preskúmať príčiny, ktoré bránia plneniu environmentálnych cieľov,
- b) posúdiť vydané povolenie na osobitné užívanie vôd,
- c) prehodnotiť a aktualizovať programy monitorovania,
- d) určiť doplnujúce opatrenia potrebné na dosiahnutie environmentálnych cieľov, a ak je to potrebné, zmeniť povolenie na osobitné užívanie vôd.

Skúmanie príčin, ktoré bránia plneniu environmentálnych cieľov a určenie doplnujúcich opatrení, ktoré sú potrebné na dosiahnutie dobrého stavu vôd sú aj náplňou ŠPS EZ (Cieľ 2 identifikácia a prieskum pravdepodobných environmentálnych záťaží, Cieľ 3 prieskum environmentálnych záťaží, vrátane vypracovania rizikových analýz, Cieľ 4 sanácia environmentálnych záťaží a Cieľ 5 monitoring environmentálnych záťaží), ktorý rieši problematiku odstraňovania kontaminácie z podzemných vôd ako zložky životného prostredia.

Princíp znižovania znečistenia priamo pri zdroji je jeden z dôležitých princípov pri vykonávaní environmentálnej politiky Európskeho spoločenstva, definovaný v šiestom environmentálnom akčnom programe a v článku 174 ods. 2 o životnom prostredí Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva.

2.3 Integrovaný manažment vodných zdrojov

Integrovaný manažment vodných zdrojov je premietnutý v koncepcii vodohospodárskej politiky SR do roku 2015 a zohľadňuje požiadavky Rámcovej smernice o vode. Koncepcia je spracovaná za účelom napĺňania všetkých funkcií vodného hospodárstva, ktoré musí sektor vôd zabezpečovať pre potreby všetkých hospodárskych činností.

Integrovaný manažment vodných zdrojov obsahuje aj schválený Vodný plán Slovenska, ktorý definuje opatrenia na zlepšenie kvantitatívneho a kvalitatívneho stavu útvarov podzemných vôd. Základným opatrením v tejto oblasti je zníženie/regulácia už existujúcich odberov podzemných vôd, resp. zmena stratégie využívania podzemných vôd v identifikovaných, vodohospodársky problémových lokalitách. Integrovaný vodohospodársky manažment vodných zdrojov zároveň zahŕňa opatrenia na zlepšovanie zdrojov podzemných vôd, prepojenie vodárenských sústav, spolupôsobenie zdrojov povrchových a podzemných vôd a iné opatrenia.

3 CHARAKTERISTIKA AKTUÁLNEHO STAVU V OBLASTI ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ

Aktuálny stav riešenia problematiky environmentálnych záťaží charakterizujú okrem platných právnych predpisov na národnej a medzinárodnej úrovni a strategických dokumentov prijatých na území SR aj snahy MŽP SR o realizáciu dôkladnej inventarizácie environmentálnych záťaží, tvorbu a aktualizáciu Informačného systému environmentálnych záťaží, v stanovení zoznamu národných priorit a v postupnom odstraňovaní najrizikovejších environmentálnych záťaží.

3.1 Legislatíva a relevantné dokumenty dotýkajúca sa problematiky environmentálnych záťaží

3.1.1 Legislatívny rámec EÚ

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/21/ES z 15. marca 2006 o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2004/35/ES

Cieľom smernice je prijať súbor opatrení, ktoré zamedzia negatívnemu vplyvu odpadov z ťažobnej činnosti na zdravie človeka, majetok a životné prostredie a tiež opatrení, ktoré zamedzia vzniku závažných havárií pri nakladaní s uvedenými odpadmi. Smernica vychádza zo všeobecných ustanovení rámcovej smernice o odpadoch (75/442/EEC).

Smernica jasne vymedzuje požiadavky, ktoré by mali spĺňať zariadenia na nakladanie s odpadmi poskytujúce služby ťažobnému priemyslu, aby sa zabránilo akémukoľvek ohrozeniu životného prostredia z krátkodobého, ako aj dlhodobého hľadiska a tiež konkrétne opatrenia proti znečisťovaniu podzemných vôd prenikaním výluhu do pôdy.

Ďalej je potrebné vytvárať už počas obdobia prevádzky zariadenia dostatočnú finančnú zábezpeku na pokrytie nákladov na rekvizitáciu územia ovplyvneného zariadeniami na nakladanie s odpadmi, čo zahŕňa aj samotné zariadenie na nakladanie s odpadmi.

Okrem toho v súlade so zásadou „znečisťovateľ platí“ a so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2004/35/ES z 21. apríla 2004 o environmentálnej zodpovednosti pri prevencii a odstraňovaní environmentálnych škôd je dôležité vyjasniť, že prevádzkovateľ zariadenia na nakladanie s odpadmi z ťažobného priemyslu podlieha príslušnej zodpovednosti, pokiaľ ide o environmentálnu škodu spôsobenú jeho činnosťami alebo bezprostrednú hrozbu takejto škody.

Podľa článku č. 20 členské štáty zabezpečia, aby sa vypracovala a pravidelne aktualizovala inventarizácia uzavretých zariadení na nakladanie s odpadmi (vrátane opustených zariadení) na ich území, ktoré majú vážne negatívne dopady na životné prostredie alebo, sa môžu stať vážnou hrozbou pre zdravie ľudí alebo životné prostredie. Takto spracovaná inventarizácia sa má sprístupniť verejnosti a má byť vykonaná do 1. mája 2012.

Uvedená smernica je transponovaná do zákona č. 514/2008 Z. z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý vstúpil do platnosti 15. decembra 2008.

Smernica 2000/60/ES Európskeho parlamentu a Rady z 28. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia spoločensva v oblasti vodného hospodárstva

„Voda je dedičstvo, ktoré treba chrániť, brániť a nakladať s ním ako takým.“

Rámcovou smernicou o vode sa ustanovuje právny rámec na ochranu a obnovu kvality vody v celej Európe a na zabezpečenie jej dlhodobého a udržateľného využitia.

Smernicou sa ustanovuje inovatívny prístup k vodohospodárstvu, ktoré sa opiera o povodia, prírodné geografické a hydrologické jednotky a ustanovujú sa osobitné lehoty pre členské štáty na dosiahnutie ambiciózných environmentálnych cieľov v oblasti vodných ekosystémov. Smernica sa zaoberá problematikou vnútrozemských povrchových vôd, brakických vôd, pobrežných vôd a podzemných vôd.

Smernica 2006/118/ES Európskeho parlamentu a Rady z 12. decembra 2006, o ochrane podzemných vôd pred znečistením a zhoršením kvality

Podzemné vody sú cenný prírodný zdroj a ako taký by mal byť chránený pred zhoršením kvality a chemickým znečistením. Je to dôležité najmä pre ekosystémy, ktoré závisia na podzemných vodách a pre použitie podzemných vôd na ľudskú spotrebu. Cieľom smernice je zabezpečiť jednotnú ochranu podzemných vôd v Európskej únii.

Podľa článku 5: Identifikácia významných a trvalo vzostupných trendov a definovanie počiatkových bodov zvrátenia trendov v bode 5 tejto smernice je zdôraznená potreba zhodnotiť vplyv existujúcich kontaminačných mrakov útvaroch podzemných vôd, ktoré sú spôsobené bodovými zdrojmi a kontaminovanou zemínou. Je dôležité identifikovať znečisťujúce látky s cieľom overiť, či sa mraky z kontaminovaných miest nešíria, nezhoršujú chemický stav útvaru alebo skupiny útvarov podzemných vôd a či nepredstavujú riziko pre ľudské zdravie a životné prostredie.

Podľa článku 6: Opatrenia na zabránenie alebo obmedzenie vstupu znečisťujúcich látok do podzemných vôd sú členské štáty povinné vytvoriť program opatrení na zabránenie alebo obmedzenie vstupu znečisťujúcich látok do podzemných vôd. Pri identifikácii takýchto látok sa berú do úvahy hlavne nebezpečné látky (príloha VIII smernice 2000/60/ES).

3.1.2 Relevantné dokumenty EÚ

Udržateľná Európa pre lepší svet: Stratégia Európskej únie pre trvalo udržateľný rozvoj (A sustainable Europe for a better world: An European Union strategy for sustainable development)

Trvalo udržateľný rozvoj (TUR) podľa citovaného strategického dokumentu môže poskytnúť Európskej únii pozitívnu dlhodobú víziu spoločnosti, ktorá poskytne čistejšie, bezpečnejšie a viac prosperujúce životné prostredie a spoločnosť, ktorá zanechá lepšiu kvalitu života pre naše deti a vnúčatá. Ako hlavné hrozby TUR dokument uvádza:

- globálne otepľovanie spôsobené nárastom skleníkových plynov z ľudských aktivít,
- dlhotrvajúce nepriaznivé účinky nebezpečných chemikálií,
- chudobu,
- starnutie populácie,
- stratu biodiverzity,
- nárast odpadov,
- stratu pôdy,
- dopravné zaťaženie,
- regionálnu nerovnováhu a iné.

Šiesty environmentálny akčný program (Sixth Environmental Action Programme, SEAP)

SEAP, ktorý vznikol spoluprácou troch hlavných organizácií EÚ (Komisie, Rady a Parlamentu), bol vyhlásený rozhodnutím 1600/2002 Európskeho parlamentu a Rady dňa 22. júla 2002 a platí na obdobie od 22. júla 2002 do 21. júla 2012. Uvedený dokument stanovuje nasledovné štyri hlavné environmentálne priority:

- Klimatické zmeny,
- Príroda a biodiverzita,
- Životné prostredie, zdravie a kvalita života,
- Trvalo udržateľné využívanie prírodných zdrojov a odpadov a hospodárenie s nimi.

Vo všetkých štyroch prioritách budú dodržiavané základné princípy, a to:

- Princíp obozretného chovania a preventívnych činností,
- Princíp „znečisťovateľ platí“,
- Princíp znižovania znečistenia priamo pri zdroji.

Jedným z hlavných cieľov v kapitole 4. Príroda a biodiverzita je ochrana pôd pred eróziou a znečisťovaním. Poukazuje na potrebu systematického prístupu k ochrane pôdy zahŕňajúcej okrem iného ochranu pred znečistením pochádzajúcim zo skládok odpadov, priemyslu a baníctva. V kapitole 5. Životné prostredie a zdravie je základným cieľom zabrániť nárastu signifikantného negatívneho vplyvu, prípadne riziku na zdravie ľudí pochádzajúceho z kontaminácie prostredia vplyvom ľudskej činnosti.

Siedmy rámcový program Európskeho spoločenstva v oblasti výskumu, technického rozvoja a demonštračných činností FP7, 2007 – 2013 (Seventh Framework Programme of the European Community for research, technological development and demonstration activities, 2007 – 2013)

FP7 je plne v platnosti od 1. januára 2007. Je vytvorený spôsobom, ktorý umožňuje budovať na úspechoch predošlých rámcových programov tak, aby sa budoval Európsky výskumný priestor (ERA) a aby sa podporil rozvoj znalostnej ekonomiky a spoločnosti v Európe.

FP7 bol vyhlásený rozhodnutím 1982/2006/ES Európskeho parlamentu a Rady zo dňa 18. decembra 2006 a určil nasledovných 10 tematických oblastí:

1. zdravie,
2. potravinárstvo, poľnohospodárstvo a rybné hospodárstvo a biotechnológia,
3. informačné a komunikačné technológie,
4. nanoveda, nanotechnológie, materiály a nové výrobné technológie,
5. energetika,
- 6. životné prostredie (vrátane zmeny klímy),**
7. doprava (vrátane aeronautiky),
8. socio – ekonomické a humanitné vedy,
9. vesmír,
10. bezpečnosť.

Jedným z hlavných cieľov v tematickej oblasti životné prostredie sú environmentálne technológie. EÚ potrebuje posilniť svoje postavenie na svetových trhoch s environmentálnymi technológiami. Akčný plán pre environmentálne technológie (ETAP) definuje environmentálne technológie ako „všetky technológie, ktorých použitie je menej škodlivé pre životné prostredie ako využívanie relevantných alternatívnych technológií“. Tieto technológie prispievajú k trvalo udržateľnej spotrebe a výrobe a pomáhajú dosiahnuť trvalo udržateľný rast poskytovaním ekologicky účinných riešení problémov životného prostredia na rôznych úrovniach a ochranou

nášho kultúrneho a prírodného dedičstva. Environmentálne technológie sú zamerané na pozorovanie, simuláciu, prevenciu, zmierňovanie, prispôsobovanie, sanáciu a obnovu prírodného a človekom vytvoreného prostredia: súvisiace s vodou, klímou, ovzduším, morským, mestským a vidieckym prostredím, pôdou, nakladaním s odpadom, recykláciou, čistými výrobnými postupmi a trvalo udržateľnými výrobkami a chemickou bezpečnosťou.

Tematická stratégia pre ochranu pôd (Thematic Strategy for Soil Protection)

Cieľom stratégie je formulovať plán rozvoja a spoločnej stratégie pre ochranu pôdy, vychádzajúc z jedného z cieľov Šiesteho environmentálneho akčného programu. Okrem iného identifikuje hlavné hrozby pre pôdy v Európe, akými sú erózia, pokles organických zložiek, pôdnej biodiverzity, nárast salinity, degradačné procesy, kontaminácia a iné. Stratégia berie do úvahy princípy prevencie, anticipácie a environmentálnej zodpovednosti. Orientuje sa na iniciatívy, zamerané na lepšiu integráciu ochrany pôd do ďalších politík, monitoring pôd a nové aktivity založené na výsledkoch monitoringu.

V súčasnosti je vypracovaný návrh Smernice Európskeho parlamentu a rady, ktorou sa ustanovuje rámec pre ochranu pôdy a ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2004/35/ES.

Tento návrh sa uplatňuje na pôdu tvoriacu vrchnú vrstvu zemskej kôry, ktorá sa nachádza medzi skalným podložíom a povrchom, s výnimkou podzemnej vody.

Dokument je zameraný na dva hlavné ciele:

1. ochranu pôdy pred kontamináciou,
2. predchádzaniu rizikám ohrozujúcim ľudské zdravie a životné prostredie z kontaminovanej pôdy.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že členské štáty by mali identifikovať lokality, ktoré podľa ich zhodnotenia predstavujú významné riziko a z tohto dôvodu zabezpečiť ich monitorovanie. Na uľahčenie rýchlej identifikácie kontaminovaných lokalít by vlastníci lokalít mali poskytnúť náležité informácie o stave pôdy príslušnému úradu. So zreteľom na zásadu „znečisťovateľ platí“ by členské štáty mali:

1. prijať opatrenia na sanáciu kontaminovaných lokalít identifikovaných na ich územiach,
2. vypracovať národnú sanačnú stratégiu, a to najmä na účely stanovenia sanačných cieľov a poradia dôležitosti,
3. niesť zodpovednosť za obmedzenie rizika pre ľudské zdravie a životné prostredie na tých kontaminovaných lokalitách, v prípade ktorých nie je možné odhaliť znečisťovateľa. Ide o tzv. opustené lokality, na ktorých je nutné zaviesť osobitný mechanizmus financovania, aby zabezpečili trvalý finančný zdroj na sanáciu takýchto lokalít.

Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2004/35/ES z 21. apríla 2004 o environmentálnej zodpovednosti pri prevencii a odstraňovaní environmentálnych škôd sa ustanovuje, že v prípade opustených lokalít musí nápravné opatrenia v krajnom prípade prijať príslušný orgán.

O dôležitosti ochrany pôdy je verejnosť len málo informovaná, a preto je potrebné zaviesť opatrenia na zlepšenie informovanosti a na výmenu informácií.

V ďalších kapitolách sú navrhnuté aj úlohy členských štátov na prevenciu a sanáciu kontaminovaných lokalít uvedených v ich zoznamoch.

Environmentálna stratégia OECD pre prvú dekádu 21. storočia (OECD Environmental Strategy for the First Decade of the 21st Century)

Environmentálna stratégia OECD pre prvú dekádu 21. storočia si určuje za cieľ jasné smerovanie environmentálnych politík tak, aby bol zabezpečený trvalo udržateľný rozvoj členských krajín OECD a určuje smerovanie ďalších pracovných aktivít v oblasti životného prostredia. Stratégia by mala byť implementovaná do roku 2010. Čiastkovými cieľmi Environmentálnej stratégie sú:

1. Podpora (udržiavanie) integrity ekosystémov cez účinný manažment prírodných zdrojov,
2. De-coupling (Oddelenie) environmentálnych tlakov od ekonomického rastu,
3. Zlepšenie informovanosti pre rozhodovací proces: monitorovanie progresu cez indikátory,
4. Sociálne a environmentálne prepojenie: zvýšenie kvality životného prostredia,
5. Vzájomná globálna environmentálna závislosť: zlepšenie výkonnej moci a spolupráce.

Agenda 21

Konferencia OSN o životnom prostredí a rozvoji (UNCED) konaná 3. až 14. júna 1992 v Rio de Janeiro sa zamerala na všestranné otázky hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho rozvoja (TUR). UNCED prijala v rezolúcii č. 1 Deklaráciu z Rio de Janeiro o životnom prostredí a rozvoji (Riodeklaráciu) a Agendu 21. storočia (AGENDA 21) ako základné východiskové a koncepčné dokumenty. V Agende 21 v kapitole 6 Ochrana a podpora ľudského zdravia je okrem iného dôraz kladený aj na znižovanie zdravotných rizík vyvolaných znečistením a ohrozením životného prostredia.

Dňa 16. septembra 1997 bolo prijaté uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 655 k návrhu uplatňovania Agendy 21 a vyhodnocovania ukazovateľov trvalo udržateľného rozvoja v Slovenskej republike. Medzi sledované environmentálne ukazovatele patria napr. ukazovateľ č.116 – Pozemky kontaminované nebezpečnými odpadmi. Kontaminovaná pôda je znamením neudržateľného rozvoja. Zmenšovanie území kontaminovanej pôdy reprezentuje trend smerujúci k trvalo udržateľnému rozvoju, tzn. zmenšovanie rizika, vyplývajúceho z pôsobenia nebezpečných odpadov na ľudské zdravie a životné prostredie. Tento ukazovateľ možno použiť na posúdenie súčasného ohrozenia zdravia obyvateľov a životného prostredia, pri posudzovaní rizík vyplývajúcich z kontaminovanej pôdy a pri určovaní priorít v oblasti dekontaminácie a nápravných opatrení.

Štvrtá hodnotiacia správa o stave európskeho životného prostredia (Európska environmentálna agentúra – European Environmental Agency, EEA)

Európska environmentálna agentúra, ktorá sídli v dánskej metropole Kodaň, bola založená Nariadením Komisie EEC 1210/90 v máji 1990. Jej hlavnými úlohami sú:

- poskytovať správy o úrovni kvality a vývojových trendoch v životnom prostredí,
- založiť, rozvíjať a využívať Európsky informačný systém (EIS) a pozorovaciu sieť EIONET,
- napomáhať a udržiavať dostupnosť poskytnutých dát a informácií z EIS-u a EIONET-u spolu s relevantnými informáciami poskytnutými národnými a medzinárodnými zdrojmi.

V roku 1996 bol v rámci EEA založený European Topic Centre on Soil, v roku 2001 zmenený na Topic Centre on Terrestrial Environment, ktorého úlohou okrem iného je napomáhať riešeniu problematiky kontaminovaných lokalít a výmeny informácií v tejto oblasti medzi jednotlivými krajinami.

EEA spracovala projekt „Towards an EEA Europe-wide assessment of areas under risk for soil contamination”, ktorého cieľom je príprava vhodnej metodológie na identifikáciu, hodnotenie a zmapovanie lokalít predstavujúcich riziko z kontaminovaných lokalít. Spracovávaná metodológia je súčasťou Thematic Strategy for Soil Protection (Tematická stratégia pre ochranu pôd) a napomôže EEA pri hodnotiacich a reportinových aktivitách v rámci Európy.

EEA v roku 2007 vydala Štvrtú hodnotiacu správu o stave európskeho životného prostredia (Europe's environment, The fourth assessment).

Správa je rozdelená do 7 kapitol:

1. Európske životné prostredie v prechodnom období
- 2. Životné prostredie, zdravie a kvalita života**
3. Klimatické zmeny
4. Biodiverzita
5. Morské a pobrežné životné prostredie
6. Udržateľná produkcia a spotreba
7. Sektor riadiaci zmeny životného prostredia

Kapitola č. 2 – Životné prostredie, zdravie a kvalita života je zameraná na environmentálne prostriedky špecifikované v politických dokumentoch zameraných na zdravie človeka, vzduch, vodu a pôdu/zeminy, ktoré sú doplnené o otázky spojené s problémami s používaním nebezpečných chemických látok. Chemické látky môžu byť transportované a akumulované v pôde/zemine, vypúšťané do povrchových a podzemných vôd a v konečnom dôsledku sa môžu dostať do kontaktu s človekom.

Kontaminácia pôd/zemín kombinovaná s neudržateľným rozvojom regiónov je priamo spojená s ľudským zdravím. Znalosti dopadu kvality pôd/zemín na ľudské zdravie sú ešte stále obmedzené a preto potreba získania čo najviac informácií z tejto oblasti je prioritná.

O mnohých znečisťujúcich látkach, ktoré sa vyskytujú vo vzduchu, vode a pôde/zeminách, sa vie, že majú priamy dopad na ľudské zdravie a sú priamo kontrolované príslušnými inštitúciami, napr. CAFE (Clean Air for Europe) – čistota ovzdušia, REACH (Registration Evaluation and Authorisation of Chemicals) – označovanie chemických látok. V poslednom období však narastá množstvo cudzorodých a nových látok vypúšťaných do životného prostredia činnosťou človeka bez znalostí o ich dopadoch na životné prostredie a následne aj na zdravie človeka.

Kapitola č. 2 je delená na celky:

1. Životné prostredie a perspektívy zdravia človeka
2. Kvalita ovzdušia
3. Vnútrozemské vody
- 4. Pôda/zemina**
5. Nebezpečné chemické látky

V bode č. 4 – Pôda/zemina sa zdôrazňujú dôležité funkcie pôdy/zeminy ako základu sociálnej a ekonomickej prosperity Európy.

Dôležité funkcie pôdy/zeminy:

- zdroj biomasy a podpora na produkciu potravín,
- **filter a prvá bariéra, ktorá zadrží a spomalí škodlivé účinky polutantov,**
- domov pre široké spektrum organizmov,
- podpora osídľovania územia,
- zdroj surovín,
- miesto hromadenia uhlíka a iných prvkov.

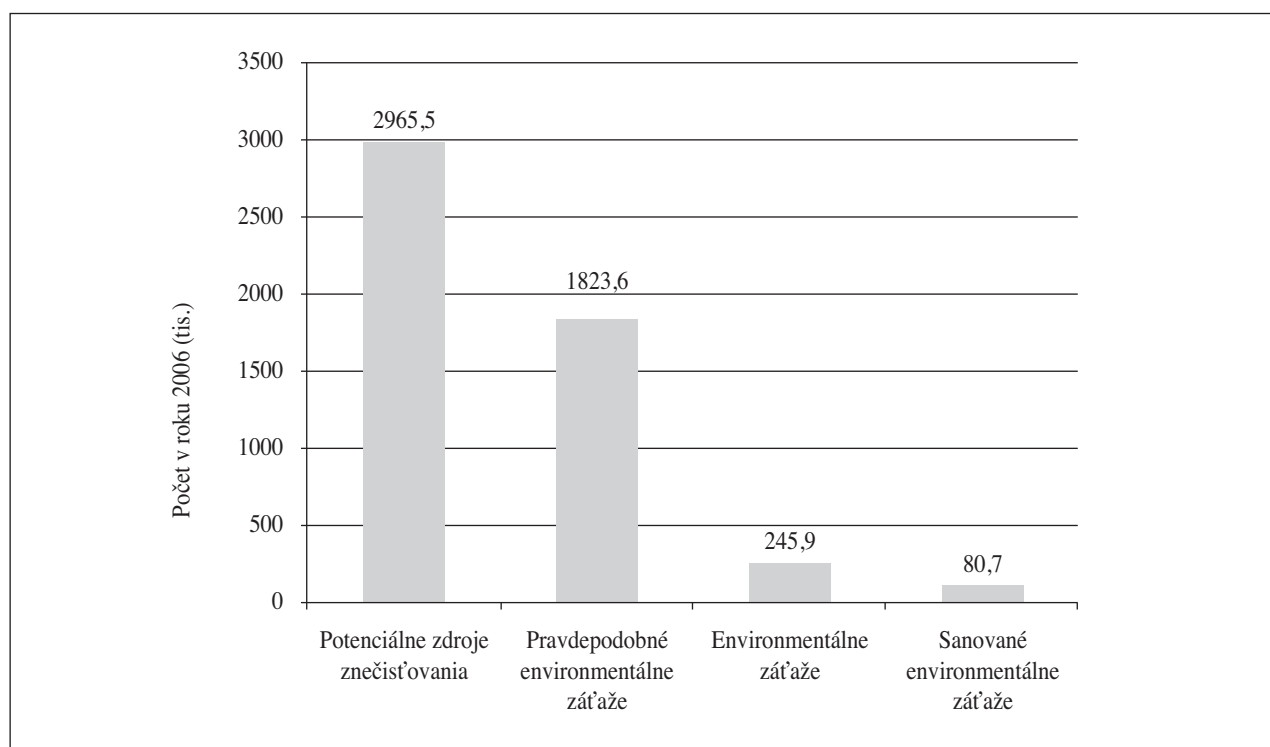
Správa poukazuje na neexistujúcu legislatívu zaoberajúcu sa manažmentom znečistených území vo väčšine štátov Európy. Tieto problematické otázky sú riešené vo všeobecnosti hlavne v rámci manažmentu odpadového hospodárstva alebo v rámci legislatívy ochrany a regulácie vôd.

Osvojenie si opatrení na zamedzenie nových kontaminácií životného prostredia a zriadenie manažmentu zaoberajúceho sa zhodnotením a spočítaním starých environmentálnych záťaží je veľmi žiaduce vo všetkých krajinách, kde chýba potrebná legislatíva zaoberajúca sa problematikou kontaminovaných území.

Zriadenie systematickej inventarizácie kontaminovaných území, použiteľnosť príslušných technológií a metód odstraňovania kontaminácie a zriadenie špeciálnych fondov a ekonomických nástrojov na financovanie danej problematiky sú ďalšie kritériá, ktoré musia byť riešené.

Na základe prieskumov realizovaných EEA prostredníctvom dotazníkov v členských štátoch EEA bolo zistené, že v týchto krajinách existuje cca 3 mil. pravdepodobných zdrojov znečisťovania. Počet identifikovaných pravdepodobných environmentálnych záťaží, resp. pravdepodobných kontaminovaných lokalít je okolo 1,8 mil. a počet environmentálnych záťaží, na ktorých kontaminácia bola potvrdená prieskumnými prácami, je odhadovaný na 250 000 (obrázok 5). Tento údaj bude postupne spresňovaný, pretože mnohé členské krajiny EEA vrátane Slovenskej republiky v súčasnosti vykonávajú systematickú inventarizáciu environmentálnych záťaží. Z prieskumu EEA tiež vyplýva, že za posledných 30 rokov bolo cca 80 000 lokalít sanovaných, čo predstavuje približne 1/3 z celkového počtu lokalít, ktoré je potrebné sanovať v záujme zníženia rizika na zdravie ľudí a životné prostredie.

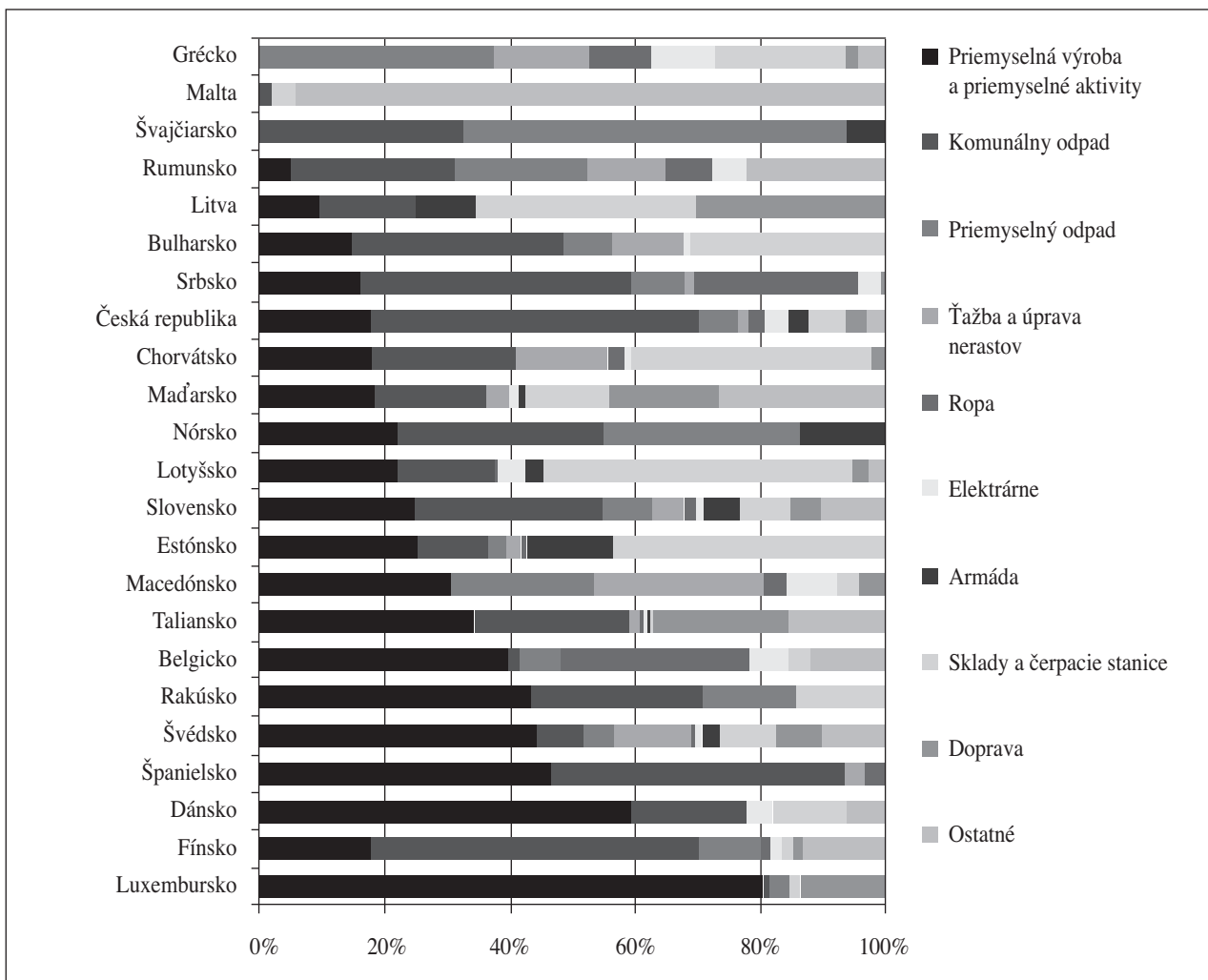
Obrázok 5: Prehľad stavu environmentálnych záťaží v Európe (podľa EEA)

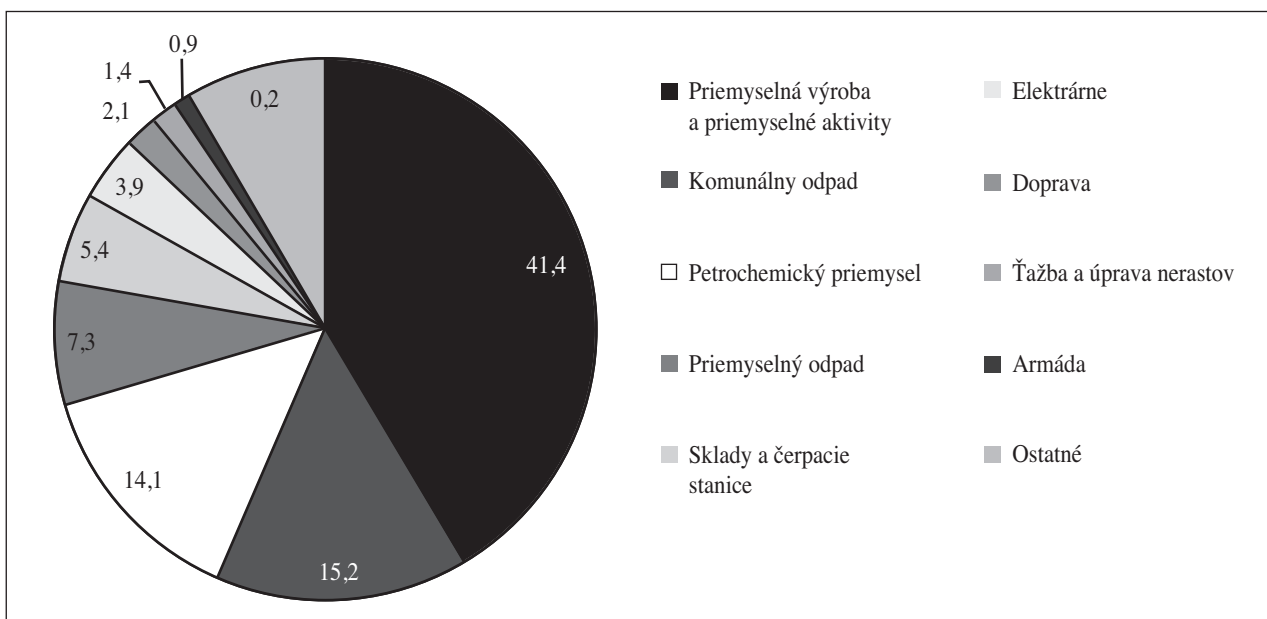
Z hľadiska ľudských aktivít, ktoré sa podieľajú na kontaminácii pôdy (a následne aj podzemnej vody), je možné sledovať značné rozdiely medzi jednotlivými krajinami (obrázok 6). Vo všeobecnosti k najvýznamnejším aktivitám človeka patrí priemyselná výroba a iné priemyselné aktivity. V krajinách ako Luxembursko, Fínsko, Dánsko a Španielsko sa podieľajú na kontaminácii pôdy viac ako 50%. Priemerný percentuálny podiel týchto aktivít je 41,4%. Druhou najvýznamnejšou aktivitou je nakladanie s komunálnym odpadom a jeho skládkovanie, percentuálny podiel tejto ľudskej aktivity na kontaminácii pôdy je v priemere 15,2% (obrázok 7). Tretie miesto so 14,1 % patrí petrochemickému priemyslu vrátane skladovania a distribúcie pohonných hmôt.

Z národných správ zasielaných EEA v rámci reportingových aktivít vyplýva, že najčastejšími kontaminujúcimi látkami v pôde sú ťažké kovy, ktoré prispievajú 37,3 % a ropa (33,7%). V podzemnej vode sú najčastejšími kontaminantmi ropa a chlórované uhľovodíky. Ďalšími významnými kontaminujúcimi látkami sú polycyklické aromatické uhľovodíky (PAH), aromatické uhľovodíky (BTEX) a fenoly (obrázok 8).

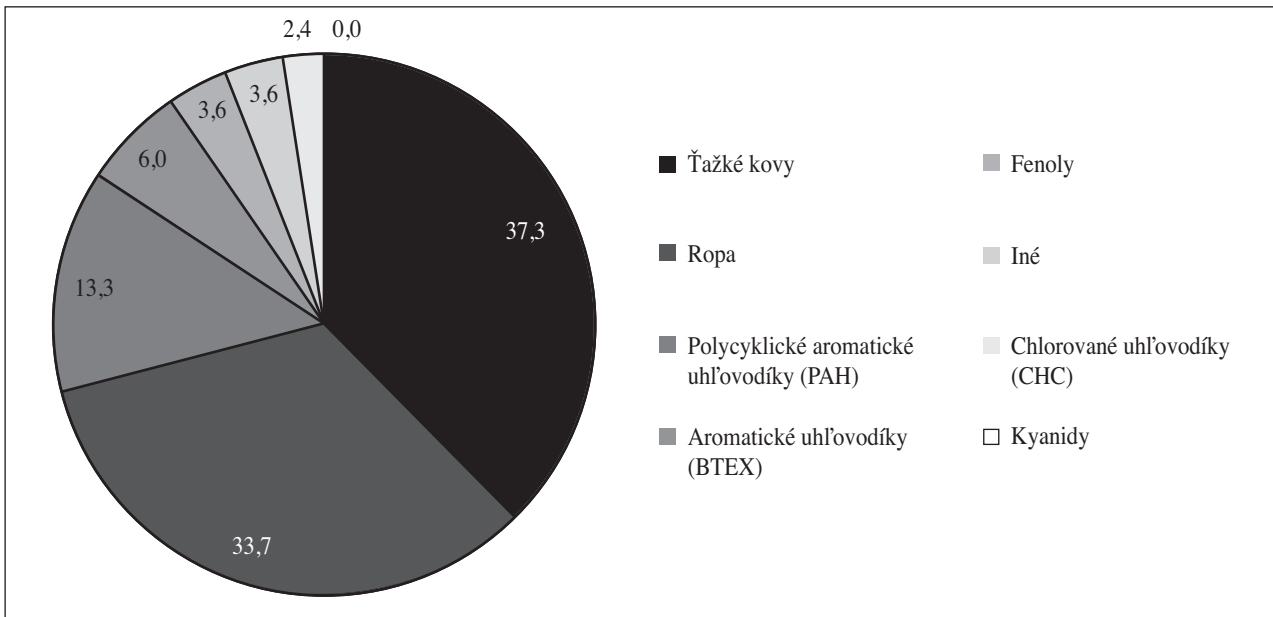
Obrázok 6: Prehľad ľudských aktivít spôsobujúcich kontamináciu pôdy v Európe (podľa EEA)

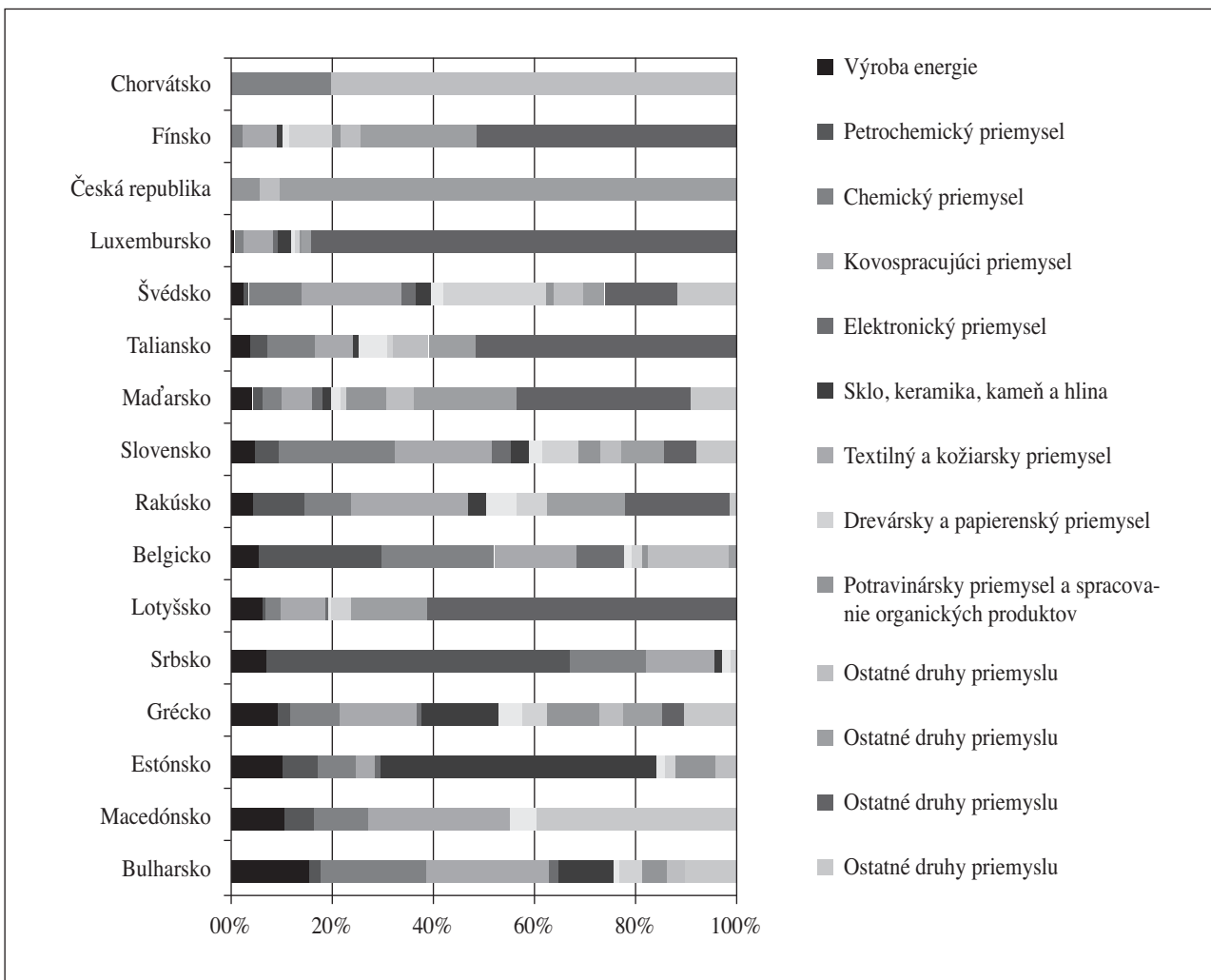
Obrázok 7: Podiel jednotlivých ľudských aktivít na kontaminácii pôdy (podľa EEA)

Obrázok 8: Prehľad kontaminantov ohrozujúcich pôdu a podzemnú vodu v Európe (podľa EEA)

Obrázok 9: Prehľad priemyselných aktivít spôsobujúcich kontamináciu pôdy v jednotlivých krajinách (podľa EEA)

Na obrázku 8 je uvedený prehľad priemyselných aktivít spôsobujúcich kontamináciu pôdy v jednotlivých krajinách. V rámci širokého spektra aktivít sú zreteľné značné rozdiely medzi krajinami, ktoré sú odrazom štruktúry priemyslu v krajine, úrovne implementácie preventívnych opatrení, rozdielného hodnotenia rizika a rozdielnej klasifikácie hospodárskych aktivít. Najvýznamnejšími priemyselnými zdrojmi kontaminácie sú chemický a kovospracujúci priemysel, energetika a petrochemický priemysel.

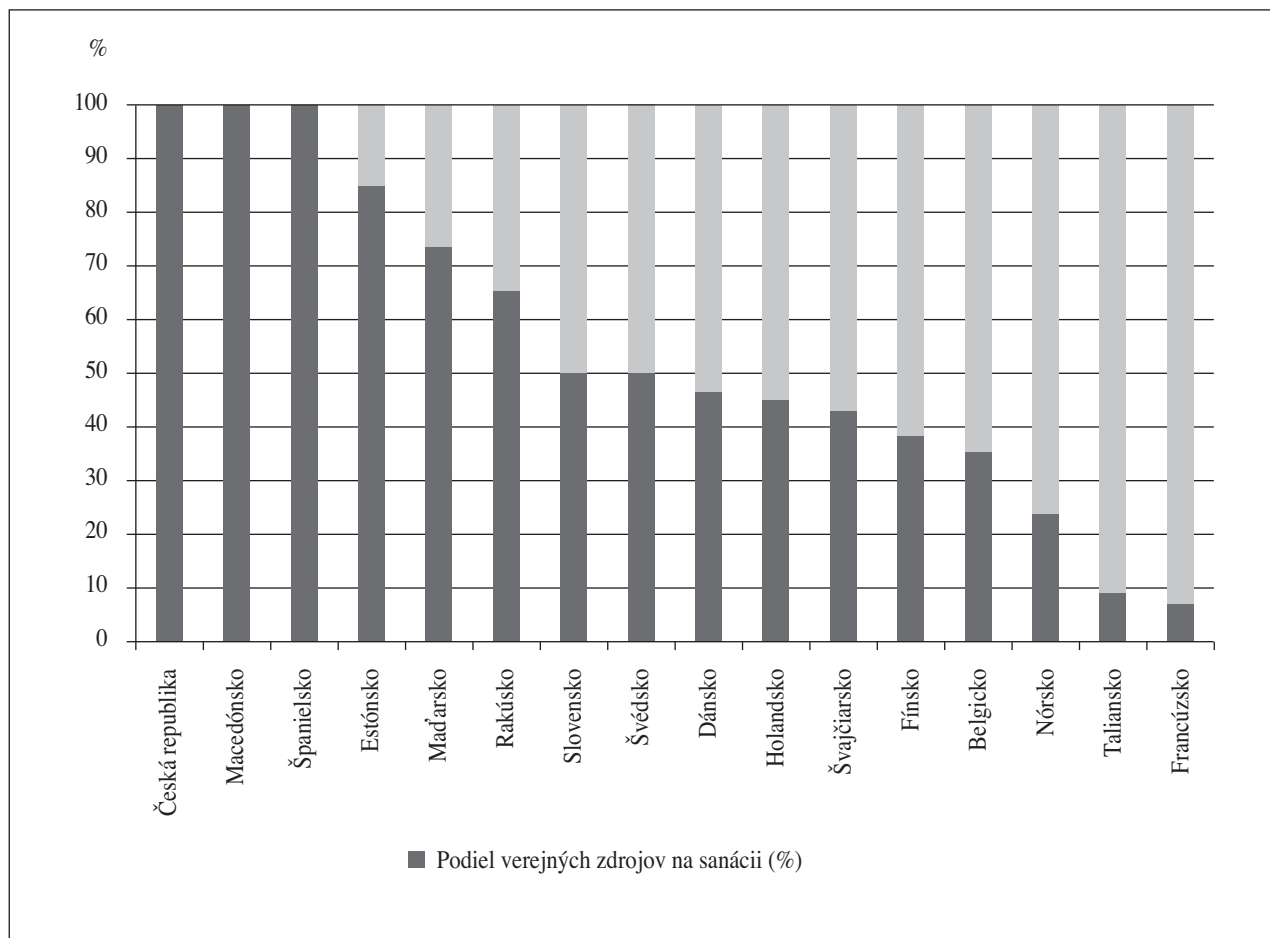
V priemyselných areáloch sú najčastejšími príčinami kontaminácie pôd a podzemnej vody straty pri manipulácii s chemickými látkami, priesaky z nádrží a potrubí a havárie. Z národných správ jednotlivých štátov vyplýva, že nakladanie s pohonnými hmotami a čerpacie stanice pohonných hmôt sú najčastejším zdrojom kontaminácie pôd. Napr. Luxembursko uvádza až 84 % podiel kontaminácie z čerpacích staníc, Lotyšsko 61 %, Taliansko 52 %, Fínsko 51 %. V Srbsku je to najmä petrochemický priemysel, v Macedónsku ťažba a úprava nerastov. Na Slovensku hrá významnú úlohu z hľadiska kontaminácie pôd predovšetkým chemický priemysel.

Pri sanácii environmentálnych záťaží je snahou väčšiny členských štátov Európskej únie v maximálnej miere uplatniť princíp „znečisťovateľ platí“ (polluter-pays principle), ktorý je všeobecne uznávaným princípom Európskej únie. V priemere cca 35 % nákladov na sanáciu pochádza z verejných zdrojov, zvyšok pripadá na súkromný sektor (obrázok 9). Medzi jednotlivými členskými štátmi však existujú veľké rozdiely. Napr. vo Francúzsku len 7 % nákladov pochádza zo štátneho rozpočtu, zvyšok je hradený zo súkromných zdrojov. Naproti tomu napr. v Českej republike, Macedónsku a Španielsku prevzal za environmentálne záťaže zodpovednosť štát a náklady na sanáciu sú na 100 % hradené zo štátneho rozpočtu. V SR sa podľa údajov EEA z roku 2006 odhaduje podiel verejných zdrojov a súkromných zdrojov na cca 50 %. Podľa novších analýz z roku 2008 by mal byť podiel verejných zdrojov na sanácii environmentálnych záťaží až viac ako 80 %.

Každoročne sú na prieskum, sanáciu a monitoring environmentálnych záťaží vynakladané značné prostriedky. Avšak v porovnaní s celkovými odhadovanými nákladmi, ktoré sú potrebné na manažment environmentálnych záťaží, predstavuje táto suma len 2 %.

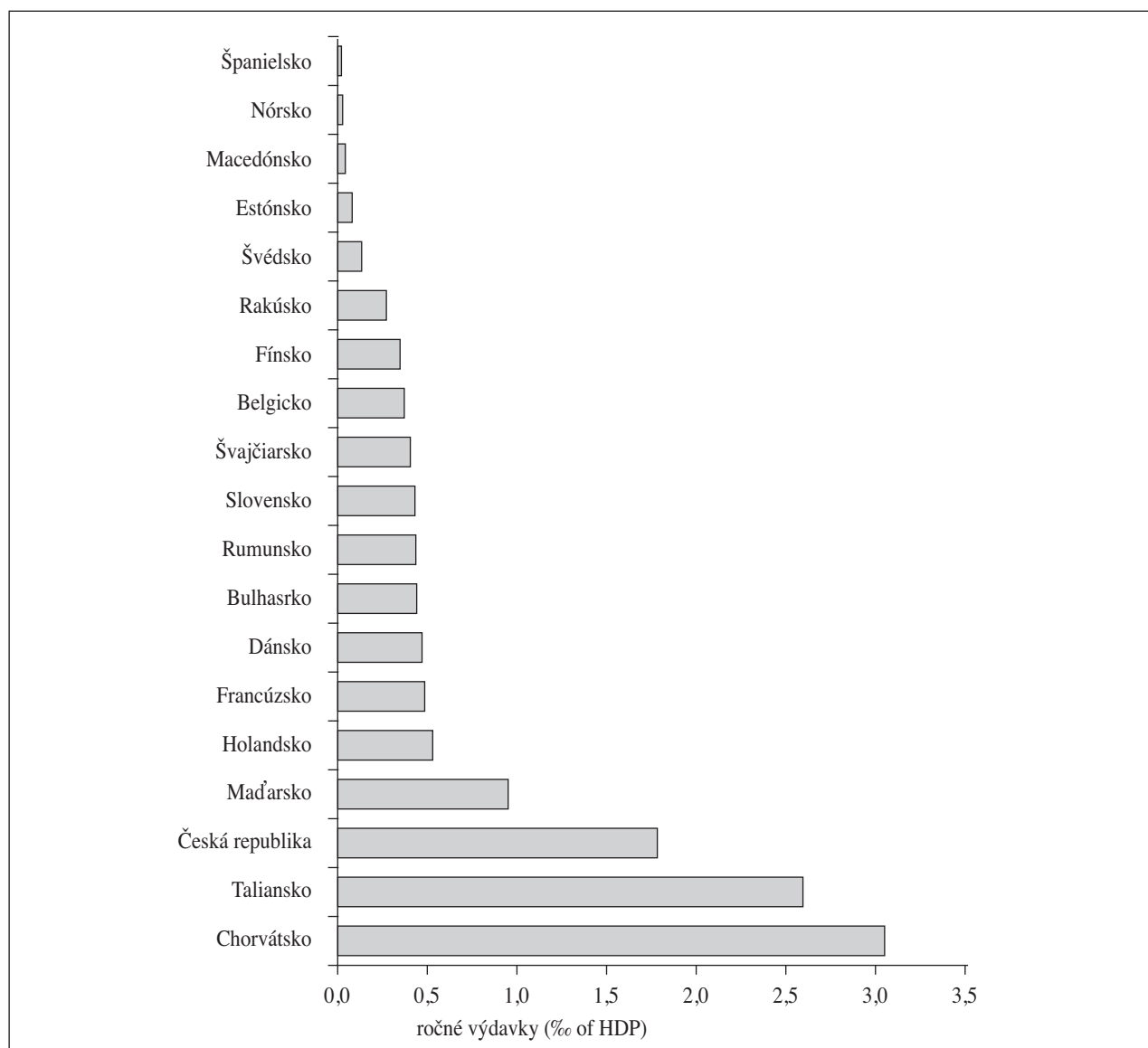
Ročné výdavky na manažment kontaminovaných lokalít v jednotlivých krajinách EÚ (obrázok 10) sú v priemere okolo 12 Eur na obyvateľa a podľa správ jednotlivých štátov sa pohybujú od 0,7 do viac ako 20 Eur na obyvateľa. To zodpovedá v priemere 0,7 % HDP (hrubého domáceho produktu). Najväčšie výdavky sú vynakladané na sanáciu environmentálnych záťaží (cca 60 %), zvyšok je vynakladaný na jednotlivé etapy prieskumných prác (40 %). Netreba však zabúdať na fakt, že počet lokalít, ktoré je treba preskúmať, je ďaleko vyšší ako počet lokalít, ktoré je nakoniec potrebné sanovať.

Obrázok 10: Pomer verejných a súkromných zdrojov na sanáciu environmentálnych záťaží podľa údajov EEA (2006)

Medzi popredné krajiny v problematike riešenia kontaminovaných lokalít patrí Dánsko. V Dánsku existuje registrácia (potenciálne) kontaminovaných lokalít v dvoch úrovniach. Dánsko udáva, že predbežnými štúdiami bolo zistených cca 55 000 lokalít, pričom identifikovaných bolo 17 765, kompletný orientačný prieskum bol uskutočnený na 9 317 lokalitách a podrobný na 7 815 lokalitách. Nápravné opatrenia boli vykonané na 9 436 lokalitách. Hlavné zdroje kontaminácie v Dánsku predstavujú priemyselné aktivity s cca 48%, skládky odpadov sa podieľajú na kontaminácii územia približne 20 %. Ročné výdavky na celkový manažment kontaminovaných lokalít sa v roku 2004 pohybovali na úrovni 97 mil. Eur, za rok 2003 to predstavovalo hodnotu 85 mil. Eur, z čoho verejné prostriedky predstavujú 51 % a súkromné 49 %.

Obrázok 11: Ročné výdavky na manažment kontaminovaných lokalít ako % HDP (EEA)

Usmernenie Spoločenstva o štátnej pomoci na ochranu životného prostredia 2008/C 82/01, ktoré vydala Komisia EÚ

Usmernenie komisie definuje nové pojmy v kapitole 2.2 v ods. 25 – *zásada znečistiť ovateľ platí* v ods. 26 – *znečistiť ovateľ a* v ods. 27 – *znečistenú plochu*. Presné znenie nových pojmov je uvedené v kapitole 2 ŠPS EZ.

V kapitole 1.5.9 uvedeného usmernenia je špecifikovaný typ pomoci na rekultiváciu znečistených plôch, kde sa uvádza, že tento typ pomoci je určený na vytvorenie individuálneho stimulu na vyváženie účinkov negatívnych externalít tam, kde nie je možné identifikovať znečistiť ovateľ a prinútiť ho zaplatiť za nápravu škody na životnom prostredí, ktorú spôsobil. V takýchto prípadoch môže byť štátna pomoc odôvodnená, ak sú náklady na rekultiváciu vyššie ako výsledné zvýšenie hodnoty plochy.

V kapitole 3.1.10 sú definované podmienky poskytovania pomoci na rekultivácie znečistených plôch vo vzťahu k zlučiteľnosti pomoci podľa článku 87 ods.3 Zmluvy o ES. Uvedená kapitola uvádza, že investičná pomoc pre podniky, ktoré naprávajú škodu na životnom prostredí rekultiváciou znečistených plôch sa bude považovať za zlučiteľnú so spoločným trhom v zmysle článku 87 ods.3 písm. c) Zmluvy o ES, ak vedie k zlepšeniu ochrany životného prostredia. Daná škoda na životnom prostredí znamená poškodenie kvality pôdy, povrchovej vody, príp. podzemnej vody.

Ak je znečisťovateľ jednoznačne identifikovaný, táto osoba musí financovať rekultiváciu v súlade so zásadou „znečisťovateľ platí“ a nemôže sa mu poskytnúť žiadna štátna pomoc. V tomto kontexte je „znečisťovateľ“ osoba zodpovedná podľa platného práva v každom členskom štáte bez toho, aby bolo dotknuté prijatie pravidiel Spoločenstva v tejto záležitosti.

Ak znečisťovateľ nebol zistený, alebo ho nemožno prinútiť, aby znášal náklady znečistenia, pomoc môže byť poskytnutá osobe, ktorá je zodpovedná za vykonanie prác.

Intenzita pomoci v prípade pomoci na rekultiváciu znečistených plôch môže dosiahnuť až 100 % oprávnených nákladov.

Celková výška pomoci nesmie za žiadnych okolností prekročiť skutočné výdavky, ktoré vznikli podniku.

Oprávnené náklady sa rovnajú nákladom na rekultivačné práce mínus zvýšená hodnota pozemku. Všetky výdavky, ktoré vznikli podniku pri rekultivácii jeho plochy bez ohľadu na to, či tieto výdavky môže vo svojej súvahe vykazovať ako stále aktívum, sa v prípade rekultivácie znečistených plôch považujú za oprávnenú investíciu.

3.1.3 Národný legislatívny rámec

Zákon NR SR č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov

Zákon o geologických prácach sa problematiky environmentálnych záťaží dotýka v § 2 ods. 5 písm. b) a c) kde sa uvádza, že za geologické práce sa podľa geologického zákona považujú aj tieto práce – monitorovanie geologických faktorov životného prostredia, sanácia geologického prostredia a sanácia environmentálnej záťaže.

V § 3 písm. d), r), s) a t) sú definované pojmy ako geologický prieskum životného prostredia, sanácia environmentálnej záťaže, environmentálna záťaž a pravdepodobná environmentálna záťaž.

V § 16 ods. 5 sa uvádzajú náležitosti obsahu záverečnej správy, kde je zdôraznené, že záverečná správa, pri ktorej riešení sa zistilo a overilo závažné znečistenie územia spôsobené činnosťou človeka, musí obsahovať ako samostatnú časť analýzu rizika znečisteného územia.

V § 20a ods. 1 sa definuje pojem – Informačný systém environmentálnych záťaží.

V ods. 2 až 3 sa uvádzajú základné údaje o Informačnom systéme (zriaďovateľ, prevádzkovateľ, podmienky sprístupňovania údajov z informačného systému a poskytovania údajov na napĺňanie jeho databázy).

V ods. 4 sa uvádza, že Štátny program sanácie environmentálnych záťaží je základným dokumentom pre problematiku environmentálnych záťaží. Vypracúva a aktualizuje ho MŽP SR najmä na základe údajov a informácií z informačného systému.

V ods.5 sa uvádza, že Štátny program sanácie environmentálnych záťaží schvaľuje vláda Slovenskej republiky.

Zákon NR SR č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov

V zákone o životnom prostredí sa v § 11 uvádza: Územie nesmie byť zaťažované ľudskou činnosťou nad mieru únosného zaťaženia. V § 12 sa v ods. 1 uvádza: „Prípustnú mieru znečisťovania životného prostredia určujú medzné hodnoty ustanovené osobitnými predpismi; tieto hodnoty sa určia v súlade s dosiahnutým stavom poznania tak, aby sa neohrozovalo zdravie ľudí a aby sa neohrozovali ďalšie živé organizmy a ostatné zložky životného prostredia.“, § 27 Zodpovednosť za porušenie povinností pri ochrane životného prostredia v ods.1 uvádza: Každý, kto poškodením životného prostredia alebo iným protiprávnym konaním spôsobil ekologickú ujmu, je povinný obnoviť prirodzené funkcie narušeného ekosystému alebo jeho časti. Ak to nie je možné alebo z vážnych dôvodov účelné, je povinný ekologickú ujmu nahradiť iným spôsobom (náhradné plnenie), ak to nie je možné, je povinný nahradiť túto ujmu v peniazoch. Súbeh týchto náhrad sa nevylučuje.

Zákon NR SR č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov

V zmysle § 6a ods. 1 zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby súčasťou privatizačného projektu predloženého po 29.2. 1992 musí byť vyhodnotenie záväzkov podnikov z hľadiska ochrany životného prostredia potvrdené príslušným orgánom štátnej správy pre životné prostredie. Podľa odseku 2 písm. c) je k vyhodnoteniu predchádzajúceho bodu okrem iného potrebné aj vyčíslenie škôd na životnom prostredí.

Podľa § 15 ods. 1 s vlastníckym právom k privatizovanému majetku prechádzajú na jeho nadobúdateľa práva a záväzky súvisiace s privatizovaným majetkom vrátane neznámych.

Zákon NR SR č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Pri sanácii environmentálnych záťaží sa hlavne pri výkopových prácach (odstraňovanie podzemných nádrží – zdrojov kontaminácie) manipuluje s kontaminovanou zeminou a stavebným materiálom, tieto činnosti pri ktorých dochádza k manipulácii s takýmto materiálom musia byť v súlade so zákonom od odpadov tak ako to uvádza §2 ods. 4 uvedeného zákona – nakladanie s odpadmi je zber odpadov, preprava odpadov, zhodnocovanie odpadov a zneškodňovanie odpadov vrátane starostlivosti o miesto zneškodňovania.

Podľa §18 ods.2 pre nakladanie s odpadmi sa odpady zaraďujú podľa Katalógu odpadov. Ďalšie podmienky, povinnosti a zodpovednosť za odpad sú špecifikované v nasledujúcich odsekoch uvedeného paragrafu:

- Ods. 4 – ak nie je v tomto zákone ustanovené inak, náklady na činnosti smerujúce k zneškodňovaniu odpadov a náklady na zneškodňovanie odpadov znáša držiteľ odpadu, pre ktorého sa zneškodňovanie odpadu vrátane zberu a úpravy vykonáva; ak takýto držiteľ odpadu nie je známy, znáša ich posledný známy držiteľ odpadu alebo výrobca, z ktorého výroby odpad pochádza.
- Ods. 5 – ak je držiteľ odpadu známy, ale nezdržiava sa na území SR, zabezpečí zneškodnenie odpadu obvodný úrad životného prostredia, na ktorého území sa odpad nachádza, na náklady držiteľa odpadu.
- Ods. 6 – ak vlastník, správca alebo nájomca nehnuteľností zistí, že na jeho nehnuteľnosti bol umiestnený odpad v rozpore s týmto zákonom, je povinný to oznámiť bezodkladne obvodnému úradu životného prostredia a obci, v ktorých územnom obvode sa nehnuteľnosť nachádza.
- Ods. 7 – Obvodný úrad životného prostredia na základe oznámenia podľa ods. 6 z vlastného podnetu alebo z podnetu iného orgánu štátnej správy alebo obce požiada Policajný zbor o zistenie osoby zodpovednej za umiestnenie odpadu na nehnuteľnosti v rozpore s týmto zákonom; takto zistená osoba je povinná zabezpečiť zhodnotenie odpadu alebo zneškodnenie odpadu na vlastné náklady. Ak ide o komunálne odpady alebo drobné stavebné odpady, zistená osoba je povinná na vlastné náklady zabezpečiť ich zhodnotenie alebo zneškodnenie osobou, ktorá má na túto činnosť uzatvorenú zmluvu s obcou podľa § 39 ods. 7, alebo obcou, ak túto činnosť obec zabezpečuje sama.
- Ods. 8 – Ak sa podľa odseku 7 nezistí osoba zodpovedná za umiestnenie odpadu na nehnuteľnosti v rozpore s týmto zákonom, obvodný úrad životného prostredia začne konanie na zistenie, či vlastník, správca alebo nájomca tejto nehnuteľnosti: – je pôvodcom odpadu, – neurobil všetky opatrenia na ochranu svojej nehnuteľnosti, ktoré je povinný vykonať podľa osobitných predpisov, alebo nespĺnil povinnosti podľa rozhodnutia súdu, alebo – mal z tohto uloženia odpadu majetkový alebo iný prospech.
- Ods. 9 – Ak sa v konaní podľa odseku 8 preukáže vlastníčkovi, správcovi alebo nájomcovi nehnuteľnosti, na ktorej bol umiestnený odpad v rozpore s týmto zákonom, niektorá zo skutočností uvedených v odseku 8 písm. a) až c), prejde povinnosť zabezpečiť zhodnotenie odpadu alebo zneškodnenie odpadu na tohto vlastníka, správcu alebo nájomcu nehnuteľnosti; odsek 7 druhá veta platí rovnako.
- Ods. 10 – Ak sa podľa odseku 7 nezistí osoba zodpovedná za umiestnenie odpadu na nehnuteľnosti v rozpore s týmto zákonom alebo sa v konaní podľa odseku 8 nepreukáže niektorá zo skutočností uvedená v odseku 8 písm. a) až c), zabezpečí zhodnotenie odpadu alebo zneškodnenie odpadu na vlastné náklady príslušný obvodný úrad životného prostredia; ak ide o komunálne odpady alebo drobné stavebné odpady, zhodnotenie alebo zneškodnenie na vlastné náklady zabezpečí obec, na ktorej území boli tieto odpady umiestnené v rozpore s týmto zákonom.
- Ods. 11 – Kto zabezpečil zhodnotenie odpadu alebo zneškodnenie odpadu v súlade s odsekom 9 alebo 10, má nárok na náhradu vynaložených nákladov voči osobe, ktorá je zodpovedná za uloženie odpadu na nehnuteľnosti v rozpore s týmto zákonom.

V podľa § 22 sa vytvára účelová finančná rezerva na prefinancovanie nákladov spojených s uzavretím, rekultiváciou a monitoringom skládky po jej uzavretí a na práce súvisiace s odvrátením havárie alebo obmedzenie dôsledkov havárie. Ak sa prevádzkovateľ skládky rozhodne ukončiť podnikanie bez právneho nástupcu pred ukončením uzavretia skládky, jej rekultivácie alebo skončenia monitoringu, prechádzajú všetky práva a povinnosti súvisiace s týmito činnosťami vrátane práva nakladať s účelovou finančnou rezervou na obec, na území ktorej leží prevažná časť skládky.

Zákon NR SR č. 514/2008 Z. z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon predstavuje osobitnú (špeciálnu) právnu úpravu vo vzťahu k všeobecnej právnej úprave odpadového hospodárstva ustanovenej zákonom č. 223/2001 Z. z..

V § 3 sa ustanovujú základné povinnosti a opatrenia, ktoré majú prevádzkovatelia prijať na správne a bezpečné nakladanie s ťažobným odpadom, aby nebolo ohrozené zdravie ľudí a nebolo ohrozené alebo poškodené životné prostredie.

V § 12, ods. 1 a 2 sa ustanovujú všeobecné povinnosti prevádzkovateľa z hľadiska ochrany životného prostredia, najmä ochrany vôd a pôdy. Osobitné požiadavky sa ustanovujú pre odkaliská, na ktorých sa nachádza kyanid rozložiteľný slabou kyselinou. V ods. 4 a 5 tohto paragrafu sa ustanovuje všeobecná povinnosť znižovania koncentrácie takéhoto kyanidu použitím najlepších dostupných techník, resp. inými opatreniami.

Podľa § 14, ods. 1 je prevádzkovateľ povinný už pred začatím prevádzky úložiska a počas prevádzky úložiska vytvárať účelovú finančnú rezervu na budúce uzavretie úložiska, vrátane rekultivácie dotknutého územia, ako aj na monitoring úložiska po jeho uzavretí.

Podľa § 16 sa vytvorí a bude aktualizovať informačný systém nakladania s ťažobným odpadom na zabezpečenie zhromažďovania údajov a poskytovania informácií o nakladaní s ťažobným odpadom. Dôležitou súčasťou tohto informačného systému bude register uzavretých úložísk a register opustených úložísk. Zriadenie takéhoto registra sa nepriamo vyžaduje v čl. 20 smernice 2006/21/ES, podľa ktorého sú členské štáty povinné zabezpečiť inventarizáciu uzavretých úložísk vrátane opustených úložísk a sprístupniť ju verejnosti najneskôr do 1. mája 2012.

Zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov

Z environmentálnych záťaží je právne najkomplexnejšie riešená problematika starých banských diel. V § 35 zákona 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) sa staré banské dielo definuje ako banské dielo v podzemí, ktoré je opustené a ktorého pôvodný prevádzkovateľ ani jeho právny nástupca neexistuje alebo nie je známy. Zabezpečenie a likvidáciu starých banských diel a ich následkov, ktoré ohrozujú verejný záujem podľa tohto zákona zabezpečí v nevyhnutnom potrebnom rozsahu MH SR a vysporiada aj prípadné škody na hmotnom majetku spôsobené pri zabezpečovaní alebo likvidácii starých banských diel. Tento fakt je zohľadnený aj vo vyhláske Ministerstva financií SR č. 305/1993 Z. z. v § 3, ods. 1 písm. h) o spôsobe a rozsahu financovania geologických prác a zabezpečenia alebo likvidácie starých banských diel a ich následkov zo štátneho rozpočtu.

Zákon NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov

Vodný zákon v § 42 ods. 1 uvádza, že ten, kto spôsobí poškodenie povrchových vôd alebo podzemných vôd alebo prostredia s nimi súvisiaceho (pôvodca poškodenia), je povinný vykonať opatrenia na nápravu alebo uhradiť s tým spojené náklady (napĺňanie jedného zo základných princípov ŠPS EZ – princípu „znečisťovateľ platí“). Táto povinnosť sa vzťahuje aj na nadobúdateľa majetku, s ktorého existenciou alebo používaním je uvedené poškodenie v príčinnej súvislosti. Prípadná zodpovednosť za škodu ani trestná zodpovednosť tým nie je dotknutá. V ods. 3 citovaného paragrafu sa uvádza, že ak nie je pôvodca poškodenia známy alebo nemá vlastné sily a prostriedky na vykonanie opatrení na nápravu a hrozí nebezpečenstvo zhoršenia stavu vôd alebo prostredia s nimi súvisiaceho, zabezpečí vykonanie opatrení orgán štátnej vodnej správy. V ods. 4 sa ďalej uvádza, že náklady na vykonanie opatrení podľa ods. 3. sa uhrádzajú z prostriedkov štátneho rozpočtu. Pôvodca poškodenia je povinný vynaložené finančné prostriedky uhradiť; na vymáhanie týchto prostriedkov je oprávnené Ministerstvo životného prostredia SR.

V § 39 ods.3 sa uvádza, že ak zistené úniky spôsobujú ohrozenie vôd, ten kto zaobchádza s nebezpečnými látkami je povinný vykonať tieto opatrenia:

- a) vyhodnotiť rozsah znečistenia,
- b) pravidelne sledovať koncentrácie znečisťujúcej látky v podzemných vodách a výsledky nahlasovať každoročne orgánu štátnej vodnej správy a na požiadanie aj poverenej osobe,
- c) vypracovať rizikovú analýzu, ak sa zistí riziko ohrozenia stavu vôd a stúpajúce trendy znečisťujúcich látok v podzemných vodách,
- d) vykonať opatrenia na nápravu, ak sa rizikovou analýzou preukáže riziko ohrozenia ľudského zdravia alebo životného prostredia.

V § 4b ods. 2 písm. c) sa uvádza, že súčasťou zisťovania výskytu, množstva, režimu a kvality podzemných vôd je monitorovanie množstva, režimu a kvality podzemných vôd v útvaroch podzemných vôd podľa ministerstvom schválených programov monitorovania vôd a programov monitorovania vôd, ktoré sú vykonávané v ochranných pásmach vodárenských zdrojov v miestach bodových zdrojov znečistenia.

V § 4c ods.11 sa uvádza, že prahové hodnoty podzemných vôd sa musia určiť pre znečisťujúce látky, skupiny znečisťujúcich látok a ukazovatele znečistenia, ktoré boli identifikované ako faktor, ktorý prispieva k charakterizácii útvaru podzemných vôd alebo skupiny útvarov podzemných vôd ako útvarov, ktorým hrozí nedosiahnutie dobrého chemického stavu podzemnej vody,

V ods. 13 písm. e) citovaného paragrafu sa ďalej uvádza, že pri určovaní prahových hodnôt sa zohľadňuje pôvod znečisťujúcich látok, ich možný prirodzený výskyt, toxikologická tendencia, tendencia rozptylu, stálosť a potenciál bioakumulácie,

V ods. 14 až 19 citovaného paragrafu sa uvádza, že prahové hodnoty podzemných vôd pre znečisťujúce látky ustanovuje MŽP SR, uvedené prahové hodnoty sú

- zverejnené v plánoch manažmentu povodí,
- identifikujú významné a trvalo vzostupné trendy koncentrácií znečisťujúcich látok, skupín znečisťujúcich látok, alebo ukazovateľov znečistenia,
- definujú počiatočný bod zvrátenia tohto trendu v ohrozených útvaroch podzemných vôd.

Ods. 23 zdôrazňuje potrebu zhodnotiť vplyv existujúcich kontaminačných mrakov útvarov podzemných vôd, ktoré môžu ohrožovať dosiahnutie environmentálnych cieľov, najmä mrakov, ktoré sú spôsobené bodovými zdrojmi znečistenia a kontaminovanou zeminou, tzn. vykonať hodnotenie trendov vzhľadom na identifikované znečisťujúce látky (overiť, či sa mraky znečistenia z kontaminovaných miest nešíria, nezhoršujú chemický stav útvarov podzemných vôd alebo skupiny útvarov podzemných vôd a či nepôsobujú riziko pre ľudské zdravie a pre životné prostredie). Výsledky týchto hodnotení zahrnúť do plánov manažmentu povodí.

V § 15 ods. 2 sa definuje obsah programu opatrení (základné opatrenia a doplnkové opatrenia) na účely dosiahnutia environmentálnych cieľov.

V § 16 ods. 5 sa uvádza, že do roku 2015 sa má zabrániť zhoršovaniu stavu útvarov povrchových vôd a postupne znižovať znečisťovanie povrchových vôd a podzemných vôd prioritnými látkami a zastaviť alebo postupne ukončiť emisie, vypúšťanie a úniky prioritných nebezpečných látok.

Zákon NR SR č. 454/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov

Zákon o ochrane prírody a krajiny v § 3 Základné práva a povinnosti pri všeobecnej ochrane prírody a krajiny v ods. 3 okrem iného uvádza, že podnikatelia a právnické osoby, ktorí zamýšľajú vykonávať činnosť, ktorou môžu ohroziť alebo narušiť územný systém ekologickej stability, sú povinní zároveň navrhnuť opatrenia, ktoré prispejú k jeho vytváraniu a udržiavaniu. V ods. 4 sa uvádza, že podnikatelia a právnické osoby, ktoré svojou činnosťou zasahujú do ekosystémov, ich zložiek alebo prvkov, sú povinní na vlastné náklady vykonávať opatrenia smerujúce k predchádzaniu a obmedzovaniu ich poškodzovania a ničenia. V § 6 sa uvádza, že každý, kto zasiahne do biotopu európskeho významu spôsobom, ktorým môže biotop poškodiť alebo zničiť [§ 12 písm. g)] alebo biotopu národného významu spôsobom, ktorým môže biotop poškodiť alebo zničiť [§ 12 písm. g)], je povinný uskutočniť primerané náhradné revitalizačné opatrenia vyplývajúce najmä z dokumentácie ochrany prírody a krajiny; táto povinnosť neplatí, ak ide o bežné obhospodarovanie poľnohospodárskych kultúr alebo lesných kultúr. Ak nemožno uskutočniť náhradné revitalizačné opatrenia, je povinný uhradiť finančnú náhradu do výšky spoločenskej hodnoty zasiahnutého biotopu (§ 95). Finančná náhrada je príjmom Environmentálneho fondu.

Zákon NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene a doplnení zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon v § 8 ods. 4 uvádza, že každý, kto svojou činnosťou rizikovými látkami poškodí poľnohospodársku pôdu, je povinný bezodkladne vykonať opatrenia na odstránenie poškodenia. Ak tak neurobí, orgán ochrany poľnohospodárskej pôdy (§ 23) tomu, kto poškodenie spôsobil, uloží opatrenia na odstránenie poškodenia poľnohospodárskej pôdy navrhnuté pôdnou službou. V § 8 ods. 6 sa určuje, že ak došlo k poškodeniu poľnohospodárskej pôdy rizikovými látkami podľa odsekov 2 a 4 priemyselnou činnosťou prevádzok, uloží v integrovanom povolení opatrenia na odstránenie poškodenia poľnohospodárskej pôdy orgán štátnej správy vo veciach integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania. Limitné hodnoty rizikových látok sú uvedené v prílohe č. 2 zákona.

Zákon NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov

V zmysle § 18 ods. 4 umožňuje zákon ministerstvu, že posudzovaniu podlieha aj činnosť, ktorá sa má vykonať v značne zaťaženom prostredí, § 18 ods. 2 určuje podmienky pre posudzovanie zmien činností a podľa § 19 určuje vykonanie posúdenia likvidácie činností (napr. banských diel).

Zákon NR SR č. 359/2007 Z. z. o prevencii a náprave environmentálnych škôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon okrem základných definícií kladie dôraz na prevenciu environmentálnych škôd, ich remediáciu a náklady s nimi spojené. Určuje potrebu zodpovednosti, finančných istôt a spolupráce medzi štátmi. Podľa § 34 ods. 3 písm. a) tento zákon sa nevzťahuje na škodu spôsobenú emisiou, udalosťou alebo haváriou, ktorá vznikla pred dňom účinnosti tohto zákona, a písm. b) škodu spôsobenú emisiou, udalosťou alebo haváriou, ktorá síce vznikla po dni účinnosti tohto zákona, ale bola spôsobená konkrétnou činnosťou, ktorá bola vykonaná a skončená pred dňom účinnosti tohto zákona.

Zákon NR SR č. 127/2006 Z. z. o perzistentných organických látkach a o zmene a doplnení zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Podľa § 4 ods. 3 písm. e) Národný realizačný plán obsahuje ciele týkajúce sa perzistentných organických látok a opatrenia na dosiahnutie týchto cieľov najmä zisťovania a sanácie lokalít kontaminovaných perzistentnými organickými látkami ustanovenými v medzinárodnom dohovore.

Zákon č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov

Pri sanácii environmentálnych záťaží sa pri technológii odstraňovania kontaminácie zo životného prostredia často realizujú terénne úpravy – ťažba kontaminovanej zeminy, budovanie rôznych sanačných prvkov – drenážny systém, tesniace steny, atď. Uvedené sanačné práce sa musia riadiť stavebným zákonom, podľa ktorého ako sa uvádza v § 71 písm. a) a b) sa vyžaduje povolenie stavebného úradu, pokiaľ na to nie sú príslušné podľa osobitných predpisov iné orgány, terénne úpravy, ktorými sa podstatne mení vzhľad prostredia alebo odtokové pomery, a ťažobné a im podobné alebo s nimi súvisiace práce,

Podľa § 74 uvedeného zákona je prevádzkovateľ povinný pred zastavením ťažobných prác vypracovať plán ich zabezpečenia alebo likvidácie a požiadať stavebný úrad o jeho schválenie, ak neustanovujú osobitné predpisy inak.

Podľa ods. 3 § 88 Na odstránenie stavby, pokiaľ nebolo nariadené, je potrebné povolenie stavebného úradu. O povolenie môže žiadať vlastník stavby. V žiadosti o povolenie vlastník stavby uvedie druh, účel, miesto a označenie stavby, dôvody odstránenia stavby a dátum predpokladaného začatia a skončenia prác, či stavbu odstráni svojpomocne alebo prostredníctvom zhotoviteľa, ako sa naloží s odpadom a s uvoľneným pozemkom a aké opatrenia sú potrebné na zabezpečenie susedných pozemkov a stavieb.

Podľa ods. 1 § 117 je stavebným úradom obec. Pôsobnosť stavebného úradu je preneseným výkonom štátnej správy.

Nariadenie vlády SR č. 355/2006 o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozičiou chemickým faktorom pri práci

Pri zistení a overení závažnej kontaminácie životného prostredia prieskumnými prácami sa podľa § 16 ods. 5 zákona č. 569/2007 Z.z. musí vypracovať riziková analýza znečisteného územia. Pri vypracovaní rizikovej analýzy sa hodnotia súčasné a potenciálne riziká kontaminovaného územia. Cieľom rizikovej analýzy je charakterizovať existujúce a potenciálne riziká vyplývajúce z existencie

znečisteného územia pre životné prostredie a zdravie človeka a na základe posúdenia ich závažnosti navrhnuť cieľové parametre nápravných opatrení. Hodnotia sa environmentálne riziká (posúdenie aktuálnosti rizika a výpočet šírenia sa znečistenia) a hodnotia sa zdravotné riziká, v rámci ktorých sa vyhodnocujú expozičné cesty (inhalačná, orálna a dermálna cesta). Vzhľadom na uvedené expozičné je potrebné určiť denný príjem (intake) danej látky, tj. expozičná dávka v mg vztiahnutá na deň trvania expozičie a na kg telesnej hmotnosti človeka (mg/kg/deň). V prílohe č.1 uvedeného nariadenia vlády sú uvedené najvyššie prípustné expozičné limity plynom, parám, aerosólom s prevažne toxickým účinkom v pracovnom ovzduší – expozičná cesta inhalácia.

Pokyn Ministerstva pre správu a privatizáciu národného majetku Slovenskej republiky a Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky z 15.decembra 1997 č. 1617/97-min na postup pri vyhodnocovaní záväzkov podniku z hľadiska ochrany životného prostredia v privatizačnom projekte predkladanom podnikom v rámci privatizácie

Pokyn sa vydal za účelom zjednotenia postupu pri vyhodnocovaní záväzkov podľa § 6a zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov. Zákon v § 6a ustanovuje, že súčasťou privatizačného projektu predloženého po 29. februári 1992 musí byť vyhodnotenie záväzkov podniku z hľadiska ochrany životného prostredia (ďalej len vyhodnotenie) potvrdené príslušným orgánom štátnej správy pre životné prostredie.

V prílohe k Pokynu v časti IV Vyčíslenie škôd na životnom prostredí, spôsobených doterajšou činnosťou subjektov sa spracuje ako vyjadrenie nákladov:

- Na odstránenie škôd na životnom prostredí, ktoré vznikli doterajšou činnosťou subjektu (predovšetkým fyzikálnymi, chemickými, prípadne biologickými vplyvmi prevádzky) na pozemky v jeho vlastníctve, prípadne používaných na jeho podnikanie do doby spracovania zoznamu aktív a pasív a do tejto doby neboli odstránené.
- Na vyrovnanie záväzkov vyplývajúcich z nesplnenia povinností uložených správnymi rozhodnutiami, alebo zmluvami na úseku ochrany životného prostredia, a to mimo areálu subjektu.
- Ak pri úniku škodlivej látky došlo k znečisteniu povrchových alebo podzemných vôd, vyčíslia sa predpokladané náklady na jej asanáciu, náklady spojené s asanačnými prácami pri dlhodobých haváriách na podzemných vodách a pod.. Výšku nákladov je nutné overiť u dodávateľských subjektov.
- Pri subjektoch s rizikom ohrozenia podzemných vôd, napr. únikmi rôznych látok z technologických prevádzok, z nekrýtych plôch po dažďových prívaloch, alebo z technicky zle zabezpečených skládok odpadov alebo kalov sa nechajú posúdiť geologické a hydrogeologické podmienky okolia, aby sa zistilo, či už mohlo k úniku dôjsť napriek tomu, že neboli doteraz identifikované, alebo sa dosiaľ neprejavili, napr. pri odpadovom hospodárstve pôjde o únik znečistenia zo skládok (viď voda), alebo o obmedzenie plochy pre poľnohospodársku produkciu alebo pre umiestnenie skládky a pod.
- Náhradná výsadba alebo finančná náhrada za vyrúbanie dreviny sa postupuje v súlade s § 48 zákona NR SR č.543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

V časti VI. Prílohy sa uvádzajú ukazovatele a normatívy pre asanáciu znečistenia zeminy, pôdy a podzemných vôd, ktoré sú odporúčané pre tieto účely:

- a) na identifikáciu, či došlo k mimoriadnemu znečisteniu zeminy a podzemnej vody,
- b) na vyhodnocovanie výsledkov prieskumných prác, ktorými sa zistí akosť zložiek životného prostredia,
- c) na stanovenie rozsahu a účinnosti asanačných opatrení v prípadoch mimoriadneho znečistenia zeminy a podzemných vôd. Normatívy sa nepoužívajú v tých prípadoch mimoriadneho znečistenia, keď je možné jeho príčinu z prostredia úplne odstrániť (napr. pri úniku škodlivých látok na terén, keď sa okamžite vyť aží všetka znečistená zemina a odvezie na likvidáciu a pod.),
- d) na hodnotenie vplyvu skládok odpadov a zariadení, kde sa nakladá s odpadmi, na okolité prostredie a prehodnotenie účinnosti rekultivačných, resp. iných opatrení na týchto objektoch,
- e) na hodnotenie vplyvu premiestňovania výkopovej zeminy na prostredie v súvislosti sa stavebnými a inými prácami,
- f) na hodnotenie efektívnosti ochranných opatrení v objektoch, kde sa nakladá so škodlivými látkami, z hľadiska ochrany životného prostredia.

3.1.4 Navrhovaná legislatíva a metodické pokyny pre oblasť environmentálnych záťaží

Návrh zákona o environmentálnych záťažiach a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Účelom zákona o environmentálnych záťažiach, ktorého príprava začala v roku 2003 v gescii MŽP SR, je upraviť práva a povinnosti právnických osôb a fyzických osôb pre vypracovanie programu a projektu sanácie a samotnú realizáciu sanácie. Spresňuje podmienky realizácie prieskumu pravdepodobnej environmentálnej záťaže a prieskumu environmentálnej záťaže. Stanovuje spôsob určenia zodpovednej osoby za environmentálnu záťaž, pôsobnosti orgánov štátnej správy vo veciach environmentálnych záťaží a zodpovednosti za porušenie povinností podľa uvedeného zákona.

V súčasnosti je predloženie návrhu zákona o environmentálnych záťažiach do Legislatívnej rady vlády blokované memorandom, ktoré podpísala vláda SR v marci 2009 so zamestnávateľskými zväzmi. Na základe tohto memoranda nebude vláda v roku 2009 predkladať v dôsledku hospodárskej krízy také zákony, ktoré by mali finančný dopad na zamestnávateľov.

Návrh vykonávacej vyhlášky k zákonu o environmentálnych záťažach

Upravuje podrobnosti o spôsobe identifikácie, prieskume, klasifikácii pravdepodobných environmentálnych záťaží a environmentálnych záťaží a o náležitostiach rizikovej analýzy, auditu environmentálnej záťaže, štúdie uskutočniteľnosti sanácie, programu sanácie, dokumentácie priebehu sanácie a posačného monitoringu.

Metodické pokyny vytvorené v súvislosti s riešením problematiky environmentálnych záťaží

Metodické materiály vypracované v súvislosti s riešením problematiky environmentálnych záťaží (v tom čase označovaných ako „kontaminované lokality“) sa začali na Slovensku pripravovať od r. 1999 pod gesciou MŽP SR, Sekciou ochrany vôd a ich vypracovanie zabezpečoval Harvard Institute for International Development. Výsledkom týchto aktivít boli návrhy metodík na:

- identifikáciu / registráciu / skórovanie kontaminovaných lokalít,
- prieskum znečistenia kontaminovaných lokalít,
- analýzu rizika kontaminovaných lokalít a
- sanáciu kontaminovaných lokalít.

Tieto aktivity pokračovali aj neskôr pod gesciou MŽP SR, Sekcie geológie a prírodných zdrojov. Do r. 2003 boli vypracované návrhy štyroch metodických pokynov:

- Návrh metodiky registrácie starých environmentálnych záťaží horninového prostredia, orientačného hodnotenia vplyvu starých záťaží na životné prostredie a spôsobu odovzdávania údajov v GIS-e
- Návrh metodického pokynu na inventarizáciu environmentálnych záťaží a hodnotenie rizikovosti environmentálnych záťaží
- Návrh metodiky prioritizácie environmentálnych záťaží a analýzy rizika
- Návrh metodického pokynu pre spracovanie a použitie rizikovej analýzy znečistených území a environmentálnych záťaží

Metodický prístup k riešeniu problematiky environmentálnych záťaží bol v r. 2003 – 2004 odskúšaný na modelovom území okresu Piešťany. V rámci tohto pilotného projektu (Schwarz et al., 2004) bola vyvinutá a odskúšaná relačná databáza Reg_EZ.mdb – softvér na registráciu environmentálnych záťaží, ktorý sa úspešne ujal a uplatnil. Neskôr sa ešte vyvinula aj mutácia relačnej databázy Reg_EZ.mdb s názvom San_EZ.mdb na registráciu sanovaných environmentálnych záťaží.

Skúsenosti z realizácie pilotného projektu boli zhrnuté do materiálu „Manuál pre systematickú identifikáciu environmentálnych záťaží“, vypracovaného v r. 2006 a aktualizovaného v r. 2008, ktorý slúžil ako metodické usmernenie pre registráciu environmentálnych záťaží a predbežné hodnotenie ich rizikovosti v rámci geologickej úlohy „Systematická identifikácia environmentálnych záťaží Slovenskej republiky“ (SAŽP, 2008).

Súčasťou tejto úlohy bolo aj vypracovanie návrhov metodík a manuálu nadväzujúcich na etapu identifikácie a predbežného hodnotenia rizika (klasifikácie environmentálnych záťaží), a to:

- metodický pokyn pre rizikovú analýzu kontaminovaných lokalít,
- metodický pokyn na prieskum environmentálnych záťaží,
- manuál na postup finančného odhadu nákladov na prieskum a sanáciu environmentálnej záťaže.

Metodický pokyn pre rizikovú analýzu kontaminovaných lokalít (environmentálnych záťaží)

Metodický pokyn pre rizikovú analýzu environmentálnych záťaží obsahuje postup pri hodnotení environmentálnych a zdravotných rizík s cieľom zistenia akceptovateľného znečistenia kontaminovaného územia, resp. environmentálnej záťaže. Obsahuje kritéria pre kvalitu zemín a podzemných vôd. Metodický pokyn bol vypracovaný v rámci geologickej úlohy Systematická identifikácia environmentálnych záťaží SR.

Cieľom analýzy rizika je popis súčasných a potenciálnych rizík vyplývajúcich z existencie environmentálnej záťaže, návrh opatrení na zníženie rizík na spoločensky akceptovateľnú úroveň vrátane stanovenia sanačných limitov navrhnutých opatrení.

Metodický pokyn sa skladá z nasledujúcich častí:

- Úvod
- Predmet a cieľ rizikovej analýzy kontaminovaných lokalít
- Využitie rizikovej analýzy kontaminovaných lokalít
- Základné pojmy
- Obsah rizikovej analýzy kontaminovaných lokalít
- Zásady a podmienky spracovania analýzy rizika kontaminovaných lokalít
- Prílohy metodického pokynu rizikovej analýzy kontaminovaných lokalít

Metodický pokyn na prieskum environmentálnych záťaží

Metodický pokyn na prieskum environmentálnych záťaží definuje postup, minimálny rozsah, ciele a spôsob vykonávania prieskumu pravdepodobnej environmentálnej záťaže a prieskumu environmentálnej záťaže, náležitosti obsahu záverečnej správy z prieskumu pravdepodobnej environmentálnej záťaže a prieskumu environmentálnej záťaže, rozsah a spôsob realizácie posačného monitoringu.

3.1.5 Strategické a koncepcné dokumenty prijaté v SR súvisiace s problematikou environmentálnych záťaží

Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky

Dokument *Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky* bol schválený uznesením Vlády SR zo 7. septembra 1993 č. 619 a uznesením Národnej rady Slovenskej republiky z 18. novembra 1993 č. 339.

V časti „Orientácia, zásady, priority a ciele stratégie štátnej environmentálnej politiky“ v bode 2 a 3 sa navrhuje:

2. Revitalizácia narušeného prostredia, najmä odstránenie silnej až extrémnej narušenosti prostredia, zdravotne nevyhovujúcich a ohrozených oblastí, zabránenie zvyšovania stupňa narušenosti iných oblastí.
3. Vytvorenie a uplatnenie revitalizačných programov a projektov extrémne narušených území a pre zhodnotenie environmentálnej únosnosti.

V časti „Sektor D – Rizikové faktory a jadrová bezpečnosť“ v bode 5 sa uvádza potreba zmenšenia množstva a druhov karcinogénnych, teratogénnych, mutagénnych a ďalších škodlivých látok v životnom prostredí s osobitným zreteľom na ich odstránenie, resp. zníženie na vopred stanovenú prípustnú mieru v potravinovom reťazci a vo vode.

V časti „Sektor F – Ochrana a racionálne využívanie horninového prostredia, pôdy a lesa“ v bode 8. Dekontaminácia najviac znehodnotených pôd; využívanie pôd poškodených imisiami (80-100 tis. ha) na nepotravinárske účely.

V bode 9. Znižovanie znečistenia pôdy a lesa na prípustnú mieru, minimalizácia chemizácie, zavedenie biotechnológie a alternatívneho spôsobu hospodárenia na poľnohospodárskej pôde; zmenšenie množstva a druhov karcinogénnych a ďalších škodlivých látok, predovšetkým v ochranných pásmach prírodných liečivých zdrojov a zdrojov minerálnych vôd stolových.

Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013

Súčasný programové obdobie 2007 – 2013 je pre SR prvým programovým obdobím, v ktorom bude mať možnosť využívať zdroje z fondov EÚ v priebehu celého jeho trvania, a to na základe dokumentu Národný strategický referenčný rámec SR na roky 2007 – 2013 (NSRR). Tento strategický dokument bol vypracovaný v súlade s novými nariadeniami Európskej únie (EÚ) k štrukturálnym fondom a Kohéznejmu fondu a následne bol schválený vládou SR dňa 6. decembra 2006 a Európskou komisiou dňa 17. augusta 2007. Gestorom NSRR je Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR.

Operačný program – Životné prostredie 2007 – 2013

Operačný program životné prostredie (OP ŽP) je zameraný na „zlepšenie stavu životného prostredia a racionálneho využívania zdrojov prostredníctvom dobudovania a skvalitnenia environmentálnej infraštruktúry SR v zmysle predpisov EÚ a SR a na posilnenie environmentálnej zložky TUR.“ Riadiacim orgánom OP ŽP je MŽP SR. OP ŽP bol schválený Európskou komisiou dňa 8.11.2007.

Stratégia OP ŽP na programové obdobie 2007 – 2013 je stanovená tak, aby zabezpečila splnenie požiadaviek vyplývajúcich z environmentálneho acquis (súbor právnych predpisov EÚ v oblasti životného prostredia), s prioritným zameraním na záväzky SR vyplývajúce z prechodných období, stanovené vo vzťahu k viacerým environmentálne zameraným smerniciam Rady, predovšetkým z dôvodu vysokej investičnej náročnosti a zložitého technického zabezpečenia ich implementácie.

Environmentálny rozmer stratégie OP ŽP sa premieta do podpory:

- zlepšenia stavu životného prostredia,
- racionálneho využívania zdrojov s cieľom trvalo udržateľného rozvoja,
- dobudovania a skvalitnenia environmentálnej infraštruktúry ako dôležitého faktora ovplyvňujúceho stav všetkých zložiek životného prostredia.

Pre naplnenie stratégie OP ŽP boli v rámci štátnej environmentálnej politiky stanovené tieto priority dlhodobého charakteru:

- znižovanie znečisťovania životného prostredia, vybudovanie environmentálnej kvality regiónov a protipovodňová ochrana,
- ochrana pred nebezpečnými environmentálnymi rizikami a záťažami a zvýšenie úrovne environmentálneho vedomia obyvateľstva,
- zachovanie biologickej a krajinej diverzity, ochrana významných prírodných stanovišť a racionálne využívanie prírodných zdrojov,
- financovanie starostlivosti o životné prostredie.

OP ŽP v rámci svojej prioritnej osi č.4 – ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO sa zameriava na päť hlavných cieľov:

1. podpora aktivít v oblasti separovaného zberu odpadov,
2. podpora aktivít na zhodnocovanie odpadov,
3. nakladanie s nebezpečnými odpadmi spôsobom priaznivým pre životné prostredie,
4. riešenie problematiky environmentálnych záťaží vrátane ich odstraňovania,
5. uzatváranie a rekultivácia skládok odpadov.

Pre naplnenie operačného cieľa č.4.4 „Riešenie problematiky environmentálnych záťaží vrátane ich odstraňovania” je nevyhnuté:

1. vytvorenie právneho rámca problematiky environmentálnych záťaží
 - implementovať právne predpisy EÚ pre oblasť environmentálnych záťaží,
 - prijať príslušný vykonávací predpis,
 - schváliť príslušné metodické pokyny a metodické príručky pre riešenie problematiky,
 - vypracovať Atlas sanačných metód.
2. dobudovanie Informačného systému environmentálnych záťaží
 - realizovať projekt Dobudovanie informačného systému environmentálnych záťaží (2009 – 2013).

Operačný cieľ č. 4 bude napĺňaný prostredníctvom aktivít zameraných najmä na:

1. Monitorovanie a prieskum environmentálnych záťaží a spracovanie rizikových analýz:
 - projekty zamerané na vypracovanie rizikových analýz, štúdií uskutočniteľnosti sanácie, programy sanácie a audity environmentálnych záťaží,
 - projekty zamerané na prieskum prioritných pravdepodobných environmentálnych záťaží,
 - projekty zamerané na podrobný a doplnkový prieskum najrizikovejších environmentálnych záťaží v súlade s určenými prioritami,
 - regionálne štúdie hodnotenia dopadov environmentálnych záťaží na životné prostredie,
 - projekty zamerané na vybudovanie monitorovacích systémov pre najrizikovejšie environmentálne záťažé v súlade s určenými prioritami.
2. Sanácia najrizikovejších environmentálnych záťaží:
 - projekty zamerané na sanáciu environmentálnych záťaží, predstavujúcich vysoké riziko pre ľudské zdravie a životné prostredie, v súlade s určenými prioritami.
3. Dobudovanie informačného systému environmentálnych záťaží:
 - dobudovanie Informačného systému environmentálnych záťaží ako súčasť informačného systému verejnej správy,
 - vypracovanie Atlasu sanačných metód ako súčasť Informačného systému environmentálnych záťaží,
 - projekty zamerané na prácu s verejnosťou, osvetu a propagáciu aktivít týkajúcich sa sanácie environmentálnych záťaží.

Investičná stratégia odpadového hospodárstva v SR

Investičná stratégia odpadového hospodárstva v SR (ISOH) vypracovaná MŽP SR sa v princípe nezaobrá problémom environmentálnych záťaží priamo, ale poukazuje v kapitole 3. Ciele investičnej stratégie odpadového hospodárstva SR v bode 3.1 na potrebu pokračovania v sanácií ďalších environmentálnych záťaží, ktoré súvisia s odpadmi.

Národný realizačný plán Štokholmského dohovoru o perzistentných organických látkach (POPs)

SR ako zmluvná strana Štokholmského dohovoru o POPs, sa zaviazala vypracovať v termíne do 17. mája 2006 Národný realizačný plán Štokholmského dohovoru o POPs (NRP ŠD) s cieľom zabezpečiť plnenie všetkých záväzkov vyplývajúcich zo Štokholmského dohovoru pre SR. Povereným orgánom na jeho vypracovanie bolo MŽP SR.

NRP ŠD bol schválený uznesením vlády SR č. 415 z 10.5.2006. Následne bol tento dokument predložený na Európsku komisiu v súlade nariadením (ES) č. 850/2004 o POPs a na Sekretariát Štokholmského dohovoru.

NRP ŠD je uverejnený aj na web stránke MŽP SR (<http://www.enviro.gov.sk/>) v rámci pôsobnosti POPs manažmentu.

Uvedený dokument obsahuje ciele týkajúce sa perzistentných organických látok a opatrenia na dosiahnutie týchto cieľov, ako aj informácie o potrebných finančných, materiálnych a personálnych zdrojoch a spôsobe ich zabezpečenia.

Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja

Základnou orientáciou SR by malo byť podľa Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja (NS TUR) dlhodobé, cieľavedomé a komplexné smerovanie k vytváraniu spoločnosti založenej na princípoch TUR a ich praktickom uplatňovaní a je preto potrebné orientovať sa okrem iného aj na integrovaný cieľ vysokej kvality životného prostredia, ochrany a racionálneho využívania prírodných zdrojov. Znamená to, že ide o efektívnu ochranu životného prostredia, šetrné využívanie prírodných zdrojov, odstránenie environmentálnych záťaží a poškodenia životného prostredia, limitovanie ekonomického rozvoja v súlade s prírodnými podmienkami a potenciálmi, dosiahnutie a udržanie kvalitného životného prostredia s dôrazom na ohrozené oblasti. Medzi 28 strategických cieľov TUR potrebných na dosiahnutie dlhodobých cieľov patrí aj zníženie environmentálneho zaťaženia prostredia. V časti 3 Cesty a prostriedky na podporu priorít a dosiahnutia strategických cieľov TUR SR v prvom odseku 3.26 sa okrem iného uvádza zabezpečenie environmentálne vhodného využívania substrátu a reliéfu územia SR so zohľadnením potenciálnych a reálnych hazardov a rizík, realizácia sanácie postihnutých oblastí (likvidácia starých environmentálnych záťaží).

Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2006 – 2010

Vláda SR schválila predložený program uznesením č. 118 na zasadnutí konanom dňa 15. februára 2006. POH SR na roky 2006 – 2010 je základným koncepčným dokumentom pre nakladanie s odpadmi na území našej republiky, ktorý nadväzuje na POH SR do roku 2005. Cieľom POH SR na roky 2006 – 2010 je naplnenie požiadavky na zavádzanie najlepšie dostupných technológií/techník (BAT). V súvislosti s vyhodnotením organizačných, technologických a výrobných opatrení na obmedzovanie vzniku odpadov v POH SR do roku 2005.

Jedným z čiastkových cieľov POH SR je zvyšovanie environmentálnej bezpečnosti aplikácie metód zneškodňovania odpadov v súlade so sprísňovaním noriem na ochranu životného prostredia a zvýšenie kontroly dodržiavania environmentálnej bezpečnosti používaných metód pri nakladaní s odpadom.

Uznesenia vlády

Uznesenie vlády – č. 450/2008 z 2. júla 2008 k správe o stave realizácie geologických, sanačných a monitorovacích prác v lokalitách poškodených činnosťou bývalej Sovietskej armády s konkretizáciou postupu prác a finančných nárokov na nasledujúci rok

Vláda vzala na vedomie správu o stave realizácie geologických, sanačných a monitorovacích prác v lokalitách poškodených činnosťou bývalej Sovietskej armády s konkretizáciou postupu prác a finančných nárokov na nasledujúci rok. Ďalej vláda v zmysle tohto uznesenia okrem iného

B. schvaľuje

- B.1. zabezpečenie nevyhnutného čerpania drénu L1 v lokalite Sliač, ktoré v roku 2009 zabráni vzniku škôd na životnom prostredí,
- B.2. zabezpečenie realizácie sanačných prác na lokalite Sliač v jej časti: Letisko Sliač – Sever II – rajón 3, ohnisko 1 a ohnisko 2, v zmysle záverov rizikovej analýzy,
- B.3. zabezpečenie monitoringu stavu životného prostredia a stavu znečistenia horninového prostredia v zmysle návrhu MŽP SR a rizikovej analýzy v lokalitách Sliač a Vlkánová znečistených pobytom sovietskych vojsk

C. ukladá

ministromi obrany

- C.1. zabezpečenie nevyhnutného čerpania drénu L1 a prevádzkového monitoringu podzemných vôd v lokalite Sliač podľa predloženého návrhu
do 31. decembra 2009
- C.2. zabezpečiť realizáciu sanačných prác na lokalite Sliač v jej časti: Letisko Sliač – Sever II – rajón 3, ohnisko 1 a ohnisko 2 podľa záverov rizikovej analýzy a schválenej projektovej dokumentácie v závislosti od výšky disponibilných finančných prostriedkov
do 31. decembra 2009
- C.3. zabezpečiť realizáciu kontrolného monitorovania stavu znečistenia horninového prostredia v zmysle návrhu MŽP SR a rizikovej analýzy v lokalitách Sliač a Vlkánová
do 31. decembra 2009

ministromi životného prostredia

- C.4. v nadväznosti na výsledky monitorovania stavu životného prostredia v lokalitách Sliač a Vlkánová navrhovať MO SR prípadné zmeny postupu sanačných prác.
do 31. decembra 2009.

3.2 Základné údaje o environmentálnych záťažiach na území SR

Riešenie problematiky environmentálnych záťaží sa dostalo do pozornosti začiatkom 90-tych rokov v súvislosti s ich odstraňovaním na územiach s pobytom vojsk bývalej Sovietskej armády. Celkovo išlo o 87 potenciálne kontaminovaných území na 18 lokalitách, z ktorých 15 bolo závažne kontaminovaných. Vyčíslené škody na životnom prostredí na základe vykonaných geologických prác v rokoch 1990-1992 boli ohodnotené finančnou čiastkou 986 568 825.-Kčs. Realizácia geologických a sanačných prác na 18 lokalitách bola usmerňovaná pod gesciou „Úradu pre riešenie dôsledkov pobytu Sovietskych vojsk na území ČSFR“, neskôr MO SR a MŽP SR.

Geologické, sanačné a monitorovacie práce boli do roku 2008 realizované na nasledovných lokalitách: Sliač-Vlkánová, Rimavská Sobota, Komárno, Lešť, Nemšová, Rožňava, Jelšava, Ružomberok, Nové Mesto nad Váhom, Nové Zámky, Častkovce, Zvolen, Voderady, Vrútky, Štúrovo, Michalovce, Kežmarok, a Skalka nad Váhom.

S pojmom environmentálna záťaž úzko súvisia aj negatívne dopady banskej činnosti na životné prostredie. Projekt „Systém zisťovania a monitorovania škôd na životnom prostredí vznikajúcich banskou činnosťou“, zahájený v roku 1997, vo svojej prvej etape urobil základnú inventarizáciu ohrozených lokalít a vyčlenil s využitím pomocných kritérií tie lokality, u ktorých je riešenie (sanácia) negatívnych vplyvov banskej činnosti na životné prostredie nevyhnutné. Uvedený zoznam však nemožno považovať za zoznam environmentálnych záťaží, pretože ide o problémové oblasti nielen z hľadiska kontaminácie, ale aj iných negatívnych vplyvov, napr. poddolovanie a pod.

Problematika environmentálnych záťaží bola aj predmetom procesu veľkej privatizácie, kedy bola zakotvená povinnosť vyhodnocovať záväzky podniku z hľadiska životného prostredia a v prípade zisteného znečistenia vyčísl'ovať škody na životnom prostredí. Uplatňovanie tejto povinnosti v zmysle vtedajšieho zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov však nebolo vyhovujúco riešené a nevytvorilo predpoklad zistenia spoľahlivých údajov o stave životného prostredia v období zmeny vlastníckych vzťahov zo štátu na vlastníctvo iných osôb. Zároveň nebol zohľadnený environmentálny dlh pri uzatváraní zmlúv.

Napriek uvedeným problémom sa počet sanovaných lokalít neustále zvyšuje. Vo väčšine prípadov sa likvidácia environmentálnych záťaží riešila na úrovni obcí, okresov a krajov, niektoré práce na riešení environmentálnych záťaží boli koordinované z centrálnej úrovne. Išlo najmä o prípady, ktorých potreba riešenia bola vynútená vonkajšími okolnosťami, napr. vstupom zahraničného investora (Volkswagen Bratislava, Motorola Piešťany, U.S. Steel Košice), alebo iným verejným záujmom (výstavba mosta Košická).

Pre obdobie do roku 2003 bolo z hľadiska riešenia problémov environmentálnych záťaží charakteristické:

- absencia právnych predpisov v problematike riešenia environmentálnych záťaží,
- absencia kvalitného komplexného informačného systému o environmentálnych záťažiach,
- nekomplexný a nesystémový prístup k riešeniu problematiky environmentálnych záťaží,
- nedostatok programov odstraňovania environmentálnych záťaží založených na objektívnom posúdení stavu znečistenia, zhodnotenia zdravotných a environmentálnych rizík a finančných požiadaviek na ich odstránenie,
- nedostatok finančných prostriedkov na odstraňovanie environmentálnych záťaží ohrozujúcich životné prostredie, absencia finančných mechanizmov na riešenie environmentálnych záťaží,
- nedostatočné spoločenské a politické uznanie problému environmentálnych záťaží.

Od roku 2003 sa pristupuje k riešeniu environmentálnych záťaží komplexne a systematicky v týchto postupných krokoch:

- zriadený bol samostatný organizačný útvar pre manažment environmentálnych záťaží na MŽP SR (Sekcia geológie a prírodných zdrojov – Odbor geologických faktorov životného prostredia, od októbra 2006),
- vypracovaná bola jednotná metodika na registráciu a prioritizáciu environmentálnych záťaží, jej aplikácia v projekte Systematická identifikácia environmentálnych záťaží SR (SIEZ SR) (2006 – 2008),
- realizovaná bola geologická úloha SIEZ SR, výstupom ktorej je Register environmentálnych záťaží (REZ) ako súčasť Informačného systému environmentálnych záťaží (2006 – 2008),
- pripravené boli metodické pokyny pre prieskum environmentálnych záťaží a rizikovú analýzu kontaminovaných lokalít (2007-2008),
- pripravený bol návrh zákona o environmentálnych záťažiach a návrh vykonávacej vyhlášky (2005 – 2009),
- pripravená bola novela geologického zákona (2009),
- zostavuje sa Atlas sanačných metód (2008 – 2010),
- v procese realizácie sú regionálne štúdie dopadov environmentálnych záťaží na životné prostredie.

3.2.1 Analýza vstupných údajov pre vypracovanie ŠPS EZ

3.2.1.1 Výsledky SIEZ SR

Projektom geologickej úlohy SIEZ SR, ktorý bol realizovaný v rokoch 2006 až 2008, sa zistilo, že 257 environmentálnych záťaží na území Slovenska predstavuje závažné riziko pre zdravie človeka a životné prostredie (REZ – časť B). Ide najmä o areály priemyselných podnikov, kde dochádzalo k dlhodobým skrytým únikom nebezpečných látok do jednotlivých zložiek životného prostredia, veľkokapacitné poľnohospodárske podniky, železničné depá, nekontrolované skládky nebezpečných odpadov, nezabezpečené sklady pesticídov, pohonných hmôt a iných nebezpečných látok, mazutové hospodárstva, znečistenie spôsobené ozbrojenými silami, ťažbou nerastov a inými činnosťami, počas ktorých sa dlhoročne a nekontrolovane nakladalo s nebezpečnými látkami. Tieto látky v prostredí pretrvávajú, kontaminujú jeho jednotlivé zložky a negatívne ovplyvňujú zdravotný stav obyvateľstva vo svojom okolí.

Riešením úlohy bola poverená SAŽP. Základnými cieľmi tejto úlohy bolo:

1. zabezpečiť SIEZ na celom území SR,
2. zostaviť REZ ako súčasť IS EZ,
3. realizovať klasifikáciu environmentálnych záťaží s využitím relačných databáz, súčasťou ktorej je algoritmus určenia rizikovosti.

Zostavený REZ je určený pre potreby orgánov štátnej správy, najmä MŽP SR a samosprávy ako informačný podklad pre potreby účinného riadenia a racionálneho rozhodovania pri riešení problematiky environmentálnych záťaží na území SR. REZ bol spracovaný v rámci projektu v digitálnej a aj v tlačenej forme a delí sa na:

- REZ – časť A (pravdepodobné environmentálne záťažee),
- REZ – časť B (environmentálne záťažee),
- REZ – časť C (sanované a rekultivované lokality).

SIEZ SR predstavovala podstatnú časť projektu a pozostávala z týchto etáp:

- archívna excerpčia všetkých dostupných informačných zdrojov (VÚVH, ŠGÚDŠ, atď.),
- účelové environmentálne mapovanie,
- záverečné spracovanie (naplnenie databázy REZ, spracovanie čiastkových záverečných správ za všetky okresy SR a záverečnej správy).

Vytvorený centrálny REZ obsahuje údaje z celého územia SR a sú v ňom registrované environmentálne záťažové zariadenia zoradené podľa ich relatívnej rizikovosti na život a zdravie obyvateľov ako aj poškodenie ekosystémov (klasifikácia environmentálnej záťaže). Identifikované lokality v registri REZ – časť A a REZ – časť B boli posúdené metódou predbežného hodnotenia rizika, na základe ktorého bola lokalita zaradená do jednej z troch tried:

- a) environmentálna záťaž s nízkou prioritou (bodové ohodnotenie < 35),
- b) environmentálna záťaž so strednou prioritou (bodové ohodnotenie 35 – 65),
- c) environmentálna záťaž s vysokou prioritou (bodové ohodnotenie > 65).

Predbežné hodnotenia rizika lokality sa pritom opiera o nasledovné klasifikácie:

- Klasifikácia rizika šírenia sa kontaminácie do podzemných vôd a podzemnými vodami (K1), zahŕňa údaje o:
 - *vodohospodárskom význame hodnoteného územia* (územia so špeciálnymi vodohospodárskymi a inými záujmami, územia s nešpecifikovanými vodohospodárskymi záujmami, územia poľnohospodársky využívanými – znečistenými dusičnanmi),
 - *prirudzenej ochrane územia podľa máp vhodnosti územia pre skládky odpadov*,
 - *skupine látok, do ktorej patrí kontaminujúca látka*
 - *kontaminujúcej látke* (mobilita, toxicita, degradačná konštanta za anaeróbnych podmienok, rozpustnosť, jej množstvo v nenасыtenej a насыtenej zón),
- Klasifikácia rizika z prchavých a toxických látok na obyvateľstvo (K2), zahŕňa údaje o:
 - *skupine látok, do ktorej patrí kontaminujúca látka*
 - *kontaminujúcej látke* (prchavosť, inhalačná toxicita, rozpustnosť, karcinogenita, stupeň karcinogenity podľa US EPA, zraniteľnosť územia z hľadiska jeho využitia, hĺbka uloženia kontaminantu, množstvo kontaminantu v nenасыtenej a насыtenej zóne),
- Klasifikácia rizika kontaminácie povrchových vôd (K3) zahŕňa údaje o:
 - *skupine látok, do ktorej patrí kontaminujúca látka*
 - *kontaminujúcej látke* (mobilita, toxicita, degradačná konštanta za aeróbnych podmienok, rozpustnosť, jej množstvo v povrchovej vode, násobok prekročenia medzných hodnôt alebo odporúčaných hodnôt kontaminantu v povrchovom toku, vodohospodársky alebo vodárensky význam povrchového toku a vzdialenosť EZ k recipientu).

Výsledkom hodnotenia je skóre lokality (bodové hodnotenie $K=K1+K2+K3$), na základe ktorého sa lokalita zaraďuje do jednej z vyššie uvedených tried.

REZ je súčasťou IS EZ, ktorý zbiera, uchováva a poskytuje informácie o environmentálnych záťažových zariadeniach na území SR. IS EZ je otvorený, umožňuje preradenie alebo vyradenie jednotlivých lokalít z REZ časti A, REZ časti B alebo REZ časti C na základe výsledkov rizikových analýz alebo záverečných správ po ukončení sanácie environmentálnych záťažových zariadení.

Časť informačného systému – aplikácia GIS, graficky prezentuje zistené skutočnosti. Vybrané položky sú dostupné aj pre verejnosť na www.enviroportal.sk.

Do REZ bolo zaradených s komplexne spracovanými informáciami 1819 lokalít. V tabuľke 9 je uvedený celkový sumárny prehľad počtu lokalít zaradených do REZ v členení: časť A – pravdepodobné environmentálne záťažové zariadenia, časť B – environmentálne záťažové zariadenia a časť C sanované a rekultivované lokality, podľa krajov a okresov SR.

Tabuľka 9: Prehľad počtu lokalít zaradených do jednotlivých častí REZ

Názov kraja	Názov okresu	REZ – časť A	REZ – časť B	REZ – časť C
Bratislavský kraj	Bratislava I. – V.	39	13	30
	Malacky	27	4	14
	Pezinok	8	20	2
	Senec	12	-	12
	Spolu (kraj)	86	37	58

Názov kraja	Názov okresu	REZ – časť A	REZ – časť B	REZ – časť C
Trnavský kraj	Dunajská Streda	23	2	20
	Galanta	15	4	11
	Hlohovec	-	6	7
	Piešťany	12	5	5
	Senica	17	4	19
	Skalica	11	7	10
	Trnava	6	5	5
	Spolu (kraj)	84	33	77
Trenčiansky kraj	Bánovce nad Bebravou	3	1	2
	Ilava	19	-	2
	Myjava	6	1	3
	Nové Mesto nad Váhom	10	5	6
	Partizánske	2	1	4
	Považská Bystrica	9	1	2
	Prievidza	9	6	14
	Púchov	5	3	9
	Trenčín	20	2	6
	Spolu (kraj)	83	20	48
Nitriansky kraj	Komárno	12	6	12
	Levice	18	7	11
	Nitra	25	6	15
	Nové Zámky	28	10	27
	Šaľa	12	6	5
	Topolčany	7	1	3
	Zlaté Moravce	17	2	13
	Spolu (kraj)	119	39	86
Žilinský kraj	Bytča	20	5	2
	Čadca	11	1	5

Názov kraja	Názov okresu	REZ – časť A	REZ – časť B	REZ – časť C
Žilinský kraj	Dolný Kubín	2	2	4
	Kysucké Nové Mesto	7	6	1
	Liptovský Mikuláš	31	7	34
	Martin	5	-	7
	Námestovo	3	1	2
	Ružomberok	16	4	8
	Turčianske Teplice	-	-	3
	Tvrdošín	5	1	2
	Žilina	17	4	2
	Spolu (kraj)	117	31	70
Banskobystrický kraj	Banská Bystrica	13	6	9
	Banská Štiavnica	7	3	5
	Brezno	14	6	12
	Detva	3	3	5
	Krupina	4	1	5
	Lučenec	8	2	7
	Poltár	3	1	2
	Revúca	2	1	7
	Rimavská Sobota	14	6	9
	Veľký Krtíš	7	-	8
	Zvolen	5	9	10
	Žarnovica	15	1	4
	Žiar nad Hronom	11	5	8
	Spolu (kraj)	106	44	91
Prešovský kraj	Bardejov	29	6	11
	Humenné	19	4	8
	Kežmarok	16	3	12
	Levoča	13	-	7

Názov kraja	Názov okresu	REZ – časť A	REZ – časť B	REZ – časť C
Prešovský kraj	Medzilaborce	10	1	2
	Poprad	22	2	32
	Prešov	11	-	15
	Sabinov	4	1	5
	Snina	14	3	7
	Stará Ľubovňa	11	1	7
	Stropkov	8	4	4
	Svidník	16	2	6
	Vranov nad Topľou	38	5	15
	Spolu (kraj)	211	32	131
Košícký kraj	Gelnica	7	-	12
	Košice I.– IV.	4	4	19
	Košice – okolie	13	3	14
	Michalovce	9	8	21
	Rožňava	11	4	16
	Sobrance	5	-	3
	Spišská Nová Ves	10	1	15
	Trebišov	13	1	21
		Spolu (kraj)	72	21
Spolu SR		878	257	682

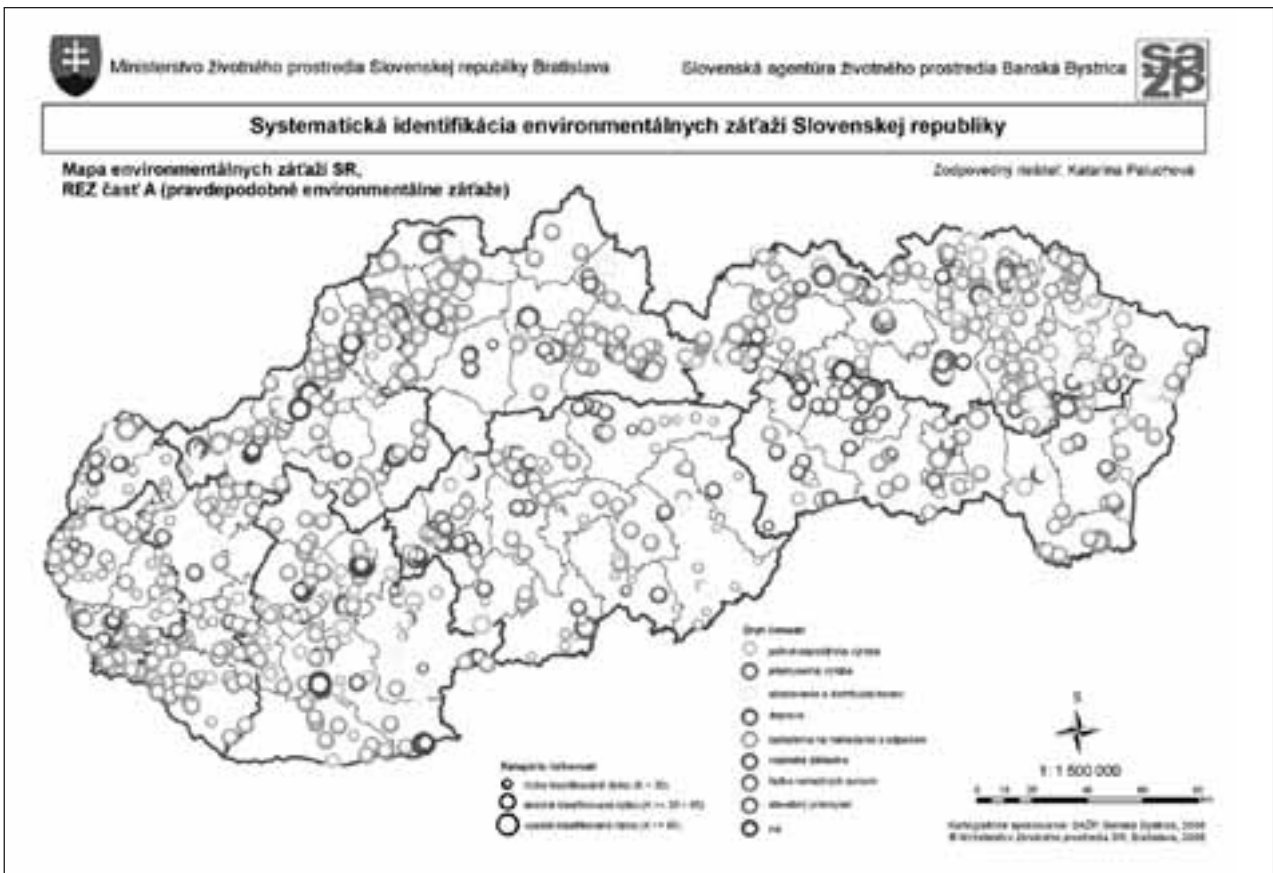
Zdroj: projekt SIEZ SR, SAŽP Banská Bystrica

Z výsledkov SIEZ vyplýva, že o mnohých podozrivých lokalitách (878 lokalít) nemáme dostatok informácií o prítomnej kontaminácii. Takéto lokality sú označované ako pravdepodobné environmentálne zát'aže a do registra environmentálnych zát'aží (časť A) sú zapísané vďaka priamym alebo nepriamym indíciám kontaminácie na danej lokalite. Takýmito indíciami môžu byť napr.:

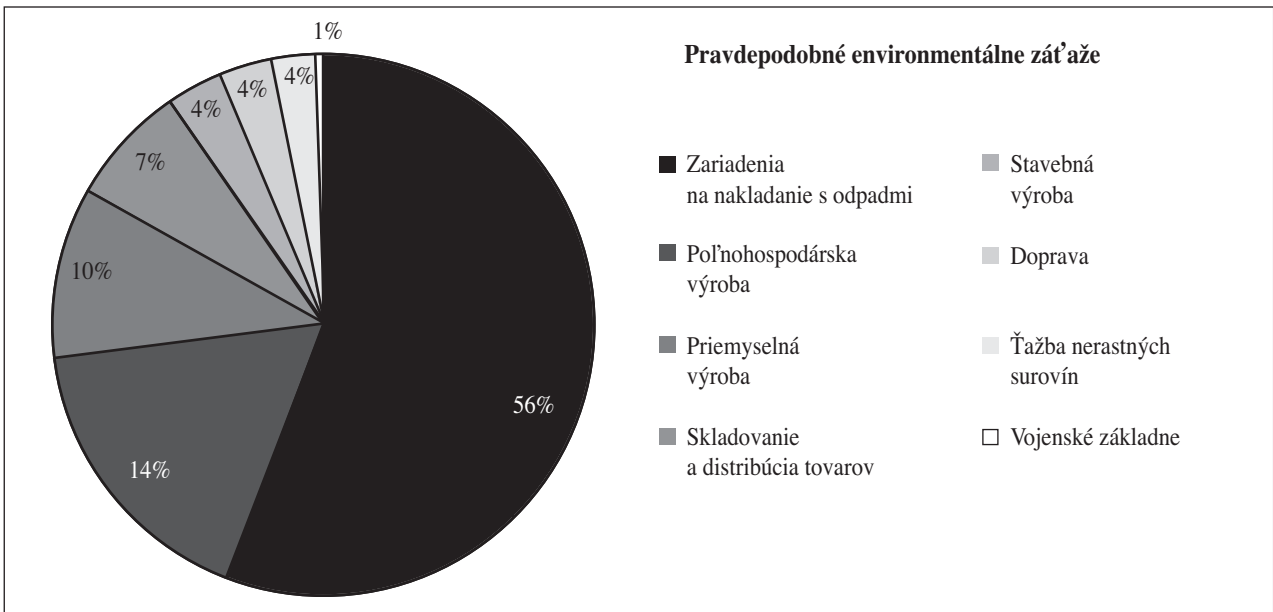
- prítomnosť zdrojov kontaminácie,
- záznamy orgánov štátnej správy alebo samosprávy o znečistení zložiek životného prostredia a/alebo o nevhodnom nakladaní so znečisťujúcimi látkami,
- staršie archívne informácie o znečistení získané prieskumnými alebo monitorovacími prácami,
- údaje z vybraných environmentálnych databáz,
- prejavy poškodenia krajiny, napr. zmena vegetácie, uhynuté organizmy, zápach, prítomnosť cudzorodých látok a pod.

Priestorové rozloženie pravdepodobných environmentálnych zát'aží na území SR je na obrázku 12 a percentuálny podiel jednotlivých druhov činností na tvorbe pravdepodobných environmentálnych zát'aží je na obrázku 13.

Obrázok 12: Mapa pravdepodobných environmentálnych zát'azí, REZ – časť A

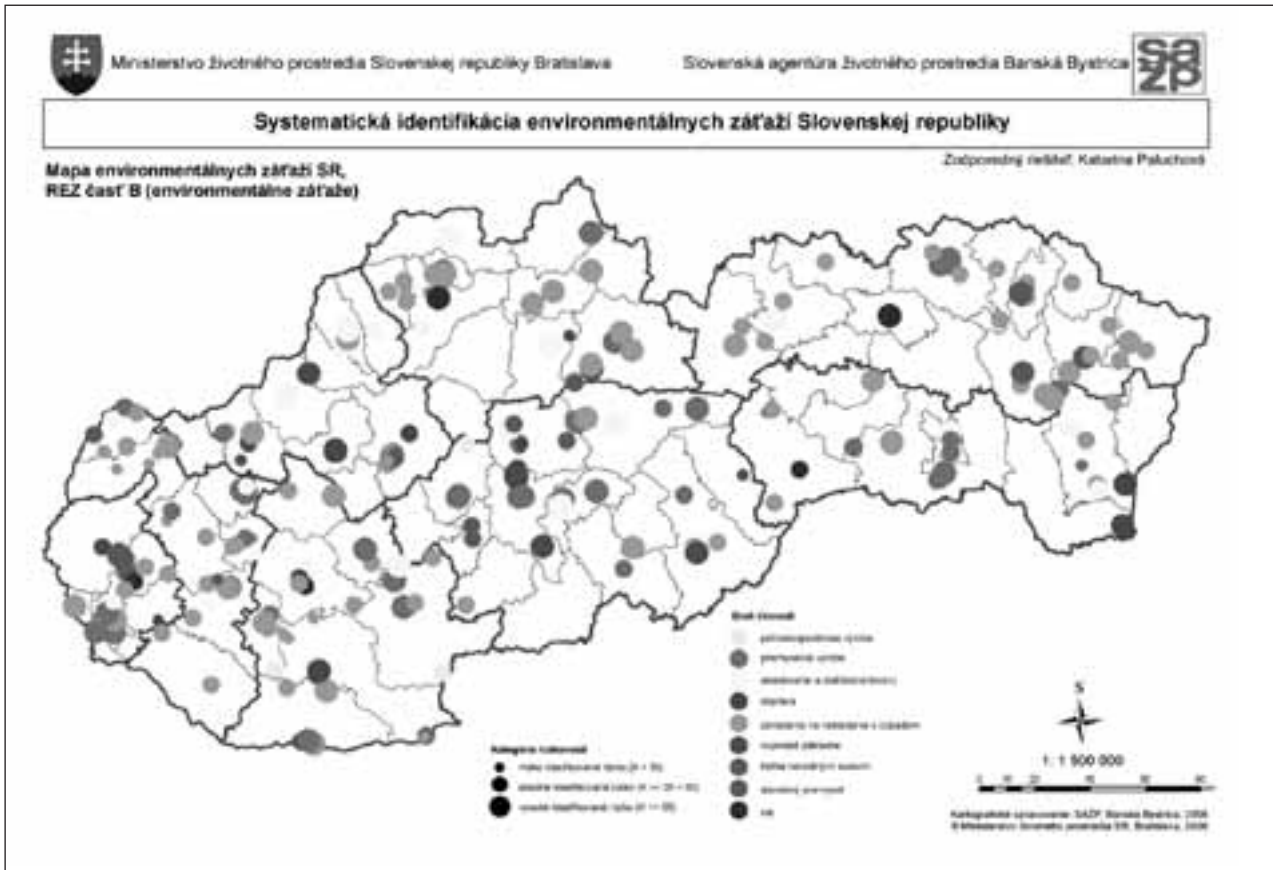
Obrázok 13: Percentuálny podiel jednotlivých druhov činností na tvorbe pravdepodobných environmentálnych zát'azí

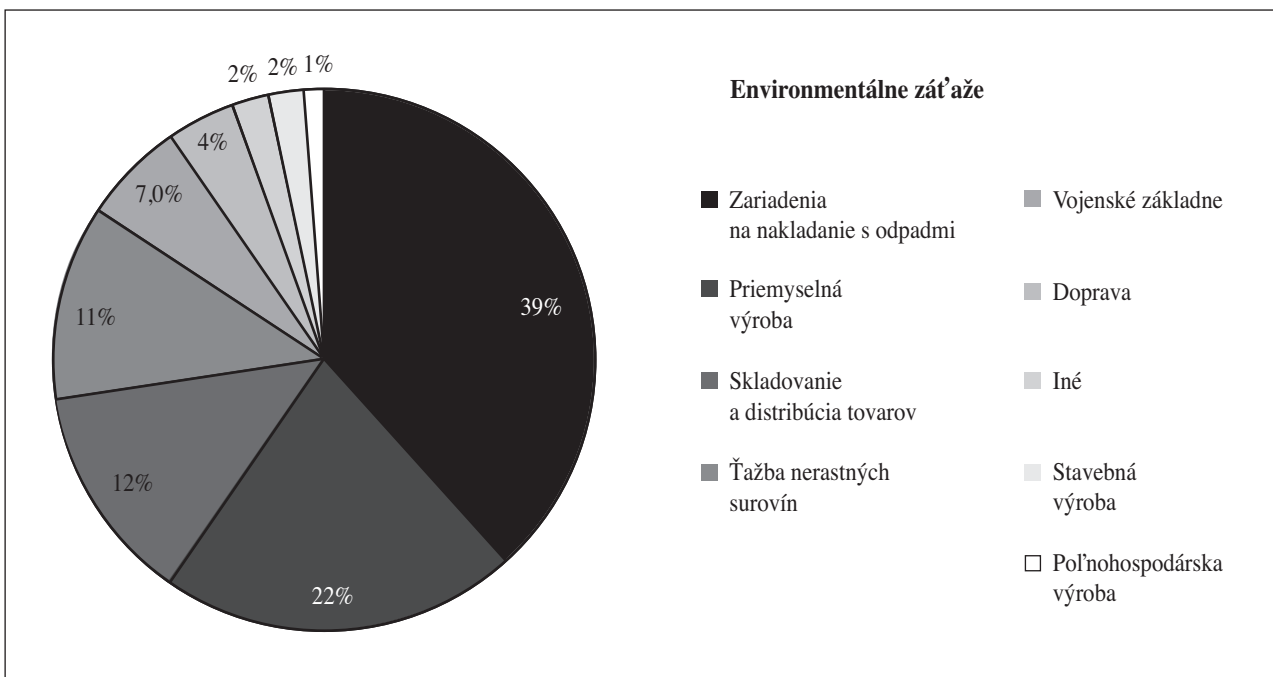
Druhú skupinu identifikovaných lokalít predstavujú environmentálne zát'azbe, ktorých prítomnosť bola potvrdená prieskumnými prácami. Tieto sú zaradované do REZ – časti B. Niektoré z nich sú potvrdené len orientačným geologickým prieskumom, a preto je potrebné vykonať podrobný prieskum environmentálnej zát'azbe, vrátane vypracovania rizikovej analýzy, pričom záverečná správa z uvedených prác je základným podkladom pre vypracovanie projektu sanácie.

Priestorové rozloženie environmentálnych zát'azí na území SR je na obrázku 14 a percentuálny podiel jednotlivých druhov činností na tvorbe environmentálnych zát'azí je na obrázku 15.

Obrázok 14: Mapa environmentálnych zát'azí, REZ – časť B

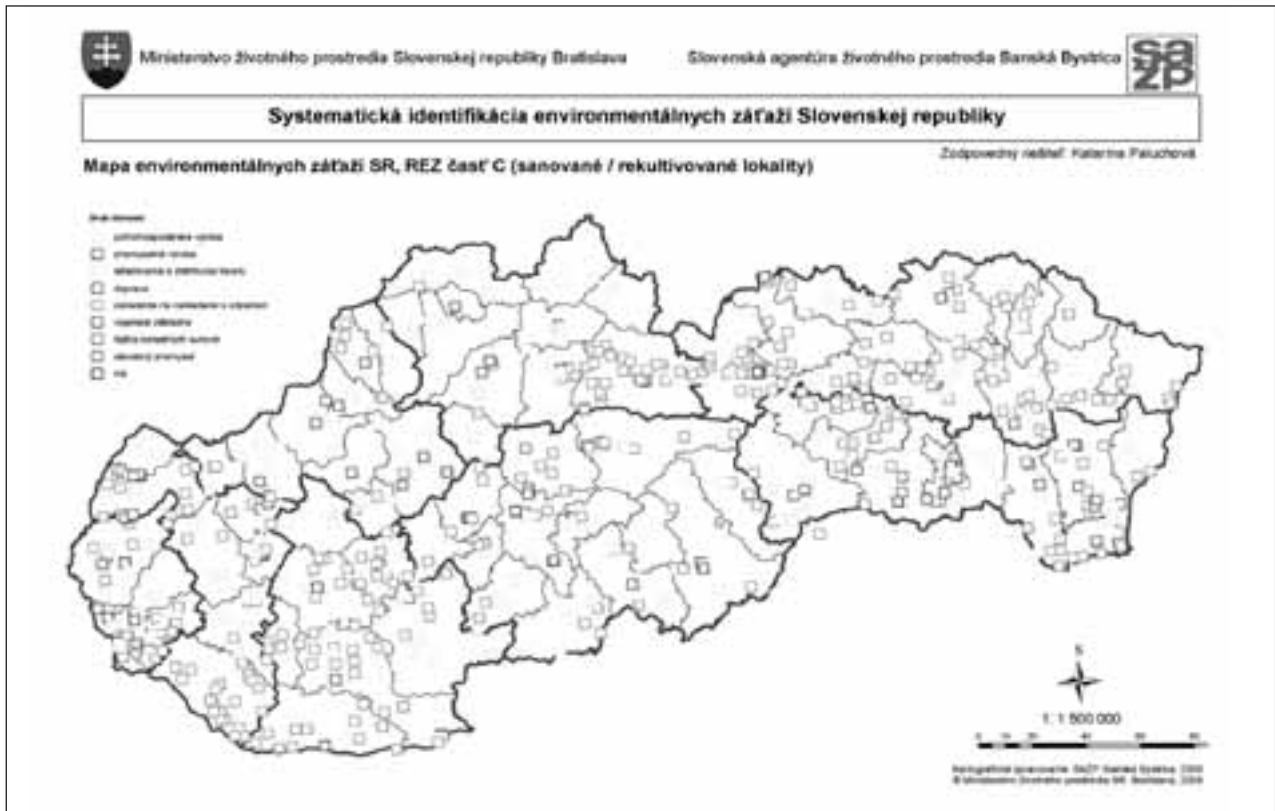
Obrázok 15: Percentuálny podiel jednotlivých druhov činností na tvorbe environmentálnych zát'azí

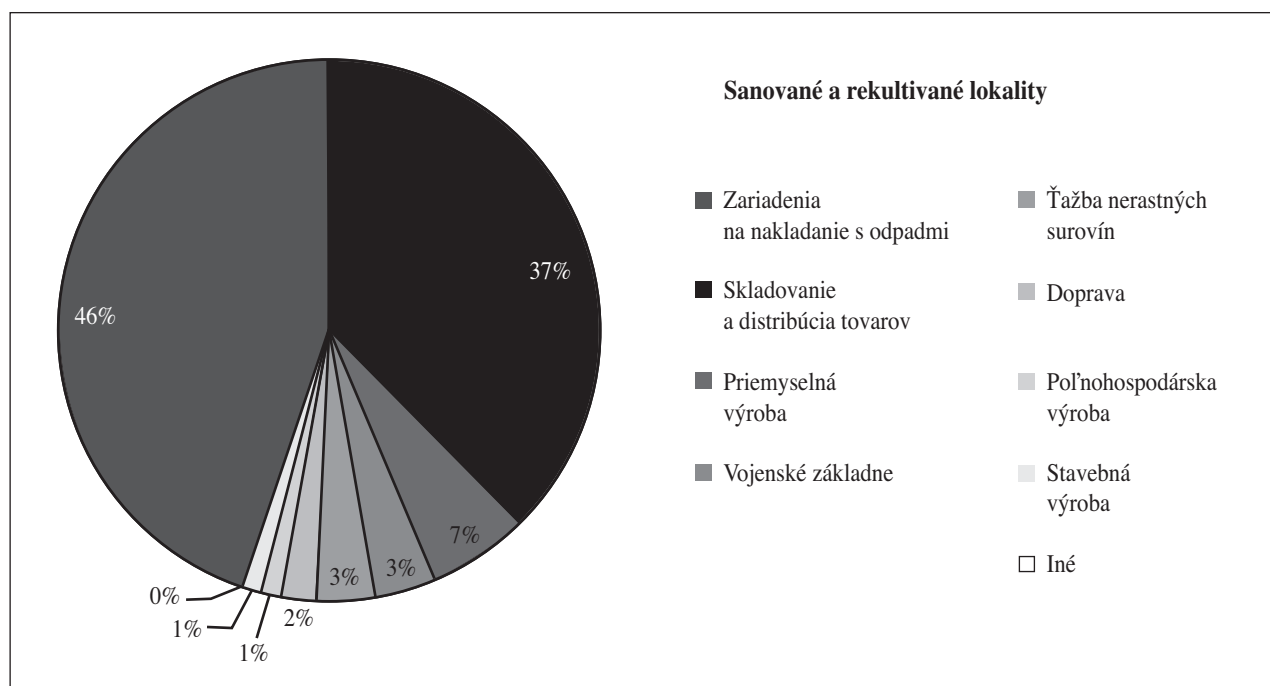
Tretiu skupinu identifikovaných lokalít predstavujú sanované a rekultivované lokality (682 lokalít), ktoré sú zaradené do REZ – časti C. Zaradenie lokality do REZ – časti C neznamena automaticky, že daná lokalita bola alebo je environmentálnou záťažou, teda kontaminovanou lokalitou. Znamená to len toľko, že na danej lokalite/objekte sa už vykonala, alebo sa ešte vykonáva sanácia (rekultivácia). Cieľom tejto časti registra je urobiť prehľad o realizovaných sanáciách a rekultiváciách na území SR.

Priestorové rozloženie sanovaných a rekultivovaných environmentálnych záťaží na území SR je na obrázku 16 a percentuálny podiel jednotlivých druhov činností na ich tvorbe je na obrázku 17.

Obrázok 16: Mapa sanovaných a rekultivovaných lokalít

Obrázok 17: Percentuálny podiel jednotlivých druhov činností na zastúpení sanovaných a rekultivovaných lokalít

3.2.1.2 Projekty nadväzujúce na SIEZ SR

Vzhľadom na aktuálnosť problematiky boli v minulých rokoch riešené a v súčasnosti sú rozpracované ďalšie projekty MŽP SR orientované na prieskum a monitoring environmentálnych záťaží. Okrem projektov zameraných na zostavovanie súborov máp geofaktorov životného prostredia z rôznych regiónov SR, ide o projekty, ktorých riešiteľskou organizáciou je SAŽP v rámci OP ŽP, prioritnej osi č. 4.4.

Názvy projektov sú:

- *Regionálne štúdie hodnotenia dopadov environmentálnych záťaží na životné prostredie pre vybrané kraje (regióny),*
- *Dobudovanie Informačného systému environmentálnych záťaží.*

Prvý menovaný projekt má zhodnotiť dopady environmentálnych záťaží v jednotlivých krajoch na životné prostredie. Projekt začal v októbri 2008 a ukončený bude v decembri 2009.

Druhý projekt je chápaný ako dobudovanie existujúceho IS EZ, ktorého základ už bol vytvorený v rámci projektu geologickej úlohy SIEZ SR. Termín realizácie projektu je od roku 2009 do 2013. Ciele projektu budú napĺňané cez dve aktivity:

- dobudovanie IS EZ (dobudovanie Registra dokumentov environmentálnych záťaží, prevádzka IS EZ, aktualizácia údajov...),
- informačnú a vzdelávaciu kampaň, ktorá vo forme informačných a inštruktážnych pravidelných školení bude informovať a vzdelávať (pracovníkov štátnej správy, samosprávy, VÚC, obcí, odborných pracovníkov v oblasti riešenia environmentálnych záťaží z iných dotknutých ministerstiev).

Na záver možno konštatovať, že výsledky projektu SIEZ SR sú veľmi dobrým základom pre vypracovanie ŠPS EZ. Podávajú komplexný obraz o umiestnení environmentálnych záťaží v rámci celého územia SR, o ich rizikovosti pre zdravie obyvateľstva a životné prostredie. Ďalšie dva rozpracované projekty prinesú ďalšie cenné informácie, doplnia a zaktualizujú doterajšie poznatky a zvýšia povedomie odbornej aj laickej verejnosti o environmentálnych záťažiach na našom území.

Z Á V Ä Z N Á Č A S Ť Š P S E Z

4 PRIORITY, CIELE A PROGRAMOVÉ OPATRENIA ŠPS EZ

4.1 Priority ŠPS EZ z hľadiska rizikovosti environmentálnych zát'aží

Vychádzajúc z výsledkov ukončeného projektu SIEZ SR (31. december 2008) a akceptovaním požiadaviek legislatívy SR a EÚ pre nasledovné obdobie ŠPS EZ definuje nasledovné priority:

1. Zabezpečiť komplexné a systémové riešenie problematiky environmentálnych zát'aží,
1. Zabezpečiť ochranu zdravia ľudí a životného prostredia v zat'ažených oblastiach,
2. Zabezpečiť plnenie opatrení vyplývajúcich zo smerníc Európskej únie (Rámcová smernica o vode – 2000/60/ES, Smernica 2006/118/ES o ochrane podzemných vôd pred znečistením a zhoršením kvality, Smernica 2006/21/ES o nakladaní s odpadom z ť'ažobného priemyslu),
3. Zabezpečiť postupné odstraňovanie environmentálnych zát'aží a znižovanie rizík z nich vyplývajúcich.

4.2 Ciele a programové opatrenia ŠPS EZ

Ciele na dosiahnutie stanovených priorít ŠPS EZ sú:

Cieľ 1: *Zlepšenie manažmentu environmentálnych zát'aží*

Cieľ 2: *Identifikácia a prieskum pravdepodobných environmentálnych zát'aží*

Cieľ 3: *Prieskum environmentálnych zát'aží*

Cieľ 4: *Sanácia environmentálnych zát'aží*

Cieľ 5: *Monitoring environmentálnych zát'aží*

Plnenie uvedených cieľov bude zabezpečené prostredníctvom aktivít uvedených nižšie a je naplánované na tri časové horizonty:

Krátkodobý časový horizont: *obdobie rokov 2010 – 2011*

Strednodobý časový horizont: *obdobie rokov 2012 – 2015*

Dlhodobý časový horizont: *obdobie rokov 2016 a viac*

4.2.1 Cieľ 1 Zlepšenie manažmentu environmentálnych záťaží

Aktivity plnené v krátkodobom časovom horizonte (2010 – 2011):

a) PODPORA LEGITIMIZÁCIE POLITIKY ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ

Programové opatrenia:

Legislatívne (gestor MŽP SR)

- implementovať právne predpisy EÚ pre oblasť environmentálnych záťaží (napr. Thematic Strategy for Soil Protect),
- prijať príslušný vykonávací predpis,
- schváliť príslušné metodické pokyny a metodické príručky pre riešenie problematiky.

Finančné (gestor MŽP SR, MDPaT SR, MP SR, MO SR)

- identifikovať, navrhnúť a schváliť finančné mechanizmy na riešenie problematiky environmentálnych záťaží,
- navrhnúť ekonomické nástroje,
- zabezpečiť zdroje krytia finančných výdavkov potrebných na riešenie problematiky environmentálnych záťaží (napr. využívanie potenciálu EÚ fondov),
- dôsledne uplatňovať princíp „znečisťovateľ platí“.

Odborné (gestor MŽP SR)

- podporiť výskum a zavádzanie inovatívnych prieskumných a monitorovacích metód,
- podporiť výskum a zavádzanie inovatívnych sanačných technológií,
- podporiť projekty zamerané na využívanie najlepších dostupných techník pri sanácii environmentálnych záťaží,
- vypracovať Atlas sanačných metód.

Osvetovo-vzdelávacie (gestor MŽP SR)

- vypracovať a realizovať plán školení pre pracovníkov štátnej správy a samosprávy na úseku manažmentu environmentálnych záťaží (napr. OÚŽP, KÚŽP, SIŽP) v rámci doplnkového opatrenia Vodného plánu Slovenska „výchova a zvyšovanie ekologického povedomia“,
- vypracovať a realizovať plán školení pre zodpovedných riešiteľov úloh zameraných na prieskumné, sanačné a monitorovacie práce environmentálnych záťaží,
- podporiť aktivity vedúce k spoločenskému a politickému uznaniu problému (konferencie, semináre, informačné kampane, publikačná činnosť a pod.),
- podporiť projekty environmentálnej výchovy.

b) PREVÁDZKOVANIE IS EZ (gestor MŽP SR)

Programové opatrenia:

- dobudovať, aktualizovať a prevádzkovať IS EZ, vypracovať štúdiu prepojenia IS EZ s ostatnými relevantnými IS a začať s jej realizáciou,
- vyškoliť pracovníkov štátnej správy zodpovedných za aktualizáciu IS EZ,
- aktualizovať Zoznam prioritných lokalít pre odstraňovanie environmentálnych záťaží,
- zabezpečiť plnenie reportingových povinností voči EÚ mimo pôsobnosti Rámcovej smernice o vode.

c) ZVÝŠENIE ZODPOVEDNOSTI PRÍSLUŠNÝCH REZORTOV ZA ODSTRANOVANIE ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ V ICH PÔSOBNOSTI (gestor MŽP SR, MDPaT SR, MP SR, MO SR)

Programové opatrenia:

- zapojiť do riešenia problematiky environmentálnych záťaží rezorty, ktoré sú zodpovedné za ich odstraňovanie,
- zapojiť do riešenia problematiky environmentálnych záťaží subjekty s účasťou štátu, ktoré sú zodpovedné za ich odstraňovanie,
- administratívne posilniť rezorty zodpovedné za riešenie environmentálnych záťaží, vrátane ich vzdelávania pre oblasť manažmentu environmentálnych záťaží (v rámci schválených limitov počtu zamestnancov na príslušný rozpočtový rok),
- dôsledne uplatňovať princíp „znečisťovateľ platí“,
- identifikovať potenciálne zdroje krytia finančných výdavkov subjektmi s účasťou štátu na riešenie environmentálnych záťaží, vrátane ekonomických nástrojov.

d) POSILNENIE ORGÁNOV ŠTÁTNEJ SPRÁVY A ODBORNÝCH ORGANIZÁCII PRE OBLASŤ ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ (gestor MŽP SR)

Programové opatrenia:

Organizačné

- vypracovať schému kompetencií a kontrol pre oblasť environmentálnych záťaží,
- administratívne posilniť orgány štátnej vodnej správy pre oblasť manažmentu environmentálnych záťaží,
- posilniť, alebo čiastočne preorientovať príslušné odborné organizácie tak, aby boli schopné poskytovať odbornú pomoc orgánom štátnej správy v oblasti starostlivosti o životné prostredie na úseku manažmentu environmentálnych záťaží,
- zaviesť systém využívania princípu partnerstva.

Aktivity plnené v strednodobom časovom horizonte (2012 – 2015):

a) PODPORA LEGITIMIZÁCIE POLITIKY ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ

Programové opatrenia:

Finančné (gestor MŽP SR, MDPaT SR, MP SR, MO SR)

- aktualizovať finančné mechanizmy na riešenie problematiky environmentálnych záťaží,
- schváliť ekonomické nástroje,
- zabezpečiť zdroje krytia finančných výdavkov potrebných na riešenie problematiky environmentálnych záťaží (napr. využívanie potenciálu EÚ fondov),
- dôsledne uplatňovať princíp „znečisťovateľ platí“.

Odborné (gestor MŽP SR)

- podporiť výskum a vzdelávanie v oblasti environmentálnych záťaží,
- podporiť výskum a zavádzanie inovatívnych prieskumných a monitorovacích metód,
- podporiť výskum a zavádzanie inovatívnych sanačných technológií.

Osvetovo-vzdelávacie (gestor MŽP SR)

- realizovať školenia pre zodpovedných riešiteľov úloh zameraných na prieskumné, sanačné a monitorovacie práce environmentálnych záťaží,
- realizovať plán školení pre pracovníkov štátnej správy a samosprávy na úseku manažmentu environmentálnych záťaží (napr. OÚŽP, KÚŽP, SIŽP)
- podporiť aktivity vedúce k spoločenskému a politickému uznaniu problému (konferencie, semináre, informačné kampane, publikačná činnosť a pod.),
- podporiť projekty environmentálnej výchovy,
- zaradiť problematiku environmentálnych záťaží (realizáciu prieskumu a sanácie environmentálnych záťaží) do výučby príslušných vysokých škôl.

b) PREVÁDZKOVANIE IS EZ (gestor MŽP SR)

Programové opatrenia:

- aktualizovať Zoznam prioritných lokalít pre odstraňovanie environmentálnych záťaží,
- aktualizovať registre environmentálnych záťaží v rámci IS EZ,
- aktualizovať IS EZ, pokračovať v jeho prepájaní s relevantnými informačnými systémami,
- vytvoriť Zoznam oprávnených osôb na vykonávanie prieskumných, sanačných a monitorovacích prác environmentálnych záťaží,
- zabezpečiť zlepšenie on-line prístupu k informáciám o hl'adom stavu problematiky environmentálnych záťaží,
- zabezpečiť plnenie reportingových povinností voči EÚ mimo pôsobnosti Rámcovej smernice o vode.

- c) ZVÝŠENIE ZODPOVEDNOSTI PRÍSLUŠNÝCH REZORTOV ZA ODSTRANOVANIE ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ V ICH PÔSOBNOSTI (*gestor MŽP SR, MDPaT SR, MP SR, MO SR*)

Programové opatrenia:

- riešiť problematiku environmentálnych záťaží rezortmi a subjektmi s účasťou štátu, ktoré sú zodpovedné za ich odstraňovanie,
- dôsledne uplatňovať princíp „znečisťovateľ platí“.

Aktivity plnené v dlhodobom časovom horizonte (2016 a viac):

- a) **PODPORA LEGITIMIZÁCIE POLITIKY ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ**

Programové opatrenia:

Odborné (gestor MŽP SR, MZ SR)

- vypracovať nový ŠPS EZ pre obdobie rokov 2016 – 2021,
- prizvať orgány verejného zdravotníctva na spoluprácu v rámci sledovania expozície obyvateľstva v územiach s environmentálnou záťažou a realizovaní intervenčných opatrení v prospech environmentálneho zdravia v dotknutej oblasti.

Finančné (gestor MŽP SR, MDPaT SR, MP SR, MO SR)

- identifikovať, navrhnúť a schváliť finančné mechanizmy na riešenie problematiky environmentálnych záťaží pre nasledujúce plánovacie obdobie,
- aktualizovať ekonomické nástroje,
- zabezpečiť zdroje krytia finančných výdavkov potrebných na riešenie problematiky environmentálnych záťaží (napr. využívanie potenciálu EÚ fondov),
- dôsledne uplatňovať princíp „znečisťovateľ platí“.

- b) **PREVÁDZKOVANIE FUNKČNÉHO IS EZ (gestor MŽP SR)**

Programové opatrenia:

- prevádzkovať IS EZ, pokračovať v jeho prepájaní s relevantnými informačnými systémami,
- aktualizovať Zoznam prioritných lokalít pre odstraňovanie environmentálnych záťaží,
- aktualizovať Zoznam oprávnených osôb na vykonávanie prieskumných, sanačných a monitorovacích prác environmentálnych záťaží,
- aktualizovať proces prioritizácie environmentálnych záťaží z pohľadu nových poznatkov,
- zabezpečiť plnenie reportingových povinností voči EÚ mimo pôsobnosti Rámcovej smernice o vode.

4.2.2 Cieľ 2 Identifikácia a prieskum pravdepodobných environmentálnych záťaží (gestor MŽP SR)

Aktivity plnené v krátkodobom časovom horizonte (2010 – 2011):

- a) **IDENTIFIKÁCIA PRAVDEPODOBNÝCH ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ**

Programové opatrenia:

- zaviesť systém overovania, registrácie a klasifikácie náhodne identifikovaných podozrivých lokalít,
- prostredníctvom IS EZ umožniť verejnosti hlásenie podozrivých lokalít.

- b) **REALIZÁCIA PRIESKUMU PRAVDEPODOBNÝCH ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ**

Programové opatrenia:

- vo väzbe na prioritizáciu environmentálnych záťaží zabezpečiť prieskum pravdepodobných environmentálnych záťaží na najrizikovejších lokalitách,
- zabezpečiť vypracovanie rizikových analýz prieskumom potvrdených environmentálnych záťaží na najrizikovejších lokalitách,

- podporiť spoluprácu so subjektmi (prevádzkovateľmi) realizujúcimi prieskum vlastných prevádzok (lokalít) s cieľom identifikácie pravdepodobných environmentálnych záťaží.

Aktivity plnené v strednodobom časovom horizonte (2012 – 2015):

a) IDENTIFIKÁCIA PRAVDEPODOBNÝCH ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ

Programové opatrenia:

- pokračovať v overovaní, registrácii a klasifikácii náhodne identifikovaných podozrivých lokalít.

b) REALIZÁCIA PRIESKUMU PRAVDEPODOBNÝCH ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ

Programové opatrenia:

- vo väzbe na prioritizáciu environmentálnych záťaží pokračovať v prieskume pravdepodobných environmentálnych záťaží na najrizikovejších lokalitách,
- zabezpečiť vypracovanie rizikových analýz prieskumom potvrdených environmentálnych záťaží na najrizikovejších lokalitách,
- pokračovať v spolupráci so subjektmi (prevádzkovateľmi) realizujúcimi prieskum vlastných prevádzok (lokalít) s cieľom identifikácie pravdepodobných environmentálnych záťaží.

Aktivity plnené v dlhodobom časovom horizonte (2016 a viac):

a) IDENTIFIKÁCIA PRAVDEPODOBNÝCH ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ

Programové opatrenia:

- pokračovať v overovaní, registrácii a klasifikácii náhodne identifikovaných podozrivých lokalít.

b) REALIZÁCIA PRIESKUMU PRAVDEPODOBNÝCH ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ

Programové opatrenia:

- vo väzbe na nový ŠPS EZ pre obdobie rokov 2015 – 2019 pokračovať v prieskume pravdepodobných environmentálnych záťaží na najrizikovejších lokalitách,
- zabezpečiť vypracovanie rizikových analýz prieskumom potvrdených environmentálnych záťaží na najrizikovejších lokalitách,
- pokračovať v spolupráci so subjektmi (prevádzkovateľmi) realizujúcimi prieskum vlastných prevádzok (lokalít) s cieľom identifikácie pravdepodobných environmentálnych záťaží.

4.2.3 Cieľ 3 Prieskum environmentálnych záťaží

Aktivity plnené v krátkodobom časovom horizonte (2010 – 2011):

a) REALIZÁCIA PODROBNÉHO PRIESKUMU ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ (*gestor MŽP SR, MDPaT SR, MP SR, MO SR*)

Programové opatrenia:

- vo väzbe na prioritizáciu environmentálnych záťaží zabezpečiť podrobný prieskum environmentálnych záťaží na najrizikovejších lokalitách (tabuľky 9 až 13),
- zabezpečiť kontrolu realizácie prieskumných prác,
- pokračovať v spolupráci so subjektmi (prevádzkovateľmi) realizujúcimi prieskum vlastných prevádzok (lokalít).

- b) VYPRACOVANIE RIZIKOVEJ ANALÝZY ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ (*gestor MŽP SR, MDPaT SR, MP SR, MO SR*)

Programové opatrenia:

- vo väzbe na výsledky podrobného prieskumu environmentálnych záťaží vypracovať rizikovú analýzu environmentálnych záťaží,
- zostaviť zoznam prioritných lokalít na realizáciu sanačných prác podľa výsledkov rizikových analýz, zohľadniť rizikové analýzy vykonané vo vzťahu k zabezpečeniu ochrany vôd,
- zosúladiť zoznam prioritných lokalít s plnením a realizáciou opatrení vyplývajúcich zo zákona o vodách a vodného plánu SR.

- c) VYPRACOVANIE AUDITU ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ (*gestor MŽP SR, MDPaT SR, MP SR, MO SR*)

Programové opatrenia:

- vo väzbe na výsledky podrobného prieskumu a rizikovej analýzy vypracovať audit environmentálnych záťaží pre problematické lokality, ktorých sanácia bude hradená z verejných zdrojov.

- d) VYPRACOVANIE ŠTÚDIE USKUTOČNITELNOSTI SANÁCIE (*gestor MŽP SR, MDPaT SR, MP SR, MO SR*)

Programové opatrenia:

- vo väzbe na výsledky podrobného prieskumu a rizikovej analýzy vypracovať v prípade náročnejšej alebo rozsiahlejšej sanácie štúdiu uskutočniteľnosti sanácie.

Aktivity plnené v strednodobom časovom horizonte (2012 – 2015):

- a) REALIZÁCIA PODROBNÉHO PRIESKUMU ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ (*gestor MŽP SR, MDPaT SR, MP SR, MO SR*)

Programové opatrenia:

- vo väzbe na prioritizáciu environmentálnych záťaží zabezpečiť realizovanie ich prieskumu (tabuľky 9 až 13),
- zabezpečiť realizovanie prieskumu environmentálnych záťaží so zodpovednosťou štátu podľa stanovených priorit,
- zabezpečiť kontrolu realizácie prieskumných prác.

- b) VYPRACOVANIE RIZIKOVEJ ANALÝZY ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ (*gestor MŽP SR, MDPaT SR, MP SR, MO SR*)

Programové opatrenia:

- vo väzbe na výsledky podrobného prieskumu environmentálnych záťaží zabezpečiť vypracovanie rizikovej analýzy environmentálnych záťaží,
- zostaviť zoznam prioritných lokalít na realizáciu sanačných prác podľa výsledkov rizikových analýz, zohľadniť rizikové analýzy vykonané vo vzťahu k zabezpečeniu ochrany vôd,
- zosúladiť zoznam prioritných lokalít s plnením a realizáciou opatrení vyplývajúcich zo zákona o vodách a vodného plánu SR.

- c) VYPRACOVANIE AUDITU ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ (*gestor MŽP SR, MDPaT SR, MP SR, MO SR*)

Programové opatrenia:

- vo väzbe na výsledky podrobného prieskumu a rizikovej analýzy zabezpečiť vypracovanie auditu environmentálnych záťaží pre problematické lokality, ktorých sanácia bude hradená z verejných zdrojov.

d) **VYPRACOVANIE ŠTÚDIE USKUTOČNITEĽNOSTI SANÁCIE** (*gestor MŽP SR, MDPaT SR, MP SR, MO SR*)

Programové opatrenia:

- vo väzbe na výsledky podrobného prieskumu a rizikovej analýzy zabezpečiť vypracovanie v prípade náročnejšej alebo rozsiahlejšej sanácie štúdiu uskutočniteľnosti sanácie.

Aktivity plnené v dlhodobom časovom horizonte (2016 a viac):

a) **REALIZÁCIA PODROBNÉHO PRIESKUMU ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ** (*gestor MŽP SR, MDPaT SR, MP SR, MO SR*)

Programové opatrenia:

- vo väzbe na nový ŠPS EZ pre obdobie rokov 2015 – 2019 zabezpečiť pokračovanie prieskumu environmentálnych záťaží na najrizikovejších lokalitách,
- vo väzbe na nový ŠPS EZ pre obdobie rokov 2015 – 2019 zabezpečiť pokračovanie vo vypracovávaní rizikových analýz environmentálnych záťaží, auditov a štúdií uskutočniteľnosti sanácií.

4.2.4 Cieľ 4 Sanácia environmentálnych záťaží

Aktivity plnené v krátkodobom časovom horizonte (2010 – 2011):

a) **REALIZÁCIA SANAČNÝCH PRÁČ** (*gestor MŽP SR, MDPaT SR, MP SR, MO SR*)

Programové opatrenia:

- zabezpečiť realizáciu sanačných prác na environmentálnych záťažiach, k riešeniu ktorých je zaviazaný štát,
- zabezpečiť realizáciu sanácie na:
 1. najrizikovejších lokalitách podľa zostaveného zoznamu environmentálnych záťaží odporúčaných na riešenie podľa záväznej časti ŠPS EZ na obdobie rokov 2010 – 2015, ktorých rizikovosť sa potvrdila na základe predbežného hodnotenia rizika (tabuľky 14 až 18) (dostupné na www.enviroportal.sk),
 2. lokalitách podľa právoplatného rozhodnutia orgánu štátnej správy (tabuľka 16),
 3. najrizikovejších lokalitách podľa zostaveného zoznamu environmentálnych záťaží odporúčaných na riešenie podľa smernej časti ŠPS EZ na obdobie rokov 2010 – 2015,
- pokračovať v nevyhnutných sanačných prácach na územiach poškodených činnosťou bývalej Sovietskej armády v zmysle uznesenia vlády č. 450/2008 (tabuľka 17, lokalita č.7).

b) **POVOĽOVANIE A KONTROLA REALIZÁCIE SANAČNÝCH PRÁČ** (*gestor MŽP SR*)

Programové opatrenia:

- zaviesť jednotný systém povoľovania sanačných prác,
- zaviesť jednotný systém kontroly realizácie sanačných opatrení,
- určiť rozsah kompetencií jednotlivých kontrolných orgánov.

Aktivity plnené v strednodobom časovom horizonte (2012 – 2015):

a) **REALIZÁCIA SANAČNÝCH PRÁČ** (*gestor MŽP SR, MDPaT SR, MP SR, MO SR*)

Programové opatrenia:

- vo väzbe na disponibilné zdroje zabezpečiť pokračovanie v realizácii sanačných prác na lokalitách podľa záväznej časti ŠPS EZ na obdobie rokov 2010 – 2015, kde rizikovosť lokality je potvrdená rizikovými analýzami, vrátane lokalít, kde bolo vydané právoplatné rozhodnutiu orgánu štátnej správy (tabuľky 14 až 18),
- vo väzbe na disponibilné zdroje zabezpečiť pokračovanie v realizácii sanačných prác na najrizikovejších lokalitách podľa zostaveného zoznamu environmentálnych záťaží odporúčaných na riešenie podľa smernej časti ŠPS EZ na obdobie rokov 2010 – 2015,

- pokračovať v nevyhnutných sanačných prácach na územiach poškodených činnosťou bývalej Sovietskej armády v zmysle uznesenia vlády č. 450/2008 (tabuľka 17, lokalita č.7).

b) **POVOĽOVANIE A KONTROLA REALIZÁCIE SANACŇNÝCH PRÁC** (*gestor MŽP SR*)

Programové opatrenia:

- realizovať povoloovanie a kontrolu sanačných prác poverenými kontrolnými orgánmi,
- zaviesť systém supervízie (odborného dohľadu) sanačných prác.

Aktivity plnené v dlhodobom časovom horizonte (2015 a viac):

a) **REALIZÁCIA SANACŇNÝCH PRÁC** (*gestor MŽP SR, MDPaT SR, MP SR, MO SR*)

Programové opatrenia:

- vo väzbe na disponibilné finančné zdroje zabezpečiť pokračovanie v realizácii sanačných prác na lokalitách podľa nového ŠPS EZ (tzn. podľa návrhu zoznamu lokalít odporúčaných na riešenie v rámci ŠPS EZ pre obdobie rokov 2015 -2019).

b) **POVOĽOVANIE A KONTROLA REALIZÁCIE SANACŇNÝCH PRÁC** (*gestor MŽP SR*)

Programové opatrenia:

- realizovať povoloovanie a kontrolu sanačných prác poverenými kontrolnými orgánmi.

4.2.5 Cieľ 5 Monitoring environmentálnych záťažů (*gestor MŽP SR*)

Aktivity plnené v krátkodobom časovom horizonte (2010 – 2011):

a) **MONITORING ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽů**

Programové opatrenia:

- vybudovať účelový monitorovací systém environmentálnych záťažů na najrizikovejších lokalitách, kde sa realizácia sanačných prác neuskutoční v období platnosti ŠPS EZ na roky 2010-2015,
- pokračovať v nevyhnutných monitorovacích prácach na územiach poškodených činnosťou bývalej Sovietskej armády v zmysle uznesenia vlády č. 450/2008 (tabuľka 17, lokalita č.3),
- zaviesť systém kontroly realizácie monitorovacích prác podľa platných právnych predpisov (geologický zákon, vodný zákon),
- zabezpečiť evidenciu výsledkov monitorovacích prác a ich poskytnutie do databázy Integrovaný monitoring znečistenia podzemných vôd.

b) **MONITORING SANACŇNÝCH PRÁC**

Programové opatrenia:

- zabezpečiť monitoring priebehu sanačných prác,
- pokračovať v nevyhnutných monitorovacích prácach na územiach poškodených činnosťou bývalej Sovietskej armády v zmysle uznesenia vlády č. 450/2008 (tabuľka 17, lokalita č.7),
- zaviesť systém kontroly realizácie monitoringu sanačných prác podľa platných právnych predpisov (geologický zákon, vodný zákon),
- zabezpečiť evidenciu výsledkov monitoringu sanačných prác a ich poskytnutie do databázy Integrovaný monitoring znečistenia podzemných vôd.

Aktivity plnené v strednodobom časovom horizonte (2012 – 2015):

a) MONITORING ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ

Programové opatrenia:

- pokračovať v budovaní účelového monitorovacieho systému environmentálnych záťaží,
- pokračovať v nevyhnutných monitorovacích prácach na územiach poškodených činnosťou bývalej Sovietskej armády v zmysle uznesenia vlády č. 450/2008 (tabuľka 17, lokalita č.3),
- kontrolovať realizáciu monitorovacích prác podľa platných právnych predpisov (geologický zákon, vodný zákon),
- viesť evidenciu výsledkov monitoringu a ich poskytnutie do databázy Integrovaný monitoring znečistenia podzemných vôd.

b) MONITORING SANAČNÝCH PRÁC

Programové opatrenia:

- zabezpečiť monitoring priebehu sanačných prác,
- pokračovať v nevyhnutných monitorovacích prácach na územiach poškodených činnosťou bývalej Sovietskej armády v zmysle uznesenia vlády č. 450/2008 (tabuľka 17, lokalita č.7),
- kontrolovať realizáciu monitoringu sanačných prác podľa platných právnych predpisov (geologický zákon, vodný zákon),
- viesť evidenciu výsledkov monitoringu sanačných prác a ich poskytnutie do databázy Integrovaný monitoring znečistenia podzemných vôd.

c) POSANAČNÝ MONITORING

Programové opatrenia:

- zaviesť systém kontroly realizácie posanačného monitoringu,
- zabezpečiť evidenciu výsledkov posanačného monitoringu a ich poskytnutie do databázy Integrovaný monitoring znečistenia podzemných vôd.

Aktivity plnené v dlhodobom časovom horizonte (2015 a viac):

Programové opatrenia:

- zabezpečiť kontrolu sanačného a posanačného monitoringu na obdobie rokov 2015 – 2019,
- na základe výsledkov sanačného a posanačného monitoringu prijať potrebné opatrenia orgánmi štátnej správy.

5 ČASOVÝ A VECNÝ HARMONOGRAM REALIZÁCIE ŠPS EZ V OBDOBÍ 2010 – 2015

5.1 Zoznam environmentálnych záťaží navrhnutých na riešenie

Zoznam environmentálnych záťaží navrhnutých na prieskum, monitoring a sanáciu bol zostavený na podkladoch získaných riešením projektu SIEZ, t.j. systematickou inventarizáciou všetkých lokalít, na ktorých bola potvrdená kontaminácia, alebo boli podozrivé z prítomnosti kontaminácie. Z tohto zoznamu bola vybraná kategória vysoko rizikových lokalít, ktoré boli prepojené s prioritami hľadiska ochrany vôd, v súlade s implementáciou rámcovej smernice o vode (Plán manažmentu povodí, www.vuhv.sk/rsv). Vysoko rizikové lokality sú navrhnuté na riešenie v ŠPS EZ (2010 až 2015).

Návrh zoznamu najrizikovejších environmentálnych záťaží bol prerokovaný so zástupcami tých rezortov a právnych subjektov s účasťou štátu, ktorých charakter činnosti sa spája so vznikom environmentálnej záťaže. Problematika environmentálnych záťaží sa dotýka hlavne MH SR (zastúpená podnikom Rudné bane, š.p.), MO SR, MDPaT SR (zastúpeného právnymi subjektmi Železničná spoločnosť Cargo Slovakia, a.s., Železnice Slovenskej republiky a Železničná spoločnosť Slovensko), MP SR (zastúpeného odbornými organizáciami ÚKSUP a VÚPOP), MVARR a MŽP SR.

Uvedené ministerstvá a dotknuté subjekty sa pri výbere prioritných lokalít na realizáciu prieskumov, vypracovania rizikových analýz, monitoringu a sanácii opierali o zoznam priorit zostavených MŽP SR na základe výsledkov SIEZ a zároveň požiadaviek a potrieb jednotlivých ministerstiev a oslovených odborných organizácií, vyplývajúcich z ich praxe.

Navrhnutý zoznam obsahuje lokality, vybrané na základe údajov z IS EZ (www.enviroportal.sk), pri ktorých je štát identifikovaný ako zodpovedná osoba za odstránenie environmentálnej záťaže (štát je v tomto prípade zastúpený tým ministerstvom, ktorého charakter činnosti sa spája so vznikom EZ). Uvedené zoznamy obsahujú lokality odporúčané jednotlivými ministerstvami (tabuľky 9 až 20) na realizáciu prieskumu, vypracovania rizikovej analýzy, monitoringu a realizácie sanácie a pri potvrdených environmentálnych záťažiach aj odhadovanú plochu kontaminovaného územia.

5.1.1 Najrizikovejšie lokality z hľadiska potreby realizácie prieskumu pravdepodobných environmentálnych záťaží a potreby vypracovania rizikovej analýzy

V tabuľkách 10 až 14 sú uvedené zoznamy lokalít odporúčané jednotlivými rezortmi na overenie pravdepodobnej environmentálnej záťaže, jej následné potvrdenie a určenie rizikovosti lokality. Tabuľky 10 až 14 obsahujú lokality, kde sa predpokladá závažná kontaminácia životného prostredia zistená na základe indícii o kontaminácii životného prostredia ako sú napr. prítomnosť zdrojov kontaminácie, (t.j. nevyhovujúce skládky odpadov, nevyhovujúce sklady chemikálií, nevyhovujúce mazutové hospodárstva, priemyselné prevádzky a areály, poľnohospodárske areály, vojenské areály, železnice, čerpacie stanice pohonných hmôt a produktovody, banské a úpravárenské areály, a pod.), záznamy orgánov štátnej správy alebo samosprávy o znečistení zložiek životného prostredia a/alebo o nevhodnom nakladaní so znečisťujúcimi látkami, archívne informácie o znečistení získané prieskumnými alebo monitorovacími prácami (údaje staršie ako 10 rokov), údaje z vybraných environmentálnych databáz, prejavy poškodenia krajiny, napr. zmena vegetácie, uhynuté organizmy, zápach, prítomnosť cudzorodých látok a pod.

Na základe uvedených indícii jednotlivé rezorty v tabuľkách uviedli ku každej lokalite požiadavku na realizáciu vybraného druhu geologických prác, t.j. či je na lokalite potrebné vykonať prieskum a/alebo rizikovú analýzu (vysvetlivky symbolov sú uvedené pod každou tabuľkou).

Presný rozsah plochy kontaminovaného územia sa zistí až po realizácii prieskumných prác a bude uvedený v záverečnej správe z prieskumu environmentálnej záťaže podľa zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach v znení neskorších predpisov.

Tabuľka 10: Pravdepodobné environmentálne záťažové odporúčané MŽP SR na realizáciu prieskumu a rizikovej analýzy

Por. č.	Názov lokality/REZ A	Okres	Zdroj kontaminácie	Rok zrealizovaného P a RA	Požiadavka na P, RA
1.	Bratislava – Ružinov – Čierny les	BA II	Priemyselný odpad	-	P
2.	Košice – Myslava – skládka TKO	KE II	Komunálny odpad	-	P
3.	Kráľova Lehota – skládka III	LM	Komunálny odpad	-	P
4.	Utekáč – sklárň Clara	PT	Priemysel – sklárska výroba	-	P, RA
5.	Fačkov – skládka TKO, centrum obce	ZA	Komunálny odpad	-	P
6.	Vysoké Tatry – skládka Pod lesom	PP	Komunálny odpad	-	P, RA

P – prieskum environmentálnej záťažovej, **RA** – riziková analýza

☐ – prioritná lokalita z hľadiska klasifikácie environmentálnej záťažovej a klasifikácie pre útvary podzemných vôd v zlom chemickom stave

Tabuľka 11: Pravdepodobné environmentálne záťažové odporúčané MH SR na realizáciu prieskumu a rizikovej analýzy

Por. č.	Názov lokality/REZ A	Okres	Zdroj kontaminácie	Rok zrealizovaného P a RA	Požiadavka na P, RA
1.	Markušovce – okolie – ťažba rúd	SN	Ťažba rúd	P 2000	pP, RA
2.	Rudňany – ťažba a úprava rúd	SN	Ťažba rúd	P 2000	pP, RA
3.	Slovinky – ťažba a úprava rúd	SN	Ťažba rúd	P 2000	pP, RA

P – prieskum environmentálnej záťažovej, **pP** – podrobný prieskum environmentálnej záťažovej, **RA** – riziková analýza

Tabuľka 12: Pravdepodobné environmentálne záťažové odporúčané MDPaT SR na realizáciu prieskumu a rizikovej analýzy

Por. č.	Názov lokality/REZ A	Okres	Zdroj kontaminácie	Rok zrealizovaného P a RA	Požiadavka na P, RA
ŽSR					
1.	Žst. Bratislava-východ	BA III	Železničná stanica	-	P, RA
2.	Štúrovo Žst. a TNS	NZ	Železničná stanica a trakčná napájacia stanica	-	P, RA
3.	Žst. Poprad	PP	Železničná stanica	-	P, RA
4.	TNS Nové Zámky	NZ	Trakčná napájacia stanica	-	P, RA
5.	Bratislava – UNS	BA II	Ústredná nákladná stanica	-	P, RA

Por. č.	Názov lokality/REZ A	Okres	Zdroj kontaminácie	Rok zrealizovaného P a RA	Požiadavka na P, RA
Cargo					
1.	Čadca RD	CA	Rušňové depo	P 2008	pP, RA
2.	Trenčianska Teplá RD	TN	Rušňové depo	-	pP, RA
3.	Čierna nad Tisou RD	TV	Rušňové depo	P 1990, RA 2008	pP, aRA
4.	Púchov RD	PU	Rušňové depo	P 2008, RA 2008	pP, aRA
5.	Košice RD	KI	Rušňové depo	P 2008, RA 2008	pP, aRA
Verejné prístavy					
1.	Bratislava – Ružinov – Prístav – bazén Pálenisko	BA II	PRÍSTAV	P1980	P, RA
2.	Prístav Bratislava	BA II	PRÍSTAV	-	P, RA

P – prieskum environmentálnej záťaže, **pP** – podrobný prieskum environmentálnej záťaže, **RA** – riziková analýza, **□** – prioritná lokalita z hľadiska klasifikácie environmentálnej záťaže a klasifikácie pre útvary podzemných vôd v zlom chemickom stave

Tabuľka 13: Pravdepodobné environmentálne záťaže odporúčané MO SR na realizáciu prieskumu a rizikovej analýzy

Por. č.	Názov lokality/REZ A	Okres	Zdroj kontaminácie	Rok zrealizovaného P a RA	Požiadavka na P, RA
1.	Martin – kasárne SNP	MT	Základne armády SR	-	P, RA
2.	Zemianske Kostolany – vojenský areál	PD	Základne armády SR	P 1991	pP, RA
3.	Nový Ruskov – Koronč	TV	Základne armády SR	-	P, RA
4.	Prešov – Sokolovské kasárne	PO	Základne armády SR	-	P, RA
5.	Prešov – Dukelské kasárne	PO	Základne armády SR	-	P, RA
6.	Prešov – Letisko	PO	Základne armády SR	-	P, RA
7.	Michalovce – MK – autopark	MI	Základne armády SR	-	P, RA
8.	Liptovský Mikuláš – Kasárne a letisko Mokrad'	LM	Základne armády SR	-	P, RA

P – prieskum environmentálnej záťaže, **pP** – podrobný prieskum environmentálnej záťaže, **RA** – riziková analýza

Tabuľka 14: Pravdepodobné environmentálne záťažové odporúčané MP SR na realizáciu prieskumu a rizikovej analýzy

Por. č.	Názov lokality/REZ A	Okres	Zdroj kontaminácie	Rok zrealizovaného P a RA	Požiadavka na P, RA
1.	Čel'ovce	TV	Sklad agrochemikálií	-	P, RA
2.	Tekovské Lužany	LV	Sklad agrochemikálií	-	P, RA
3.	Hontianske Tesáre	KA	Sklad agrochemikálií	-	P, RA
4.	Bývalý sklad CO – farma Bytča	BY	Sklad agrochemikálií	-	P, RA
5.	Rovné – sklad pri CO.BE.R. – PLUS, spol. s r.o.	SK	Sklad agrochemikálií	-	P, RA

P – prieskum environmentálnej záťaže, **RA** – riziková analýza

5.1.2 Najrizikovejšie lokality z hľadiska potreby realizácie prieskumu environmentálnych záťaží, vrátane rizikovej analýzy a sanácie environmentálnych záťaží

V tabuľkách 15 až 19 sú uvedené zoznamy lokalít, za ktorých odstránenie zodpovedajú rezorty. Ide o lokality, kde je zistená závažná kontaminácia životného prostredia potvrdená prieskumnými prácami alebo na základe rizikových analýz.

Na základe údajov o už zrealizovaných prácach na každej lokalite, jednotlivé rezorty v tabuľkách pridali ku každej lokalite symbol, ktorý označuje požiadavku dotknutého rezortu na realizáciu vybraného druhu geologických prác (vysvetlivky symbolov sú uvedené pod každou tabuľkou). Rozsah lokality v m² určený na základe výsledkov SIEZ.

Presný rozsah plochy kontaminovaného územia bude určený po realizácii podrobného prieskumu environmentálnej záťaže a bude uvedený v záverečnej správe z prieskumu environmentálnej záťaže podľa zákona č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach v znení neskorších predpisov.

Tabuľka 15: Environmentálne záťažové odporúčané MŽP SR na realizáciu podrobného prieskumu, rizikovej analýzy, prípadne sanácie

Por. č.	Názov lokality/REZ B	Okres	Zdroj kontaminácie	Rok realizovaného P a RA	Požiadav. na pP, RA, aRA a S	Odhad rozsahu EZ (m ²)
1.	Chemko Strážske, a.s. – areál podniku + odpadový kanál	MI	Priemysel – výroba chemikálií	P 1990 – areál P 2004 – kanál	pP, RA	nad 5 000
2.	Kysucké Nové Mesto – skládka TKO	KM	Komunálny odpad	P 1993	pP, RA	do 5 000
3.	Poproč – Petrova dolina	KE – okolie	Odkalisko	P 2007	pP, RA	nad 5 000
4.	Rožkovany – mrak chlórovaných uhl'ovodíkov	SB	neidentifikovaný	P 2006	pP, RA	nad 5000
5.	Myjava – skládka galvanických kalov – Holíčový vrch	MY	Priemyselný odpad	P 2005	RA	nad 5 000
6.	Krompachy Halňa	SN	Priemyselný odpad	P 2001	RA	nad 5 000

Por. č.	Názov lokality/REZ B	Okres	Zdroj kontaminácie	Rok realizovaného P a RA	Požiadav. na pP, RA, aRA a S	Odhad rozsahu EZ (m ²)
7.	Pukanec – skládka kalov Hampoch	LV	Tekuté a tuhé kaly	P 1998, RA 1998	aRA	nad 500
8.	Rimavská Sobota – kasárne – mesto	RS	Základne po bývalej SA	RA 2002	aRA, S	nad 5 000
9.	Komárno – areál po SA, mesto	KN	Základne po bývalej SA	RA 2002	aRA, S	do 500
10.	Vrakunská cesta – skládka CHZJD	BA II	Priemyselný odpad	P 2005	RA, S	nad 5 000
11.	Kameňolom Srdce	BA IV	Tekutý a tuhý odpad	P 1996	RA, S	do 5 000

P – prieskum environmentálnej záťaže, **pP** – podrobný prieskum environmentálnej záťaže, **RA** – riziková analýza, **aRA** – aktualizácia rizikovej analýzy, **S** – sanácia environmentálnej záťaže, **EZ** – environmentálna záťaž, **REZ** – časť B – zdroj www.enviroportal.sk

☐ – prioritná lokalita z hľadiska klasifikácie environmentálnej záťaže a klasifikácie pre útvary podzemných vôd v zlom chemickom stave

Tabuľka 16: Environmentálne záťaže odporúčané MH SR na realizáciu podrobného prieskumu, rizikovej analýzy, prípadne sanácie

Por. č.	Názov lokality/REZ B	Okres	Zdroj kontaminácie	Rok realizovaného P a RA	Požiadav. na pP, RA, aRA a S	Odhad rozsahu EZ (m ²)
1.	Merník – ortuťové bane	VT	Ťažba rúd	P 2003	pP, RA	nad 5000
2.	Pezinok – oblasť rudných baní a starých banských diel, vrátane odkalísk	PK	Ťažba rúd	P 2005	pP, RA	nad 5000
3.	Smolník – ťažba pyritových rúd	GL	Ťažba rúd	P 1998	pP, RA	nad 5000

pP – podrobný prieskum environmentálnej záťaže, **RA** – riziková analýza, **aRA** – aktualizácia rizikovej analýzy, **S** – sanácia environmentálnej záťaže, **EZ** – environmentálna záťaž, **REZ** – časť B – zdroj www.enviroportal.sk

Tabuľka 17: Environmentálne záťaže odporúčané MDPaT SR na realizáciu podrobného prieskumu, rizikovej analýzy, prípadne sanácie

Por. č.	Názov lokality/REZ B	Okres	Zdroj kontaminácie	Rok realizovaného P a RA	Požiadav. na pP, RA, aRA a S	Odhad rozsahu EZ (m ²)
ŽSR						
1.	Žst. Bánovce nad Bebravou	BN	Železničná stanica	P 2007	pP, RA	do 500
2.	VSP Čierna nad Tisou	TV	Východoslovenská prekládková stanica (pozemky pod budovami, koľajiskami)	1985-1990	pP, RA, S	nad 5 000
3.	Žst. Brezno	BR	Železničná stanica	2005	S	nad 5 000

Por. č.	Názov lokality/REZ B	Okres	Zdroj kontaminácie	Rok realizovaného P a RA	Požiadav. na pP, RA, aRA a S	Odhad rozsahu EZ (m ²)
Cargo						
1.	ŽPS Čierna nad Tisou	TV	Prekládková stanica (pozemky pod depami a terminálmi)	2008/2008	S	nad 5 000
2.	RD Nové Zámky	NZ	Rušňové depo	2008/2008	S	nad 5 000
3.	RD Prievidza	PD	Rušňové depo	2008/2008	S	nad 5 000
4.	RD Maťovce	MI	Rušňové depo	1998/1998	S	nad 5 000
5.	RD Komárno	KN	Rušňové depo	2008	pP, RA, S	nad 5 000
ŽS Slovensko						
1.	RD Poprad	PP	Rušňové depo	2008/2008	S	nad 5 000

P – prieskum environmentálnej záťaž, **pP** – podrobný prieskum environmentálnej záťaž, **RA** – riziková analýza, **aRA** – aktualizácia rizikovej analýzy, **S** – sanácia environmentálnej záťaž, **EZ** – environmentálna záťaž, **REZ – časť B** – zdroj www.enviroportal.sk

☐ – prioritná lokalita z hľadiska klasifikácie environmentálnej záťaž a klasifikácie pre útvary podzemných vôd v zlom chemickom stave

Tabuľka 18: Environmentálne záťaž odporúčané MO SR na realizáciu podrobného prieskumu, rizikovej analýzy, prípadne sanácie

Por. č.	Názov lokality/REZ B	Okres	Zdroj kontaminácie	Rok realizovaného P a RA	Požiadav. na pP, RA, aRA a S	Odhad rozsahu EZ (m ²)
1.	Rimavská Sobota – armáda SA	RS	Základne po bývalej Sovietskej armáde	RA 2002	aRA, S	do 5 000
2.	Piešťany – kasárne	PN	Základne armády SR	P 2004	RA, S	nad 5 000
3.	Vlkanová – sklady PHM	BB	Základne po bývalej Sovietskej armáde	RA 2002	aRA, S	nad 5 000
4.	Nové Mesto nad Váhom – areál vojenského útvaru	NM	Základne po bývalej Sovietskej armáde	RA 2002	aRA, S	nad 5 000
5.	Kuchyňa – letisko	MA	Základne armády SR	P 2002	RA, S	nad 5 000
6.	Ružomberok – kasárne	RK	Základne armády SR	RA 2002	aRA, S	nad 5 000
7.	Sliač – letisko – sever II	ZV	Základne po bývalej Sovietskej armáde	RA 2002	S	nad 5 000

P – prieskum environmentálnej záťaž, **pP** – podrobný prieskum environmentálnej záťaž, **RA** – riziková analýza, **aRA** – aktualizácia rizikovej analýzy, **S** – sanácia environmentálnej záťaž, **EZ** – environmentálna záťaž, **REZ – časť B** – zdroj www.enviroportal.sk

☐ – prioritná lokalita z hľadiska klasifikácie environmentálnej záťaž a klasifikácie pre útvary podzemných vôd v zlom chemickom stave

Tabuľka 19: Environmentálne záťažové odporúčané MP SR na realizáciu podrobného prieskumu, rizikovej analýzy, prípadne sanácie

Por. č.	Názov lokality/REZ B	Okres	Zdroj kontaminácie	Rok realizovaného P a RA	Požiadav. na pP, RA, aRA a S	Odhad rozsahu EZ (m ²)
1.	Bielovce	LV	Sklad agrochemikálií	P	RA	do 50

P – prieskum environmentálnej záťaže, **RA** – riziková analýza, **aRA** – aktualizácia rizikovej analýzy, **S** – sanácia environmentálnej záťaže, **EZ** – environmentálna záťaž, **REZ – časť B** – zdroj www.enviroportal.sk

Tabuľka 20: Zoznam odporúčaných lokalít na prioritné riešenie rezortmi – MŽP SR, MH SR, MDPaT SR, MO SR a MP SR

Por. č.	Názov lokality	Okres	H	K
Pravdepodobné environmentálne záťažové / REZ časť – A				
1.	Bratislava – Ústredná nákladná stanica	BA II	6	83
2.	Bratislava – Ružinov – Čierny les	BA II	6	81
3.	Žst. Poprad	PP	-	86
4.	Čadca RD	CA	-	84
5.	Kráľova Lehota – skládka III	LM	-	79
6.	Hontianske Tesáre	KA	-	79
7.	Utekáč – skláreň Clara	PT	-	77
8.	Košice – Myslava – skládka TKO	KE II	-	77
9.	TNS Nové Zámky	NZ	-	74
10.	Fačkov – skládka TKO, centrum obce	ZA	-	73
11.	Štúrovo Žst. + TNS	NZ	-	70
12.	Trenčianska Teplá RD	TN	-	69
13.	Vysoké Tatry – skládka Pod lesom	PP	-	67
14.	Čelovce	TV	-	67
15.	Čierna nad Tisou RD	TV	-	62
16.	Púchov RD	PU	-	62
17.	Košice RD	KI	-	60
18.	Markušovce – okolie – ťažba rúd	SN	-	59
19.	RUDŇANY – ŤAŽBA A ÚPRAVA RÚD	SN	-	59
20.	SLOVINKY – ŤAŽBA A ÚPRAVA RÚD	SN	-	59

Por. č.	Názov lokality	Okres	H	K
21.	Tekovské Lužany	LV	-	49
22.	Martin – kasárne SNP	MT	-	35
23.	Žst. Bratislava-východ	BA III	-	29
24.	Zemianske Kostol'any – vojenský areál	PD	-	21
25.	Nový Ruskov – Koronč	TV	-	RŠDEZ
26.	Prešov – Sokolovské kasárne	PO	-	RŠDEZ
27.	Prešov – Dukelské kasárne	PO	-	RŠDEZ
28.	Prešov – Letisko –	PO	-	RŠDEZ
29.	Míchalovce – MK – autopark	MI	-	RŠDEZ
30.	Liptovský Mikuláš –Kasárne a letisko Mokrad'	LM	-	RŠDEZ
31.	Bývalý sklad CO – farma Bytča	BY	-	RŠDEZ
32.	Rovné – sklad pri CO.BE.R. – PLUS, spol. s r.o.	SK	-	RŠDEZ
33.	Bratislava – Ružinov – Prístav – bazén Pálenisko	BA II	-	RŠDEZ
34.	Prístav Bratislava	BA II	-	RŠDEZ
Environmentálne záťaž / REZ časť – B				
1.	Bratislava – Staré Mesto – Apollo – širší priestor bývalej rafinérie	BA I	6	94
2.	Rožkovany – mrak chlórovaných uhl'ovodíkov	SB	7	92
3.	RD Nové Zámky	NZ	6	74
4.	Rimavská Sobota – kasárne – mesto	RS	5	70
5.	Rimavská Sobota – armáda SA	RS	5	70
6.	RD Prievidza	PD	6	68
7.	Bratislava – Vrakunská cesta – skládka CHZJD	BA II	5	67
8.	Vlkanová – sklady PHM	BB	6	59
9.	Komárno – areál po SA, mesto	KN	5	56
10.	Piešťany – kasárne	PN	6	52
11.	Kysucké Nové Mesto – skládka TKO	KM	-	93
12.	Merník – ortu'ové bane	VT	-	90
13.	Sliac – letisko – sever II	ZV	-	90

Por. č.	Názov lokality	Okres	H	K
14.	RD Poprad	PP	-	86
15.	Poproč – Petrova dolina	KE – okolie	-	84
16.	VSP Čierna nad Tisou	TV	-	83
17.	ŽPS Čierna nad Tisou	TV	-	83
18.	Krompachy – Halňa	SN	-	82
19.	Chemko Strážske, a.s. – areál podniku + odpadový kanál	MI	-	79
20.	Myjava – skládka galvanických kalov – Holíčov vrch	MY	-	75
21.	Žst. Brezno	BR	-	72
22.	Bratislava – kameňolom Srdce	BA IV	-	71
23.	RD Maťovce	MI	-	71
24.	Žst. Bánovce nad Bebravou	BN	-	68
25.	Nové Mesto nad Váhom – areál vojenského útvaru	NM	-	63
26.	Pezinok – oblasť rudných baní a starých banských diel, vrátane odkalísk	PK	-	62
27.	Pukanec – skládka kalov Hampoch	LV	-	61
28.	Smolník – ťažba pyritových rúd	GL	-	54
29.	Bielovce	LV	-	43
30.	Kuchyňa – letisko	MA	-	40
31.	Ružomberok – kasárne	RK	-	21
32.	Komárno – rušňové depo	KN	-	RŠDEZ

☐ – prioritná lokalita z hľadiska klasifikácie environmentálnej záťaže a klasifikácie pre útvary podzemných vôd v zlom chemickom stave
RŠDEZ – lokality riešené v rámci úlohy Regionálne štúdie hodnotenia dopadov environmentálnych záťaží na životné prostredie pre vybrané kraje (regióny)

FINANCOVANIE A ROZPOČET ŠPS EZ

6 EKONOMIKA

6.1 Finančné výdavky a zdroje krytia finančných výdavkov potrebných na realizáciu prieskumu, vypracovanie rizikových analýz, realizovanie sanácií a monitoringu environmentálnych zát'azí

Celkové odhadnuté finančné výdavky vo výške 137 000 000,- Eur sú potrebné na realizáciu prieskumu, vypracovanie rizikových analýz, realizovanie sanácií a monitoringu environmentálnych zát'azí na 237 prioritných lokalitách odporúčaných jednotlivými ministerstvami pre obdobie rokov 2010 – 2015.

V tabuľkách 21 až 25 sú uvedené zoznamy prioritných lokalít odporúčaných na riešenie jednotlivými rezortmi, s požiadavkou na realizáciu podrobného prieskumu, vypracovania rizikovej analýzy a realizácie sanácie. Uvedené tabuľky obsahujú aj celkové odhady finančných výdavkov potrebných na ich realizáciu.

Tabuľka 26 uvádza zoznam lokalít z REZ – časť B s vysokou a strednou prioritou odporúčaných MŽP SR na realizáciu monitoringu environmentálnych zát'azí. Dôvodom odporúčania monitoringu environmentálnych zát'azí na uvedených lokalitách je skutočnosť, že v dôsledku obmedzených zdrojov finančných prostriedkov sa nepredpokladá realizácia ich sanácie počas platnosti tohto ŠPS EZ, t.j. v rokoch 2010-2015. Z hľadiska negatívnych dopadov na zdravie ľudí a životné prostredie je však nutné sledovať vývoj kontaminácie na týchto lokalitách a v prípade potreby prijať potrebné opatrenia.

Tabuľka 21: Odhadované celkové finančné výdavky na realizáciu prieskumu, rizikových analýz a sanáciu lokalít odporúčaných MŽP SR

Por. č.	Názov lokality	Okres	Označenie REZ	Požiadavka na P, RA a S
1.	Košice – Myslava – skládka TKO	KE II	A	P, RA
2.	Kráľova Lehota – skládka III	LM	A	P, RA
3.	Utekáč – skláreň Clara	PT	A	P, RA
4.	Fačkov – skládka TKO, centrum obce	ZA	A	P, RA
5.	Bratislava – Ružinov – Čierny les	BA II	A	P, RA
6.	Vysoké Tatry – skládka Pod lesom	PP	A	P, RA
7.	Chemko Strážske, a.s. – podnik + odpad. kanál	MI	B	P, RA
8.	Kysucké Nové Mesto – skládka KO	KM	B	pP, RA
9.	Poproč – Petrova dolina	KS	B	pP, RA
10.	Rožkovany – mrak chlór. uhl'ovodíkov	SB	B	pP, RA
11.	Myjava – skládka galvan. kalov – Holíčov vrch	MY	B	RA
12.	Krompachy Halňa	SN	B	RA

Por. č.	Názov lokality	Okres	Označenie REZ	Požiadavka na P, RA a S
13.	Pukanec – skládka kalov Hampoch	LV	B	aRA
Spolu za RA, S				16 320 000,- Eur
14.	Vrakunská cesta – skládka CHZJD	BA II	B	RA, S
15.	Kameňolom Srdce	BA IV	B	RA, S
16.	Rimavská Sobota – kasárne – mesto	RS	B	aRA, S
17.	Komárno – areál po SA, mesto	KN	B	aRA, S
Spolu za RA, S				16 320 000,- Eur
SPOLU				17 330 000,- Eur

P – prieskum environmentálnej záťaže, **pP** – podrobný prieskum environmentálnej záťaže, **RA** – riziková analýza, **aRA** – aktualizácia rizikovej analýzy, **S** – sanácia environmentálnej záťaže

Tabuľka 22: Odhadované celkové finančné výdavky na realizáciu prieskumu, rizikových analýz a sanáciu lokalít odporúčaných MH SR

Por. č.	Názov lokality	Okres	Označenie REZ	Požiadavka na P, RA a S
2.	Markušovce – okolie – ťažba rúd	SN	A	P, RA
3.	Rudňany – ťažba a úprava rúd	SN	A	P, RA
4.	Slovinky – ťažba a úprava rúd	SN	A	P, RA
5.	Merník – ortuťové bane	VT	B	pP, RA
6.	Smolník – ťažba pyritových rúd	GL	B	pP, RA
7.	Pezinok – oblasť rudných baní a starých banských diel, vrátane odkalísk	PK	B	P, RA
Spolu za P, RA				800 295,- Eur
SPOLU				800 295,- Eur

P – prieskum environmentálnej záťaže, **pP** – podrobný prieskum environmentálnej záťaže, **RA** – riziková analýza, **aRA** – aktualizácia rizikovej analýzy, **S** – sanácia environmentálnej záťaže

Tabuľka 23: Odhadované celkové finančné výdavky na realizáciu prieskumu, rizikových analýz a sanáciu lokalít odporúčaných MDPaT SR

Por. č.	Názov lokality	Okres	Označenie REZ	Požiadavka na P, RA a S
ŽSR				
1.	Žst. Bratislava-východ	BA III	A	P, RA
2.	Štúrovo Žst. + TNS	NZ	A	P, RA
3.	Žst. Poprad	PP	A	P, RA
4.	TNS Nové Zámky	NZ	A	P, RA
5.	Bratislava UNS	BA II	A	P, RA
6.	Žst. Bánovce nad Bebravou	BN	B	P, RA
Spolu za P, RA				238 000,- Eur
*7.	ŽPS Čierna nad Tisou	TV	B	RA, S
*8.	Žst. Brezno	BR	B	S
Spolu za RA, S (priebežne aj z vlastných zdrojov)				11 500 000,- Eur
Cargo				
1.	Čadca RD	CA	A	pP, RA
2.	Trenčianska Teplá RD	TN	A	pP, RA
3.	Zlaté Moravce RD	ZM	A	pP, RA
4.	Púchov RD	PU	A	pP, aRA
5.	Košice RD	KI	A	pP, aRA
Spolu za P, RA				360 000,- Eur
*1.	VSP Čierna nad Tisou	TV	B	S
*2.	RD Nové Zámky	NZ	B	S
*3.	RD Prievidza	PD	B	S
4.	RD Maťovce	MI	B	S
5.	Komárno RD	KN	B	pP, Ra, S
Spolu za S (priebežne aj z vlastných zdrojov)				14 000 000,- Eur

Por. č.	Názov lokality	Okres	Označenie REZ	Požiadavka na P, RA a S
ŽS Slovensko				
*1.	RD Poprad	PP	B	S
Spolu za S (priebežne aj z vlastných zdrojov)				1 500 000,- Eur
SPOLU				27 598 000,- Eur

P – prieskum environmentálnej záťaž, **RA** – riziková analýza, **S** – sanácia environmentálnej záťaž,
* sanácie sú priebežne hradené z vlastných zdrojov

Tabuľka 24: Odhadované celkové finančné výdavky na realizáciu prieskumu, rizikových analýz a sanáciu lokalít odporúčaných MO SR

Por. č.	Názov lokality	Okres	Označenie REZ	Požiadavka na P, RA a S
1.	Martin – kasárne SNP	MT	A	P, RA
2.	Zemianske Kostolany – vojenský areál	PD	A	P, RA
3.	Nový Ruskov – Koronč	TV	A	P, RA
4.	Prešov – Sokolovské kasárne	PO	A	P, RA
5.	Prešov – Dukelské kasárne	PO	A	P, RA
6.	Prešov – Letisko	PO	A	P, RA
7.	Michalovce – MK – autopark -	MI	A	P, RA
8.	Liptovský Mikuláš -Kasárne a letisko Mokrad'	LM	A	P, RA
Spolu za P, RA				535 000,- Eur
9.	Nové Mesto nad Váhom – areál vojenského útvaru	NM	B	aRA, S
10.	Rimavská Sobota – armáda SA	RS	B	aRA, S
11.	Kuchyňa – letisko	MA	B	RA, S
12.	Piešťany – kasárne	PN	B	RA, S
13.	Ružomberok – kasárne	RK	B	aRA, S
14.	Vlkanová – sklady PHM	BB	B	aRA, S
*15.	Sliač – letisko – sever II	ZV	B	S
Spolu za RA, S				26 055 000,- Eur
SPOLU				26 590 000,- Eur

P – prieskum environmentálnej záťaž, **RA** – riziková analýza, **aRA** – aktualizácia rizikovej analýzy, **S** – sanácia environmentálnej záťaž, * sanácia nepožaduje dotáciu, je hradená zo štátneho rozpočtu

Tabuľka 25: Odhadované celkové finančné výdavky na realizáciu prieskumu, rizikových analýz a sanáciu lokalít odporúčaných MP SR

Por. č.	Názov lokality	Okres	Označenie REZ	Požiadavka na P, RA a S
1.	Čelovce	TV	A	P, RA
2.	Tekovské Lužany	LV	A	P, RA
3.	Hontianske Tesáre	KA	A	P, RA
4.	Bývalý sklad CO – farma Bytča	BY	A	P, RA
5.	Rovné – sklad pri CO.BE.R. – PLUS, spol. s r.o.	SK	A	P, RA
6.	Bielovce	LV	B	pP, RA
SPOLU				170 000,- Eur

P – prieskum environmentálnej zát'aže, **pP** – podrobný prieskum environmentálnej zát'aže, **RA** – riziková analýza, **S** – sanácia environmentálnej zát'aže

Tabuľka 26: Zoznam lokalít s vysokou a strednou prioritou odporúčaných MŽP SR na monitorovanie (alebo už monitorovaných)

Por. č.	Názov lokality	Okres	H	K
VYSOKÁ PRIORITA				
1.	Piešťany – Chirana	PN	6	95
2.	Piešťany – bývalá Tesla – kontaminačný mrak pod sídliskom	PN	6	94
3.	Sereď – Niklová huta – skládka lúženca	GA	5	90
4.	Tlmače – areál SES	LV	5	86
5.	Žiar nad Hronom – ZSNP – areál skup. spoločností	ZH	6	85
6.	Sereď – Niklová huta – areál bývalého podniku	GA	6	84
7.	Nováky – NCHZ – areál závodu	PD	5	80
8.	Žiar nad Hronom – kalové pole ZSNP	ZH	6	75
9.	Bratislava – Ružinov – SPP Votrubova ul.	BA II	5	75
10.	Komárno – SPP	KN	6	74
11.	Komárno – Harčáš	KN	6	73
12.	Bratislava – Petržalka – Matador – areál bývalého závodu	BA V	6	72
13.	Trnovec nad Váhom – skládka RSTO (Duslo)	SA	5	69
14.	Levice – práčovne a čistiarne	LV	5	69

Por. č.	Názov lokality	Okres	H	K
15.	Nové Zámky – Real – H.M. – terminál	NZ	5	68
16.	Bratislava – Staré Mesto – Chalupkova-Bottova ul.-Chemika – areál závodu	BA I	5	68
17.	Bratislava – Ružinov – Gumon – areál závodu	BA II	5	67
18.	Bratislava – Nové Mesto – CHZJD – širší priestor bývalého závodu	BA III	5	65
19.	Nížny Hrabovec – odkalisko Bukocel	VT	-	99
20.	Žilina – východné priemyselné pásmo	ZA	-	95
21.	Poša – odkalisko Chemka Strážske	VT	-	95
22.	Sliač – letisko – juh	ZV	-	91
23.	Liptovský Mikuláš – Kožiarske závody	LM	-	91
24.	Kežmarok – OKTAN	KK	-	91
25.	Bardejov – areál SNAHA v. d.	BJ	-	91
26.	Bardejov – areál Bardejovských strojárni (ZŤS)	BJ	-	91
27.	Bardejov – areál podniku JAS	BJ	-	90
28.	Kysucké Nové Mesto – NN Slovakia	KM	-	87
29.	Nemšová – vojenský útvar	TN	-	86
30.	Zlaté Moravce – bývalý areál Calexu	ZM	-	85
31.	Istebné – OFZ – haldy trosky	DK	-	84
32.	Zvolen – Bučina – čierna impregnácia	ZV	-	83
33.	Medzibrodie nad Oravou – S TKO Dolný Kubín – Široká	DK	-	82
34.	Hriňová – ZŤS Hriňová	DT	-	81
35.	Bardejov – elektrická stanica (ES)	BJ	-	81
36.	Nížny Hrabovec – skládka v areáli firmy Bukocel	VT	-	80
37.	Udavské – obalovačka bitúmenových zmesí	HE	-	79
38.	Kysucké Nové Mesto – KLF-Energetika	KM	-	79
39.	Banská Bystrica – Uľanka – areál Chemika a.s.	BB	-	79
40.	Nížná – OTF – kalové pole Malá Orava	TS	-	78
41.	Dubnica nad Váhom – ZŤS	IL	-	78
42.	Kysucké Nové Mesto – KINEX-KLF	KM	-	77

Por. č.	Názov lokality	Okres	H	K
43.	Myslina – stará skládka TKO	HE	-	75
44.	Svit – skládka Chemosvit	PP	-	73
45.	Podtureň – skládka Žadovica	LM	-	73
46.	Lazisko – odkaliská L. Dúbrava	LM	-	73
47.	Dúbrava – štôlne a haldy L. Dúbrava	LM	-	73
48.	Pozdišovce – bývalý sklad štátnych hmotných rezerv	MI	-	72
49.	Zubrohlava – kalové pole – ZŤS Námestovo	NO	-	72
50.	Stropkov – obalovačka	SP	-	72
51.	Detva – PPS Group	DT	-	72
52.	Pohorelá – Strojsmalt Holding	BR	-	71
53.	Predajná – skládka PO Predajná II.	BR	-	69
54.	Predajná – skládka PO Predajná I.	BR	-	69
55.	Lešť (vojenský obvod) – garážové dvory	ZV	-	69
56.	Zvolen – Železničné opravovne a strojárne	ZV	-	68
57.	Zvolen – Bučina – biela impregnácia	ZV	-	68
58.	Kysucké Nové Mesto – skládka pri SPŠ v meste	KM	-	68
59.	Haniská – Slovenský plynárenský priemysel	KE-okolie	-	68
61.	Bánovce nad Bebravou – ŽS	BN	-	68
62.	Nesluša – skládka PO a KO I	KM	-	67
63.	Bošany – skládka koželužní	PE	-	67
64.	Veterná Poruba – skládka I	LM	-	66
65.	Stropkov – areál TESLA Stropkov	SP	-	66
66.	Snina – stará riadená skládka odpadov	SV	-	66
67.	Nové Zámky – rušňové depo – diagnostické stredisko	NZ	-	66
68.	Lednické Rovne – skládka Podstránie	PU	-	66
69.	Bajč – skládka TKO	KN	-	66
70.	Nové Mesto nad Váhom – skládka KO Mnešice – Tušková	NM	-	65
71.	Nemecká – areál Petrochema Dubová	BR	-	65

Por. č.	Názov lokality	Okres	H	K
72.	Kalinovo – fenolová jama (Žiaromat)	PT	-	65
STREDNÁ PRIORITA				
1.	Rožňava – mrak chlór. uhl'ovodíkov pri kasárňach	RV	5	62
2.	Rimavská Sobota – areál bývalých ZŤS	RS	6	62
3.	Plešivec – retenčné nádrže	RV	7	60
4.	Čierne Kľačany – skládka TKO (pod jabloňovým sadom)	ZM	5	59
5.	Nové Zámky – bývalé kasárne SA – Novocentrum	NZ	5	58
6.	Zemianske Kostol'any – areál podniku Xella	PD	5	56
7.	Štúrovo – bývalé JCP, sklad asfaltov a olejov s prevádzkami	NZ	5	56
8.	U.S. steel Košice okolie a areál podniku	KE	7	55
9.	Piešťany – prečerpávacía stanica na ropné látky	PN	6	55
10.	Levice – obchodné stredisko Benzinolu	LV	5	55
11.	Nové Zámky – mestská skládka TKO	NZ	5	54
12.	Veľké Úľany – obecná skládka KO	GA	6	54
13.	Zlaté Klasy – skládka TKO	DS	6	53
14.	Lučenec – Práčovne a čistiarne pri mestskom parku	LC	5	53
15.	Piešťany – bývalá STS	PN	6	52
16.	Mad – skládka TKO	DS	6	51
17.	Trnovec nad Váhom – odkalisko Amerika I (Duslo Šal'a)	SA	5	50
18.	Komárno – Madzagoš	KN	5	49
19.	Košice – Juh – VSS Košice	KE IV	6	49
20.	Neded – areál bývalého PD (QUEEN)	SA	5	48
21.	Nitra – nelegálne vypustenie RL pri ČOV (Horné Krškany)	NR	5	46
22.	Bratislava – Ružinov – Malý Dunaj – vtokový objekt	BA II	7	45
23.	Košice – Juh – stará plynáreň	KE IV	5	41
24.	Rimavská Sobota – areál Slovenských cukrovarov	RS	5	36
25.	Rimavská Sobota – areál Gemer nákup	RS	5	35
26.	Bystričany – ENO – dočasné odkalisko	PD	5	35

Por. č.	Názov lokality	Okres	H	K
27.	Nitra – skládka TKO Katruša	NR	5	35
28.	Stará Lubovňa – skládka Skalka	SL	-	64
29.	Špania Dolina – flotačná úpravňa	BB	-	64
30.	Ružomberok – tehelňa	RK	-	63
31.	Spišská Belá – skládka Za potokom	KK	-	63
32.	Stakčín – skládka TKO s OP	SV	-	62
33.	Belá nad Cirochou – skládka TKO	SV	-	62
34.	Stará Turá – areál Chirana	NM	-	62
35.	Partizánska Ľupča – štôlne a haldy Magurka	LM	-	62
36.	Partizánska Ľupča – odkalisko Magurka	LM	-	62
37.	Hnúšťa – areál bývalých SLZ	RS	-	61
38.	Veľký Slavkov – skládka Pod farmou	PP	-	61
39.	Veľké Rovné – skládka KO I	BY	-	61
40.	Zvolen – Bučina – stará depónia	ZV	-	60
41.	Skalica – areál bývalých ZVL	SI	-	59
42.	Svätý Jur – Brestová – skládka s OP	PK	-	59
43.	Petrovice – Pšurnovice – ihrisko	BY	-	59
44.	Smolenice – areál Chemolak	TT	-	58
45.	Bojná – skládka TKO A (stará)	TO	-	57
46.	Pernek – oblasť starých banských diel	MA	-	57
47.	Sliač – letisko – produktovod	ZV	-	55
48.	Skalica – skládka Zlatnícka dolina	SI	-	54
49.	Nitra – rušňové depo (Cargo)	NR	-	54
50.	Lubina – skládka KO Palčekové	NM	-	54
51.	Hlboké nad Váhom – skládka KO II	BY	-	53
52.	Chotča – skládka TKO Stropkov	SP	-	52
53.	Šaľa – Duslo – výroba LAD a dusičnanu amónneho	SA	-	52
54.	Šaľa – Duslo – výroba kyseliny dusičnej	SA	-	52

Por. č.	Názov lokality	Okres	H	K
55.	Šaľa – Duslo – výroba gumárenských chemikálií	SA	-	52
56.	Nitra – bývalé sklady PHM na Novozámočkej ceste	NR	-	52
57.	Komárov – skládka TKO Lukavica	BJ	-	52
58.	Vráble – skládka KO (časť Židová)	NR	-	51
59.	Pernek – Dolná Karol štôlna a halda	MA	-	51
60.	Banská Štiavnica – odkalisko Lintich	BS	-	51
61.	Banská Belá – odkalisko Sedem žien	BS	-	51
62.	Lastomír – skládka TKO	MI	-	50
63.	Lučenec – Marián Šustek – M Fruit	LC	-	50
64.	Hontianske Tesáre – Dlhé Hoňaje – skládka TKO	KA	-	50
65.	Báhoň – staré koryto potoka – skládka	PK	-	49
66.	Kolárovo – Pačérok	KN	-	49
67.	Žakovce – skládka Úsvit	KK	-	49
68.	Lešť (vojenský obvod) – hlavný tábor	ZV	-	48
69.	Pernek – Pavol štôlna a halda	MA	-	48
70.	Medzev – Strojsmalt	KS	-	48
71.	Dobšiná – skládka odpadov Bingarten	RV	-	47
72.	Modra – Hliny – skládka s OP	PK	-	47
73.	Jovsa – skládka komunálneho odpadu	MI	-	47
74.	Udavské – skládka Janov dol	HE	-	47
75.	Zlaté – skládka TKO	BJ	-	47
76.	Giraltovce – skládka TKO	SK	-	46
77.	Unín – zberné naftové stredisko Cunín	SI	-	46
78.	Levice – skládka PO Levitex – Nixbrod	LV	-	46
79.	Banská Bystrica – bývalá galvanizovňa LOBB	BB	-	46
80.	Čaklov – skládka TKO	VT	-	45
81.	Levice – Levitex	LV	-	45
82.	Lubietová – Podlipa	BB	-	45

Por. č.	Názov lokality	Okres	H	K
83.	Stropkov – cintorín jedov Vojtovce	SP	-	44
84.	Kotešová – skládka PO a KO	BY	-	44
85.	Hrabovčik – skládka TKO Technických služieb Svidník	SK	-	43
86.	Vojany – odkalisko EVO	MI	-	43
87.	Hlboké nad Váhom – skládka KO (pod brezami) V	BY	-	43
88.	Kremnické Bane – Ovčín	ZH	-	42
89.	Hlohovec – priemyselný areál (vrátane bývalej Drôtovne)	HC	-	42
90.	Unín – skládka odpadu	SI	-	41
91.	Hlohovec – Šulekovo – skládka TKO	HC	-	41
92.	Hlohovec – Šulekovo – Fe-kaly	HC	-	41
93.	Papín – skládka NNO	HE	-	40
94.	Polomka – drevokombinát	BR	-	40
95.	Majcichov – skládka TKO	TT	-	39
96.	Uzovská Panica – skládka TKO	RS	-	38
97.	Žiar nad Hronom – stará skládka PO ZSNP	ZH	-	36
98.	Špačince – skládka TKO	TT	-	36
99.	Pezinok – Tehelná ul. – tok Mahulianka	PK	-	36
100.	Žiar nad Hronom – skládka TKO Horné Opatovce	ZH	-	35
101.	Krásny Brod – skládka Monastýr – starý odpad	ML	-	35
			8 000 000,- Eur	

M – monitoring environmentálnej záťaže

☐ – prioritná lokalita z hľadiska klasifikácie environmentálnej záťaže a klasifikácie pre útvary podzemných vôd v zlom chemickom stave

Tabuľka 27: Suma odhadovaných celkových finančných výdavkov potrebných na riešenie problematiky environmentálnych zátŕaží pre lokality odporúčané jednotlivými rezortmi na obdobie rokov 2010 – 2015

Rezort	Počet lokalít a Σ odhadovaných finančných vý- davkov rezortu		Počet lokalít a Σ odhadovaných finančných výdavkov podľa druhu požadovaných prác						
	počet	Σ (Eur)	P, RA (2010-2012)		S (2012 – 2015)	RA, S (2010 – 2015)		M (2010 – 2015)	
			REZ – časť A	REZ – časť B		počet	Σ (Eur)		počet
MŽP SR	217 (32+7+5+173) **		6+ (3+10+8+5)*	7**	13	počet	5**	počet	173**
	42 820 000,-	Σ (Eur)	1 165 000,-	875 000,-	16 960 000,-	Σ (Eur)	16 320 000,-	Σ (Eur)	7 500 000,-
MH SR	6		3*	3	6	počet	0	počet	0
	8 477 000,-	Σ (Eur)	0,-	650 000,-	7 827 000,-	Σ (Eur)	-	Σ (Eur)	-
MDPaT SR	19		10*	1	11	počet	8	počet	0
	41 354 000,-	Σ (Eur)	0,-	3 000,-	14 351 000,-	Σ (Eur)	27 000 000,-	Σ (Eur)	-
MO SR	15		8*	0	8	počet	7	počet	0
	36 492 000,-	Σ (Eur)	0,-	-	10 437 000,-	Σ (Eur)	26 055 000,-	Σ (Eur)	-
MP SR	6		5*	1	6	počet	0	počet	0
	7 857 000,-	Σ (Eur)	0,-	30 000,-	7 827 000,-	Σ (Eur)	-	Σ (Eur)	-
			32**	12	44	Σ počet			
			1 165 000,-	1 558 000,-	57 402 000,-	Σ (Eur)			
Spolu	237 (44+20+173)		44			Σ počet	20	Σ počet	173
	137 000 000,-	Σ (Eur)	60 125 000,-			Σ P,RA + S (Eur)	69 375 000,-	Σ (Eur)	7 500 000,-

P – prieskum environmentálnej zátŕaže, RA – riziková analýza, S – sanácia environmentálnej zátŕaže, M – monitoring environmentálnej zátŕaže

* - prieskum uvedených pravdepodobných environmentálnych zátŕaží zabezpečí MŽP SR

** - počet lokalít v zodpovednosti rezortu MŽP SR

6.1.1 Identifikácia zdrojov krytia finančných výdavkov potrebných na riešenie problematiky environmentálnych záťaží

Fondy EÚ

Členstvo SR v EÚ umožňuje využitie fondov EÚ ako jedného z ekonomických nástrojov na riešenie problematiky environmentálnych záťaží. OP ŽP (2007 – 2013) je v Slovenskej republike, z hľadiska výšky alokovaných finančných prostriedkov Európskych spoločenských, najvýznamnejším finančným nástrojom, v rámci ktorého je možná podpora riešenia problematiky environmentálnych záťaží. Celková alokovaná čiastka na environmentálne záťaže je 116,4 mil. Eur.

OP ŽP je spolufinancovaný z Kohézneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja a vytvára možnosť financovania problematiky environmentálnych záťaží v Operačnom ciele 4.4 „Riešenie problematiky environmentálnych záťaží vrátane ich odstraňovania“.

Všetky údaje a podrobnosti o zameraní operačného cieľa, ukazovateľoch, skupinách oprávnených aktivít, definovaní oprávneného územia, oprávnených a neoprávnených výdavkoch a oprávnených prijímateľoch na úrovni operačného cieľa definuje programový manuál OP ŽP (www.opzp.sk).

Štátny rozpočet a Environmentálny fond

Dalšími zdrojmi krytia finančných výdavkov na riešenie problematiky environmentálnych záťaží sú štátny rozpočet a Environmentálny fond. Tie sú však závislé od ekonomickej prosperity SR a viazania/vyčlenenia finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre oblasť environmentálnych záťaží. Zo štátneho rozpočtu sú na obdobie rokov 2009 - 2011 vyčlenené finančné prostriedky na riešenie sanácie prioritnej lokality Sliac – letisko – sever II a monitoringu lokality Vlkanová v celkovej výške cca 663 878,- Eur, v zodpovednosti rezortu MO SR. Uvedená skutočnosť je vyznačená v tabuľke 24. Celkovo by sa zo štátneho rozpočtu na obdobie rokov 2013 – 2015 malo vyčleniť 18,5 mil. Eur.

Vlastné zdroje právnych subjektov s účasťou štátu.

Právne subjekty s účasťou štátu v pôsobnosti MDPaT vytvárajú vlastné potenciálne zdroje krytia finančných výdavkov potrebných na odstraňovanie environmentálnych záťaží na prioritných lokalitách. Predpokladaná výška potrebných finančných zdrojov na obdobie rokov 2011 – 2015 je 2,1 mil. Eur. Uvedená skutočnosť je vyznačená v tabuľke 23.

Prehľad potrebných zdrojov krytia finančných výdavkov potrebných na riešenie problematiky environmentálnych záťaží uvádza tabuľka 28.

Tabuľka 28: Zdroje krytia finančných výdavkov potrebných na riešenie problematiky environmentálnych záťaží

Štátny program sanácie environmentálnych záťaží	Roky	Odhad finančné výdavky v mil. Eur	Zdroje krytia finančných výdavkov				Poznámka
			Fondy EÚ ¹⁾	Štátny rozpočet ²⁾	Environmentálny fond ³⁾	Vlastné zdroje ⁴⁾	
Náklady na opatrenia v 1. plánovacom období (zosúladené s povinnosťami SR vyplývajúcimi z Rámcovej smernice o vode a s opatreniami definovanými vo Vodnom pláne Slovenska)	2010 - 2015	137	116,4	18,5	Nebolo vyčíslené	2,1	¹⁾ OPŽP – prioritná os 4, operačný cieľ 4.4, ²⁾ Rozpočtové kapitoly MŽP SR, MO SR, MDPaT SR, MP SR pre obdobie rokov 2013 - 2015 ³⁾ V prípade mimoriadnych environmentálnych záťaží z banskej činnosti ⁴⁾ spolufinancovanie zo strany žiadateľa ⁵⁾ finančné prostriedky pridelené v r. 2013 s možnosťou čerpania do roku 2015
	2010	23	23	0	0	0	
	2011	22,8	18,68	0	0	0,42	
	2012	22,8	18,68	0	0	0,42	
	2013 - 2015	68,4 (3x22,8) ⁵⁾	56,04 (3x18,68)	18,5 (3x6,2) ⁶⁾	0	1,26 (3x0,42)	⁶⁾ MŽP SR, MO SR, MP SR, MDPaT SR, budú uplatňovať pri tvorbe rozpočtu na príslušný rok prostriedky vo výške 1,55 mil. EUR/ rok na zabezpečenie plnenia ŠPS EZ
	2016 - 2027	350	0	7)	7)	7)	⁷⁾ Zdroje krytia budú vyčíslené v ďalších plánovacích obdobiach 2016 – 2021 a 2022 – 2027 pri aktualizácii ŠPS EZ
SPOLU	2010 - 2027	487	116,4				

SMERNÁ ČASŤ ŠPS EZ

7 MOŽNOSTI ŠTÁTNEJ POMOCI PRI ODSTRAŇOVANÍ NAJRIZIKOVEJŠÍCH ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ

V súlade s jedným zo základných princípov ŠPS EZ „znečisťovateľ platí“, ktorý je zadaný v Programovom vyhlásení vlády SR a Usmernení spoločenstva o štátnej pomoci na ochranu životného prostredia 2008/C 82/01 vydanom Komisiou, sa o štátnu pomoc na ochranu životného prostredia (zdroje na odstraňovanie environmentálnych záťaží z fondov EÚ a štátneho rozpočtu) nemôže uchádzať podnik, ak je jednoznačne identifikovaný ako pôvodca environmentálnej záťaže, alebo zodpovedná osoba za environmentálnu záťaž, podľa platného práva v každom členskom štáte bez prijatia pravidiel Spoločenstva v záležitosti (bod 132 Usmernenia Komisie 2008/C 82/01) týkajúcej sa problematiky environmentálnych záťaží (v SR je to zákon č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby (privatizačný zákon)). Podľa § 6a zákona č. 92/1991 Zb. súčasťou privatizačného projektu musí byť vyhodnotenie záväzkov podniku z hľadiska ochrany životného prostredia, ktoré zahŕňa okrem iného aj vyčíslenie škôd na životné prostredie spôsobených doterajšou činnosťou podniku. Podľa § 15 ods.1 prechádzajú s vlastníckym právom k privatizovanému majetku na jeho nadobúdateľa práva a záväzky súvisiace s privatizovaným majetkom vrátane neznámych.

Podnik môže byť oprávneným žiadateľom o štátnu pomoc na ochranu životného prostredia v prípade ak:

1. je splnená podmienka uzákonená v § 10a písm. h) zákona č. 92/1991 Zb., podľa ktorej je zodpovednou osobou za financovanie odstránenia environmentálnej záťaže štát, ak rozhodnutie o privatizácii podniku obsahuje skutočnosť, že fond uzatvoril na základe rozhodnutia vlády s nadobúdateľom zmluvu o úhrade nákladov vynaložených na vysporiadanie ekologických záväzkov vzniknutých pred privatizáciou,
2. je súčasťou privatizačného projektu vyčíslenie škôd na životnom prostredí, tzn. podnik zodpovedá len do výšky uvedenej čiastky.

V prípade, že súčasťou privatizačného projektu nebolo vyčíslenie škôd na životnom prostredí zodpovedá podnik za záväzky súvisiace s privatizovaným majetkom vrátane neznámych, teda aj za environmentálnu záťaž.

Štátna pomoc na ochranu životného prostredia (podľa vyššie uvedeného usmernenia) je určená osobe, ktorá je zodpovedná za odstránenie znečistenia, ak nie je možné identifikovať znečisťovateľa alebo prinútiť ho, aby znášal náklady na opatrenia, ktoré riešia znečistenie. Prijímateľom štátnej pomoci v tomto prípade bude príslušný orgán verejnej správy. Zároveň uvedené usmernenie zdôrazňuje, že štátna pomoc musí mať motivačný účinok, tzn. výsledkom štátnej pomoci na ochranu životného prostredia musí byť taká zmena správania príjemcu pomoci, ktorá zvýši úroveň ochrany životného prostredia.

Dotovaná investícia (oprávnené náklady) môže byť poskytnutá podnikom na dosiahnutie takej úrovne ochrany životného prostredia, ktorá je vyššia ako úroveň vyžadovaná normami Spoločenstva (smernica 2000/60/ES a smernica 2006/118/ES) alebo vnútroštátnymi normami (napr. zákon č. 364/2004 Z. z., zákon č. 220/2004 Z. z. a pokyn MSPNM SR č. 1617/97-min.).

Pomoc nemožno poskytnúť tam, kde zlepšenia pomáhajú podnikom plniť normy Spoločenstva alebo vnútroštátne normy, ktoré sú už schválené a ešte nenadobudli účinnosť.

Nasledujúce tabuľky uvádzajú zoznam ďalších najrizikovejších lokalít z REZ – častí A a B odporúčaných na prioritné riešenie. Predpokladanú zodpovednú osobu za environmentálnu záťaž uvádza len tabuľka 30 (zoznam lokalít s potvrdenou environmentálnou záťažou) na základe údajov uvedených v IS EZ (www.enviroportal.sk).

Tabuľka 29: Indikatívny zoznam pravdepodobných environmentálnych záťaží s vysokou prioritou (REZ – časť A), na ktorých nebola jednoznačne určená zodpovednosť, odporúčané na realizáciu prieskumu a vypracovanie rizikových analýz

Por. č.	Názov lokality	Okres	Druh činnosti	H	K
1.	Vlčany - areál Jopi Trade	SA	skladovanie a distribúcia PHM a mazadiel	5	86
2.	Bratislava - Ružinov - Ústredná nákladná stanica	BA II	železničné depo a stanica	6	83
3.	Pohronský Ruskov - mazutové hospodárstvo bývalého cukrovaru	LV	skladovanie vykurovacích olejov	5	78
4.	Prešov - bývalý závod ZPA	PO	povrchová úprava kovov	6	76
5.	Boldog - S od obce - sklad pesticídov	SC	skladovanie a distribúcia agrochemikálií	5	74
6.	Vráble - areál Tesly (TESGAL)	NR	povrchová úprava kovov	5	72
7.	Jelka - skládka KO - pri ČOV	GA	skládka KO	6	69
8.	Nové Zámky - areál SAD	NZ	garáže a parkoviská autobusovej a nákladnej dopravy	5	69
9.	Bratislava - Nové Mesto - Tepláreň II - Turbínová - Magnetová ul.	BA III	energetika	5	68
10.	Bratislava - Ružinov - Na paši č. 4 - chemická čistiareň	BA II	chemické čistiarene	5	67
11.	Prešov - paneláreň	PO	výroba staveb. prefabrikátov	5	65
12.	Lipany - areál ZVL	SB	povrchová úprava kovov	5	65
13.	Bystré - bývalá tehelňa TEMAKO	VT	skladovanie a distribúcia palív	-	92
14.	Sačurov - starý parný mlyn	VT	skladovanie a distribúcia chemikálií	-	88
15.	Udavské - skládka pod obalovačkou	HE	skládka PO	-	87
16.	Udavské - železničná stanica	HE	skladovanie a distribúcia palív	-	87
17.	Nováky - Vojenský opravárenský podnik	PD	základne Armády SR	-	85
18.	Čadca - SAD	CA	garáže a parkoviská autobus. a náklad. dopravy	-	81
19.	Košarovce - Pastovník - sklad PHM	HE	skladovanie a distribúcia PHM a mazadiel	-	81
20.	Ilava - SAD	IL	skladovanie a distribúcia palív	-	81
21.	Nitra - Krškany - ČS PHM Sloznaft	NR	čerpacia stanica PHM	-	81
22.	Soboš - sklad agrochemikálií	SK	skladovanie a distribúcia agrochemikálií	-	81
23.	Trenčín - SK-TRANS	TN	garáže a parkoviská autobusovej a nákladnej dopravy	-	81

Por. č.	Názov lokality	Okres	Druh činnosti	H	K
24.	Komárany - sklad agrochemikálií	VT	skladovanie a distribúcia agrochemikálií	-	81
25.	Bytča - KK NEFT - Bytča - Hrabové	BY	skladovanie a distribúcia palív	-	79
26.	Predmier - poľnohospodárske družstvo	BY	strojová a traktorová stanica	-	79
27.	Kysucké Nové Mesto - ZANAD	KM	čerpacia stanica PHM	-	79
28.	Strážske - Chemko - odpadový kanál	MI	výroba chemikálií	-	79
29.	Skalica - skládka Žebráky	SI	skládka PO	-	79
30.	Krompachy - Kovohuty	SN	spracovanie kovov	-	79
31.	Žilina - areál ZVL	ZA	spracovanie kovov	-	79
32.	Lubiša - areál PD	HE	skladovanie a distribúcia agrochemikálií	-	78
33.	Dubnica nad Váhom - ZVS	IL	strojárka výroba	-	78
34.	Rykynčice - sklad starých agrochemikálií	KA	skladovanie a distribúcia agrochemikálií	-	78
35.	Liptovský Hrádok - Rettenmeier Tatra Timber	LM	energetika	-	78
36.	Dubová - sklad agrochemikálií	SK	skladovanie a distribúcia agrochemikálií	-	78
37.	Stará Lubovňa - SKRUTKÁREŇ-EXIM	SL	spracovanie kovov	-	78
38.	Zlaté Moravce - Práčovne a čistiarne, Mlynská ulica	ZM	chemické čistiarne	-	78
39.	Nová Dedina - sklad pesticídov	LV	skladovanie a distribúcia agrochemikálií	-	77
40.	Vranov nad Topľou - areál bývalého podniku Slovenka	VT	chemické čistiarne	-	77
41.	Vranov nad Topľou - Čemerné - areál tehelne	VT	skladovanie a distribúcia palív	-	77
42.	Čadca - AVC Čadca	CA	strojárka výroba	-	76
43.	Čadca - ŽSR - depo	CA	železničné depo a stanica	-	76
44.	Raková - AVC, závod Raková	CA	strojárka výroba	-	76
45.	Kysucké Nové Mesto - skladovací areál HORA	KM	sklady odpadov a zariadenia na ich spracovanie	-	76
46.	Osadné - sklad pesticídov v areáli bývalého PD	SV	skladovanie a distribúcia agrochemikálií	-	76
47.	Bytča - bývalý areál SAD	BY	čerpacia stanica PHM	-	75

Por. č.	Názov lokality	Okres	Druh činnosti	H	K
48.	Rovné - areál PD	HE	skladovanie a distribúcia agrochemikálií	-	75
49.	Kecerovce - skládka TKO Kecerovské Pekľany II	KE - okolie	skládka KO	-	75
50.	Liptovský Mikuláš - Velvetex	LM	energetika	-	75
51.	Stará Turá - skládka KO Drahý vrch	NM	skládka PO	-	75
52.	Vráble - areál Matador Automotive (bývalý PAL)	NR	strojárka výroba	-	75
53.	Partizánske - ZDA - sklad chemikálií	PE	sklady odpadov a zariadenia na ich spracovanie	-	75
54.	Trstená - bývalý sklad pohonných hmôt - Hámričky	TS	skladovanie a distribúcia PHM a mazadiel	-	75
55.	Nižná Polianka - sklad agrochemikálií	BJ	skladovanie a distribúcia agrochemikálií	-	74
56.	Bytča - VURAL - prevádzka Hrabové	BY	strojárka výroba	-	74
57.	Lubochňa - areál lesov, OZ Liptovský Hrádok	RK	hospodársky dvor	-	74
58.	Kurima - obalovačka	BJ	obalovačka bitúmenových zmesí	-	73
59.	Jarabina - sklad agrochemikálií	SL	skladovanie a distribúcia agrochemikálií	-	73
60.	Snina - Vihorlat - koľajisko	SV	skladovanie a distribúcia PHM a mazadiel	-	73
61.	Hencovce - areál Bukocel - stáčanie mazutu	VT	energetika	-	73
62.	Hažín nad Cirochou - okolie firmy AGROLUK	HE	hnojisko	-	72
63.	Liptovský Peter - hnojisko Kaleník	LM	hnojisko	-	72
64.	Krásno nad Kysucou - Blažkovci	CA	skládka PO a KO	-	71
65.	Oščadnica - FRACHO	CA	skladovanie a distribúcia chemikálií	-	71
66.	Spišské Podhradie - DEPO	LE	železničné depo a stanica	-	71
67.	Kráľova Lehota - obalovačka	LM	obalovačka bitúmenových zmesí	-	71
68.	Holíč - olejové hospodárstvo kotolne	SI	skladovanie a distribúcia palív	-	71
69.	Čierna nad Tisou - skládka TKO	TV	skládka KO	-	71
70.	Nová Baňa - areál bývalých Závodov technického skla	ZC	spracovanie nerastných surovín	-	71
71.	Stará Bystrica - U Kanderi	CA	skládka PO a KO	-	70

Por. č.	Názov lokality	Okres	Druh činnosti	H	K
72.	Štúrovo - hlavná železničná stanica	NZ	železničné depo a stanica	-	70
73.	Ružomberok - areál Texicomu - mazutové hospodárstvo	RK	skladovanie vykurovacích olejov	-	70
74.	Čičava - areál poľnohospodárskeho družstva	VT	skladovanie a distribúcia PHM a mazadiel	-	70
75.	Poprad - ČS PHM DK, Štefánikova ul.	PP	čerpacia stanica PHM	-	69
76.	Stročín - areál bývalej chemickej čistiarne	SK	chemické čistiarne	-	69
77.	Plavnica - skládka Táboriska	SL	skládka KO	-	69
78.	Stropkov - areál PD Ondava	SP	skladovanie a distribúcia PHM a mazadiel	-	69
79.	Strihovce - sklad chemikálií bývalého VD Podvihorlat	SV	skladovanie a distribúcia chemikálií	-	69
80.	Trenčianska Teplá - rušňové depo	TN	železničné depo a stanica	-	69
81.	Trenčín - PaM Diesel	TN	čerpacia stanica PHM	-	69
82.	Trenčín - SAD	TN	skladovanie a distribúcia palív	-	69
83.	Bratislava - Nové Mesto - železničné depo - Tupého ul.	BA III	skladovanie a distribúcia PHM a mazadiel	-	68
84.	Zbudské Dlhé - areál PD	HE	hnojisko	-	68
85.	Michal nad Žitavou - bývalý pesticídny sklad (PD Maňa)	NZ	skladovanie a distribúcia agrochemikálií	-	68
86.	Dúbrava - nádrž hnojivových kalov	SV	močovková jama	-	68
87.	Zlaté Moravce - rušňové depo	ZM	železničné depo a stanica	-	68
88.	Huncovce - skládka pri ihrisku	KK	skládka KO	-	67
89.	Krížová Ves - skládka pri rieke Poprad	KK	skládka KO	-	67
90.	Lendak - skládka Rovinky pri potoku	KK	skládka KO	-	67
91.	Podhorany - skládka pri potoku	KK	skládka KO	-	67
92.	Čabiny - areál PD	ML	skladovanie a distribúcia agrochemikálií	-	67
93.	Gerlachov - skládka Gerlachovský potok	PP	skládka KO	-	67
94.	Poprad - ČS PHM - areál SAD	PP	čerpacia stanica PHM	-	67
95.	Úbrež - bývalé hydínarne	SO	močovková jama	-	67
96.	Trenčín - Čipra plus - čistiarne	TN	chemické čistiarne	-	67

Por. č.	Názov lokality	Okres	Druh činnosti	H	K
97.	Veľké Zlievce - kompresorová stanica	VK	plynárenský priemysel	-	67
98.	Čaklov - areál bývalého PD	VT	skladovanie a distribúcia agrochemikálií	-	67
99.	Žarnovica - areál bývalej Preglejky	ZC	ochrana a spracovanie dreva	-	67
100.	Štiavnik - centrum	BY	skládka KO	-	66
101.	Štiavnik - skládka KO II	BY	skládka KO	-	66
102.	Štiavnik - skládka KO III	BY	skládka KO	-	66
103.	Krásno nad Kysucou - Struhy	CA	skládka PO a KO	-	66
104.	Vysoká nad Kysucou - Stará cesta	CA	skládka PO a KO	-	66
105.	Párnica - obalovačka bitúmenových zmesí	DK	obalovačka bitúmenových zmesí	-	66
106.	Kysucké Nové Mesto - Oškerda	KM	skládka PO a KO	-	66
107.	Povina - skládka PO a KO II	KM	skládka PO a KO	-	66
108.	Myjava - areál bývalej SAM	MY	strojárská výroba	-	66
109.	Púchov - DEPO	PU	železničné depo a stanica	-	66
110.	Ružomberok - areál SCP - závod SUPRA	RK	papierenský priemysel	-	66
111.	Vranov nad Topľou - Čemerné - areál ACHP	VT	skladovanie a distribúcia chemikálií	-	66
112.	Kysucké Nové Mesto - Budatínska Lehota	KM	skládka KO	-	65
113.	Plaveč - DEPO	SL	železničné depo a stanica	-	65

H – hodnota klasifikácie priority environmentálnej záťaže pre kvartérne útvary podzemných vôd v zlom chemickom stave (súčet stupňa zraniteľnosti územia pre podzemné vody a rizika šírenia sa kontaminácie do podzemných vôd a podzemnými vodami, uvedené len hodnoty $H \geq 5$)

K – celková hodnota klasifikácie environmentálnej záťaže ($K \geq 65$)

Tabuľka 30: Indikatívny zoznam environmentálnych záťaží s vysokou prioritou (REZ – časť B), na ktorých nebola jednoznačne určená zodpovednosť, odporúčané na realizáciu sanácie

Por. č.	Názov lokality	Okres	Druh činnosti	H	K	Pôvodca	Predpokladaná zodpovedná osoba (sektor)
1.	Bratislava – Staré Mesto – Apollo – širší priestor bývalej rafinérie	BA I	Spracovanie a skladovanie ropy a ropných látok	6	94	Apollo	súkromný/ verejný
2.	Sereď - Niklová huta - skládka lúženca	GA	skládka PO	5	90	Niklová Huta, š.p.	súkromný (FERROPORT s.r.o.; Feromin, a.s.)
3.	Tlmače - areál SES	LV	strojárská výroba	5	86	Levická kotláreň	súkromný (SES a.s.)
4.	Žiar nad Hronom - ZSNP - areál skup. spoločností	ZH	hutnícka výroba	6	85	ZSNP, n.p.	súkromný (ZSNP, a.s.; Slovalco, Rautenbach; Fagor Ederlan Slovakia, Sapa Profily, Thermo/Solar Žiar)
5.	Sereď - Niklová huta - areál bývalého podniku	GA	spracovanie kovov	6	84	Niklová huta, š.p.	súkromný (dominantný Mach Trade, spol. s r.o.)
6.	Nováky - NCHZ - areál závodu	PD	výroba chemikálií	5	80	NCHZ, š.p.	súkromný (NCHZ, a.s.; LARF NOVA, s.r.o.; VUP, a.s.)
7.	Žiar nad Hronom – kalové pole ZSNP	ZH	odkalisko	6	75	ZSNP, n.p.	súkromný (ZSNP, a.s.)
8.	Bratislava - Ružinov - SPP Votrubova ul.	BA II	plynárenský priemysel	5	75	Slovenské plynárne, š.p.	verejný/súkromný (štát/SPP, a.s.)
9.	Komárno - SPP	KN	plynárenský priemysel	6	74	Slovenské plynárne, š.p.	verejný/súkromný (štát/SPP, a.s.)
10.	Komárno - Harčáš	KN	skládka KO	6	73	mesto Komárno	verejný (mesto Komárno)
11.	Bratislava - Petržalka - Matador - areál bývalého závodu	BA V	výroba chemikálií	6	72	Matador, š.p.	súkromný (Matadorex, a.s. – v konkurze)
12.	Trnovec nad Váhom - skládka RSTO (Duslo)	SA	skládka PO	5	69	Duslo, n.p.	súkromný (Duslo, a.s.)
13.	Levice - práčovne a čistiarne	LV	pranie a čistenie textílií	5	69	Mestský podnik služieb, n.p.	súkromný (FORTUNAE, s.r.o.;Mechanika,Ha slex, Autogabriella malotraktory, Media klub)
14.	Nové Zámky - Real - H.M. - terminál	NZ	skladovanie a distribúcia palív	5	68	Benzinol, n.p.	súkromný (REAL-H.M. s.r.o.)

Por. č.	Názov lokality	Okres	Druh činnosti	H	K	Pôvodca	Predpokladaná zodpovedná osoba (sektor)
15.	Bratislava - Staré Mesto - Chalupkova-Bottova ul.-Chemika - areál závodu	BA I	výroba chemikálií	5	68	Chemika, š.p	verejný/súkromný (Chcemika, a.s. – v konkurze, Tatragas, obchodné centrum ...)
16.	Bratislava - Ružinov - Gumon - areál závodu	BA II	výroba chemikálií	5	67	Gumon, š.p.	súkromný (IRI AGROFOREST, a.s.)
17.	Bratislava - Nové Mesto - CHZJD - širší priestor bývalého závodu	BA III	výroba výbušnín	5	65	CHZJD, n.p.	Duslo, a.s. odštepný závod Istrochem
18.	Nižný Hrabovec - odkalisko Bukocel	VT	zariadenia na nakladanie s odpadmi	-	99	-	súkromný
19.	Žilina - východné priemyselné pásmo	ZA	chem. výroba, stroj. výroba, sklad. PHM a iné	-	95	-	súkromný
20.	Stožok - terminál Slovnaft	DT	skladovanie a distribúcia PHM a mazadiel	-	95	-	súkromný
21.	Poša - odkalisko Chemka Strážske	VT	zariadenia na nakladanie s odpadmi	-	95	-	súkromný
22.	Sliač - letisko - juh	ZV	základne po bývalej Sovietskej armáde	-	91	-	verejný
23.	Liptovský Mikuláš - Kožiarske závody	LM	vyčiňovanie a spracovanie koží	-	91	-	súkromný
24.	Kežmarok - OKTAN	KK	skladovanie a distribúcia PHM a mazadiel	-	91	-	súkromný
25.	Bardejov - areál SNAHA v. d.	BJ	priemyselná výroba	-	91	-	súkromný
26.	Bardejov - areál Bardejovských strojárni (ZĽS)	BJ	priemyselná výroba	-	91	-	súkromný
27.	Bardejov - areál podniku JAS	BJ	priemyselná výroba	-	90	-	súkromný
28.	Kysucké Nové Mesto - NN Slovakia	KM	strojárka výroba	-	87	-	súkromný
29.	Nemšová - vojenský útvar	TN	vojenské areály	-	86	-	verejný
30.	Zlaté Moravce - bývalý areál Calexu	ZM	elektrotechnická výroba	-	85	-	súkromný

Por. č.	Názov lokality	Okres	Druh činnosti	H	K	Pôvodca	Predpokladaná zodpovedná osoba (sektor)
31.	Istebné - OFZ - haldy trosky	DK	spracovanie kovov	-	84	-	súkromný
32.	Zvolen - Bučina - čierna impregnácia	ZV	ochrana a spracovanie dreva	-	83	-	súkromný
33.	Medzibrodie nad Oravou - S TKO Dolný Kubín - Široká	DK	skládka KO	-	82	-	verejný
34.	Hriňová - ZŤS Hriňová	DT	strojárka výroba	-	81	-	súkromný
35.	Bardejov - elektrická stanica (ES)	BJ	priemyselná výroba	-	81	-	verejný/súkromný
36.	Nižný Hrabovec - skládka v areáli firmy Bukocel	VT	zariadenia na nakladanie s odpadmi	-	80	-	súkromný
37.	Udavské - obalovačka bitúmenových zmesí	HE	obalovačka bitúmenových zmesí	-	79	-	súkromný
38.	Kysucké Nové Mesto - KLF-Energetika	KM	strojárka výroba	-	79	-	súkromný
39.	Banská Bystrica - Uľanka - areál Chemika a.s.	BB	výroba chemikálií	-	79	-	súkromný
40.	Nižná - OTF - kalové pole Malá Orava	TS	elektrotechnická výroba	-	78	-	súkromný
41.	Kysucké Nové Mesto - KINEX-KLF	KM	strojárka výroba	-	77	-	súkromný
42.	Košice - Ťahanovce - terminál Slovnaft	KE I	skladovanie a distribúcia PHM a mazadiel	-	77	-	súkromný
43.	Ružomberok - terminál Slovnaft	RK	skladovanie a distribúcia PHM a mazadiel	-	75	-	súkromný
44.	Myslina - stará skládka TKO	HE	skládka KO	-	75	-	verejný
45.	Svit - skládka Chemosvit	PP	skládka PO	-	73	-	súkromný
46.	Podtureň - skládka Žadovica	LM	skládka KO	-	73	-	verejný
47.	Lazisko - odkaliská L. Dúbrava	LM	odkalisko	-	73	-	verejný
48.	Dúbrava - štôlna a haldy L. Dúbrava	LM	ťažba rúd	-	73	-	verejný
49.	Zubrohlava - kalové pole - ZŤS Námestovo	NO	skládka PO	-	72	-	súkromný

Por. č.	Názov lokality	Okres	Druh činnosti	H	K	Pôvodca	Predpokladaná zodpovedná osoba (sektor)
50.	Stropkov - obalovačka	SP	obalovačka bitúmenových zmesí	-	72	-	súkromný
51.	Detva - PPS Group	DT	strojárská výroba	-	72	-	súkromný
52.	Pohorelá - Strojsmalt Holding	BR	strojárská výroba	-	71	-	súkromný
53.	Predajná - skládka PO Predajná II.	BR	skládka PO	-	69	-	súkromný
54.	Predajná - skládka PO Predajná I.	BR	skládka PO	-	69	-	súkromný
55.	Lešť (vojenský obvod) - garážové dvory	ZV	základne po bývalej Sovietskej armáde	-	69	-	verejný
56.	Zvolen - Železničné opravovne a strojárne	ZV	strojárská výroba	-	68	-	súkromný
57.	Zvolen - Bučina - biela impregnácia	ZV	ochrana a spracovanie dreva	-	68	-	súkromný
58.	Kysucké Nové Mesto - skládka pri SPŠ v meste	KM	skládka TKO	-	68	-	verejný
59.	Haniská - Slovenský plynárenský priemysel	KE- okolie	plynárenský priemysel	-	68	-	verejný/súkromný
61.	Bánovce nad Bebravou - ŽS	BN	žel. Depo a stanica	-	68	-	verejný
62.	Nesluša - skládka PO a KO I	KM	skládka TKO	-	67	-	verejný
63.	Bošany - skládka koželužní	PE	skládka PO	-	67	-	súkromný
64.	Veterná Poruba - skládka I	LM	skládka KO	-	66	-	verejný
65.	Stropkov - areál TESLA Stropkov	SP	elektrotechnická výroba	-	66	-	súkromný
66.	Snina - stará riadená skládka odpadov	SV	skládka KO	-	66	-	verejný
67.	Nové Zámky - ruňové depo - diagnostické stredisko	NZ	železničné depo a stanica	-	66	-	verejný
68.	Lednické Rovne - skládka Podstránie	PU	skládka KO	-	66	-	verejný
69.	Bajč - skládka TKO	KN	skládka KO	-	66	-	verejný
70.	Nové Mesto nad Váhom - skládka KO Mnešice - Tušková	NM	skládka KO	-	65	-	verejný

Por. č.	Názov lokality	Okres	Druh činnosti	H	K	Pôvodca	Predpokladaná zodpovedná osoba (sektor)
71.	Nemecká - areál Petrochema Dubová	BR	spracovanie a sklad. ropy a ropných látok	-	65	-	súkromný
72.	Kalinovo - fenolová jama (Žiaromat)	PT	priemyselná činnosť	-	65	-	súkromný

H – hodnota klasifikácie priority environmentálnej záťaže pre kvartérne útvary podzemných vôd v zlom chemickom stave (súčet stupňa zraniteľnosti územia pre podzemné vody a rizika šírenia sa kontaminácie do podzemných vôd a podzemnými vodami, uvedené len hodnoty $H \geq 5$)

K – celková hodnota klasifikácie environmentálnej záťaže ($K \geq 65$)

8 ZÁVER

Bez krytia potrebných výdavkov z európskych fondov, hlavne cez OP ŽP (2007-2013) a zo štátneho rozpočtu nebude možné problematiku environmentálnych záťaží riešiť. Avšak vzhľadom na skutočnosť, že riešenie problematiky bude záležitosťou dlhodobou, s výhľadom riešenia na obdobie cca 18 až 20 rokov, t.j. približne do roku 2030, bude možné rozložiť krytie výdavkov zo štátneho rozpočtu na celé toto obdobie. Príslušné ministerstvá zodpovedné za sanáciu environmentálnych záťaží si budú uplatňovať požiadavky na finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu v rámci príprav návrhu rozpočtu svojej kapitoly na príslušný rozpočtový rok. Rámcovo je cieľovým rokom sanácie najrizikovejších lokalít rok 2027, čo vychádza z aplikácie povolených výnimiek pre znečistenie z Rámcovej smernice o vode. Podľa tejto smernice musia členské štáty dosiahnuť dobrý stav útvarov podzemných a povrchových do roku 2015. Na riešenie kontaminovaných území je možné použiť výnimky v dĺžke dvoch šesťročných období, t.j. do roku 2027.

Pri riešení problematiky sa počíta aj s možnosťou využitia prostriedkov z Environmentálneho fondu ako doplnkového zdroja financovania pri odstraňovaní environmentálnych záťaží.

Návrh ŠPS EZ sa predkladá s cieľom znížiť ohrozenie obyvateľstva v dôsledku poškodenia životného prostredia, zlepšiť kvalitu života a zdravotný stav obyvateľstva v oblastiach postihnutých environmentálnymi záťažami. Program účinne prispeje k zmierneniu a odstráneniu škôd, ktoré spôsobujú environmentálne záťaže na majetku občanov, obcí, štátu, podnikateľskej sféry a iných právnických osôb.

Ciele, ktoré sú v ŠPS EZ vytýčené sú veľmi náročné. Náročné z hľadiska financovania, ľudských zdrojov a tiež z hľadiska budovania inštitúcií zabezpečujúcich manažment environmentálnych záťaží. K úspešnému zvládnutiu celého problému je však nevyhnutná nielen aktivita MŽP SR, no aj zainteresovanosť a spolupráca ostatných ústredných orgánov štátnej správy a samosprávy, a tiež podpora zo strany súkromného sektora.

Tlačené na recyklovanom papieri

Vydáva Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Námestie Ľudovíta Štúra 1,
812 35 Bratislava 1, telefón: 02/5956 2419, fax: 5956 2358
Predseda: JUDr. Monika Rozborilová. Tajomník: Ing. Jana Oslejová.
Členovia: Mgr. Ľudmila Szabová, Mgr. Peter Gregáň, JUDr. Oľga Lichnerová, Ing. Branislav Rosa,
RNDr. Monika Lipovská, CSc., Ing. Róbert Brňák.
Text neprešiel jazykovou úpravou.